

ГОДИШНИКЪ НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТЪ
ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТЪ — КНИГА XXXII. 13.
ANNUAIRE DE L'UNIVERSITÉ DE SOFIA
FACULTÉ HISTORICO-PHILOLOGIQUE — TOME XXXII. 13.

ЖИТИЯ НА СВ. ИВАНА РИЛСКИ

СЪ УВОДНИ БЕЛЕЖКИ

ОТЪ

Проф. ЙОРДАНЪ ИВАНОВЪ

LÉGENDES DE S^T JEAN DE RYLA

AVEC UNE INTRODUCTION

PAR

IORDAN IVANOV

СОФИЯ — SOFIA
ПРИДВОРНА ПЕЧАТНИЦА — IMPRIMERIE DE LA COUR
1936

Уводни бележки

Св. Иванъ Рилски, както никой другъ отъ българскитѣ светци, е билъ удостоенъ съ значителенъ брой жития, похвали и служби. Това се дължи на нѣколко обстоятелства. Преди всичко, св. Иванъ Рилски е първиятъ отшелникъ, който поставилъ основитѣ на българското монашество, като събралъ братя, съградилъ манастиръ и оставилъ упътване-уставъ за духовенъ животъ и подвизи. Неговиятъ манастиръ, отъ основанието си въ X вѣкъ, та до наши дни, не е прекъсвалъ току-речи никога своето съществуване и е билъ свѣтилникъ, който, отъ срѣдището на българската земя, е прѣскалъ постоянно духовна и национална свѣтлина на роденъ езикъ и, въ дни на народно и вѣрско крушение, е ободрявалъ поколебанитѣ духомъ и ги е окрилялъ да пренасятъ теглата съ надежда за благодати времена. Отъ друга страна, пренасянето на св. Ивановото тѣло отъ Рила въ София, сетне въ Маджарско и отново въ София, отъ София въ Търново и най-сетне въ Рила, е послужило да се прѣснатъ широко веститѣ за живота, дѣлата и чудесата на тоя покровителъ на българския народъ. Неговата слава минала българскитѣ предѣли и станала известна не само у сърби, ромъни, руси и гърци, но дори и у по-далечни народи. За св. Ивана Рилски писали, освенъ българитѣ, и гърци, и сърби, и руси и ромъни, пъкъ дори и неприязнено настроената нѣкога католичка книжнина къмъ източноправославнитѣ нѣща и тя се обогатила по-късно съ житие за рилския пустинникъ.

Въ тая си студия, безъ да засѣгаме устнитѣ народни предания за св. Ивана, които сжщо би трѣбвало да се събератъ и издадатъ, безъ да се спираме на химнитѣ-служби за сжщия, ще обнародваме неговитѣ жития, съ надлежитѣ уводни бележки за тѣхнитѣ автори, време на написване, ръкописи, издания, преводи и преработки. Тая ни работа е частъ

отъ по-голѣмъ трудъ — „Жития на българскитѣ светци“, суровиятъ материалъ за който сме вече събрали по ржкописи и стари издания.

I.

Най-старо отъ запазенитѣ жития на св. Ивана Рилски е така нареченото **Народно житие**. То е известно по шестъ преписа: 1) Рилски ржкописъ № 1/26, отъ XV в., срѣднобългарски изводъ, на листове 41—54. — 2) Гѣрмански ржкописъ, употрѣбяванъ нѣкога въ манастира Св. Ив. Рилски при с. Германъ (Софийско), сжщо отъ XV в., ресавски изводъ, страница 102—130, сега съхраняванъ въ Църковния музей при Богословския факултетъ въ София, № 47. — 3) Рилски ржкописъ № 1/22, отъ 1602 г., ресавски изводъ, на листове 170 — 182⁶, — 4) Самоковски сборникъ отъ 1755, смѣсенъ изводъ съ много новобългаризми, писанъ отъ известния български дамаскинаръ рилецъ Йосифъ Братати, а преписанъ отъ Янкула въ Самоковъ. Сега се пази въ Народната библ. въ София, № 689. Житието е на л. 393⁶—402. — 5) Михайловъ сборникъ отъ XVIII в., смѣсенъ изводъ, сега въ Нар. библ. въ София, № 688. Житието е на л. 251—258. — 6) Габровски сборникъ отъ 1756 г., смѣсенъ изводъ, сега въ Сръбската академия на наукитѣ, № 85, на л. 37—49. Тоя ржкописъ билъ писанъ въ градъ Габрово презъ речената 1756 г. отъ йеромонаха Романа, а тоя последниятъ го преписалъ отъ сборника на Йосифа Братати, Срав. Лъ. Стојановић, Каталог рукописа и старих штампаних књига. Збирка Српске краљ. академије. Београд 1901, стр. 51 сл. Житието бѣ обнародвано изпърво отъ А. Гильфердингъ по най-късния преписъ — Габровския (Собрание сочинений А. Гильфердинга. Спб. 1868, т. I, 125—131). Издателятъ е изпускалъ молитвитѣ и цитатитѣ отъ св. писание. Проф. Л. Милетичъ го обнародва по Рилския ржкописъ № 1/26 въ Приложение на църковенъ вѣстникъ, год. II, кн. IV, V, VI (отъ 1902 г.), стр. 130—140. Той е пропусналъ, вѣроятно отъ невнимание, листъ 45^a на ржкописа.

Всичкиѣ горепосочени преписи възхождатъ къмъ една начална редакция и изобщо се покриватъ въ словонаредба и речникъ. Най-старъ е преписътъ въ Рила, № 1/26, който се отнася отъ проф. Милетича къмъ XIV в. Наистина, палеографски паметникътъ би могълъ да се отнесе къмъ края на

XIV в., обаче хартията и нейнитѣ водни знакове сж отъ по-ново време, именно отъ първата половина на XV в. Формата на знака ножица, която срѣщаме напр. на л. 6, 8, 196, 197 и др., е сжщата като № 3657 и близки до него у Briquet, Les filigranes, датувани всички отъ първата половина на XV в. Другиятъ Рилски преписъ, № 1/22, отъ 1602 г., както и Габровскиятъ отъ 1755 г. сж преписи отъ Рилския № 1/26. Германскиятъ текстъ, който палеографски, по хартия и водни знакове е отъ XV в., вѣроятно отъ втората му половина, е преписъ отъ другъ, сега изчезналъ ржкописъ. Той, ако и да се покрива изобщо съ Рилския № 1/26, но въ него личатъ и доста стилистични и речнишки различия. Тѣзи различия въ Германския ржкописъ не сж били отъ преписвача, който не само не е билъ вещь въ граматика и стилъ, а е билъ немарливъ и при предаване на текста, като е правилъ пропуски и отъ неразбиране съединявалъ или разединявалъ думи, криво предавалъ нѣкои други и пр. Това показва, че най-късно презъ XIV в. ще да сж сжществували вече две различаващи се въ нѣкои подробности версии на житието и че сегашнитѣ преписи отъ XV в. (Рилски 1/26 и Германски) идатъ отъ тѣхъ. Тѣзи различия, изтъкнати по-долу при печатане на житийния текстъ, засѣгатъ и нѣкои важни мѣстни имена: *Пѣригъ* — *Пѣрникъ*, *Етогъ* — *Етобъ*.

За времето, когато е било написано житието, ни уплтва последниятъ поменатъ въ него епизодъ, именно пренасянето на останкитѣ на св. Ивана отъ Рила въ София. За пренасянето на сжщитѣ въ Маджарско презъ 1183 г. или въ Търново презъ 1195 г. нѣма ни поменъ. Ще рече, житието ще трѣбва да бжде отнесено къмъ XII в. най-късно, преди 1183 г. Да се отметне датуването му къмъ X или XI в., това не позволява езикътъ на паметника, езикъ вече срѣднобългарски, дори съ зачатъци на задпоставенъ членъ. И проф. Милетичъ го отнася къмъ XII в. и го смѣта, заедно съ Гилфердинга, за най-старо житие на светеца.

По схема и изложение житието не прилича нито на господствуващата следъ X в. въ Византия Метафрастовска форма на обширнитѣ хагиографски дѣла, нито се държи въ рамкитѣ на краткитѣ, проложнитѣ жития. Безъ никакво встъпление, то почва, като проложитѣ, съ изреждане на случкитѣ отъ живота на светеца, па сетне напуска проложната схема и влита въ

изложението дълги молитви, подобно на пространнитѣ жития. Предрилската дейность на св. Ивана не е поставена цѣлата на мѣстото си, а една часть, именно за Скрино, за Руенъ, за Перникъ и за Витоша, е загатната по-късно. Въ паметника липсва отмѣреността и стройността на проложнитѣ жития, както и художествеността на обширнитѣ канонични жития. Въ замѣна на това, то е прошарено съ народни предания за светеца, съ мѣстни имена и дребни случки, съ апокрифни елементи, и всичко това е разказано простирано, наивно. Съ други думи, то представя домашно народно българско житие на рилския пустинникъ, поради което и ние го озаглавихме „Народно житие“.

Апокрифнитѣ елементи въ него не сж противохристиянски или еретични, но, строго взето, не сж и канонични; тѣ сж отъ вѣрско-приказно естество, присѣще на много хагиографски дѣла, които църквата е търпѣла. Патриархъ Евтимий, който, както ще видимъ, е използувалъ нашето житие, не го намира за противорелигиозно, а го е смѣталъ само за невящо и грубо написано. Отъ апокрифенъ характеръ въ него е напр. епизодътъ за Йоана Богослова, който на два пѣти се явява на св. Ивана Рилски и го упѣтва какво да върши. П. А. Сырку (Сборникъ статей по славяновѣдѣнію. Составленный и изданный учениками В. И. Ламанскаго. Спб. 1883, стр. 362), имайки предъ видъ, че Йоанъ Богословъ билъ много популяренъ между богомилитѣ, допуска, че житието ако не е било съставено отъ нѣкой богомилъ, то най-малко поне ще да е отъ нѣкого, който е билъ начетенъ въ богомилската книжнина и ще е сподѣлялъ нѣкои основни възгледи на сектата. Това мнение на Сырку не може да се приеме. Преди всичко, богомилитѣ не сж почитали светцитѣ, нито сж имъ писали жития. Самото пѣкъ житие съдържа редъ епизоди, които сж явно противобогомилски. Тамъ се говори между друго за манастиръ, за църква, за мощи, за гробъ, за чудеса надъ гроба, за царъ Петра, за клепало каменно, за звънецъ, за манна, за жезлъ, за волъ, за почитъ къмъ ветхозаветнитѣ отци Аврама, Исака и Якова и пр. нѣща, които сж били противни на богомилитѣ. Епизодътъ за св. Йоана Богослова въ житието може да се вземе за апокрифно, но не непременно и богомилско. Св. Й. Богословъ се смѣта за авторъ на Откровението, последната канонична книга на Новия заветъ. Сжщиятъ светитель

се явява напр. и въ апокрифи, като „Въпроси на Йоана Богослова къмъ Господа на Таворската гора,“ „Въпроси на Й. Богослова къмъ Аврама“, „Слово на Й. Богослова за успението Богородично“, които не сж богомилски. Интересно е, че въ последния отъ поменатитѣ апокрифи, именно за св. Богородица, която не е била тачена отъ богомилитѣ, има мѣста, които наумяватъ пасажи въ нашето житие. Св. Йоанъ Богословъ е като посрѣдникъ между Бога и умиращата св. Богородица; подобно е участието на сжция светецъ и при смъртѣта на св. Ивана Рилски. При смъртѣта на св. Богородица става следното явление: и бѣ громъ съ нѣси, иако глаъ колесницѣ страшииъ сѣло (Порфирьевъ, Апокрифическія сказанія о новозавѣтныхъ лицахъ и событіяхъ. Спб. 1890, стр. 274); подобно и при смъртѣта на св. Ив. Рилски: ѿдари ѿгѣлъ въ клипало каменно, ѿ звонѣцъ позвонѣ на гробѣмъ сѣго ѿца, ѿ потряси сѣ пѣстииъ ѿ потряпѣта. Интересна е и апокрифната представа за това, какъ излѣзла душата на св. Ив. Рилски. Св. Йоанъ Богословъ се явилъ предъ рилския пустинникъ, за да му извести смъртѣта: ѿ тома часѣ прилетѣ ичѣла бѣла ѿ кълѣтѣ ѿмѣ въ ѣста. 'И ѿ того чаъ начатѣ лѣтати дѣхъмъ по ѿрѣ ѿко ѿ ѿрѣ ѿко гблжѣ заѣтопрѣси по гора.

Житието ще да е било написано или въ Рилския манастиръ, или въ София, гдето е било пренесено тѣлото на св. Ивана и гдето е била съставена за него служба съ прослава като срѣдечьскии свѣтиликъ, похваля срѣдечьскаа (срв. Й. Ивановъ, Български старини изъ Македония, 2^о изд. 1931, стр. 345 сл.). Въ полза на първото предположение говорятъ следнитѣ данни. Житието изобилва съ вести за мѣстности, случки и предания, каквито сж могли да бждатъ познати най-добре въ Рилския манастиръ и въ съседнитѣ нему селища и каквито и до день днешенъ сж запазени тамъ по устно предание. Пренасянето на тѣлото въ София е предадено много на кратко, сухо, безъ онѣзи подробности, които би се очаквали при оповестяване на това важно събитие. Въ това кратко съобщение като да се крие нѣкаква тжга, че светецѣтъ е отнетъ отъ неговата пустиня. Житиеписецѣтъ на края не забравя и себе си и се моли на светеца: бжди же наъ помѣшникъ послѣдѣшии ѿ чѣташии ѿ пишѣшии. Въ жития и служби, писани или четени на мѣстото, гдето е почивало тѣлото на светеца, авторѣтъ

обикновено изтъква това и тогава се моли за присъстващите и за себе си. Случаятъ тукъ не е такъвъ. Хагиографската литература е пълна съ такива примѣри.

II.

Житие отъ Георгия Скилица.— То ни е известно по преписи въ следнитѣ ржкописи: 1) Рилски ржкописъ № 1/26, отъ XV в., срѣднобългарски изводъ, на листове 54—74⁶.—2) Германски ржкописъ, XV в., ресавски изводъ, сега въ Църковния музей при Богословския факултетъ въ София, № 47, на стр. 59—102.—3) Етрополски ржкописъ, въ Етрополския манастиръ Св. Троица (срв. П. Мутафчиевъ въ Годишникъ на Нар. арх. музей, I, 1920, стр. 88).—4) Рилски ржкописъ № 1/22, отъ 1602 г., ресавски изводъ, на листове 183—202. — 5) Ржкописъ отъ Волоколамския манастиръ, въ Московската Дух. академия, № 193, XV в., руски изводъ, на л. 128 сл. По последния ржкописъ то бѣ печатано въ Макариевитѣ „Великія минеи четіи“, октомврий, стълбецъ 1515—1530. Ние го издаваме по Рилския преписъ 1/26, съ разночетения по Германския и по Московския ржкописи.

Авторътъ на житието, гъркътъ Георгій Скилица, живѣлъ презъ XII в., когато и написалъ произведението си, което сега не е познато въ оригиналната си гръцка версия, а само на славянски. Неговото презиме (*δ Σκιλίτζης*) ни напомня известния византийски хронистъ Йоанъ Скилица, който е живѣлъ презъ XI в. и съ когото ще се е родѣлъ вѣроятно. Въ 1166 г. Георгій Скилица билъ протокуропалатъ и императорски секретаръ (Chalandon, Jean II Comnène et Manuel Comnène. Paris 1912, стр. 650; Migne, Patr. gr. 140, стълбецъ 277; Θ. Успенскій, Очерки по исторіи визант. образованности Спб. 1891, стр. 229—230), а по-сетне билъ назначенъ отъ императора Мануилъ I Комнинъ (1143—1180) за управителъ на София, както това се разбира отъ думитѣ въ житието: *Нѣкогѣ во въ Гръцѣцѣ послѣни бѣхωм ѿ самодръжца Манѣилѣ, или: нжъ ѿ скорѣ лѣтѣ прѣшѣшъ, Гръцѣцкыи граѣ намъ ѿмѣщамъ, прилѣчи сѧ самодръцѣ Манѣилѣ прійти.* Георгій Скилица ще се е намиралъ въ близки връзки съ императора; както туй личи и отъ житието, гдето авторътъ, като говори за изцѣрението, което получилъ отъ мощитѣ на св. Ивана, съобщава какъ и императорътъ излѣкувалъ болната си ржка съ масло отъ надгробното кандило на светеца. Това

последното е могло да стане въ 1166 г., когато императорътъ е идвалъ въ София, или по-добре при неговото последно посещение на тоя градъ, въ 1172 г. (Синпатис. Ed. Вонпае, стр. 261, 265, 285). Написването на житието, следвателно, ще е станало между 1166 г. и 1183 г., когато мощитъ на светеца били отнесени въ Маджарско, а за това последното събитие не е поменато въ житието.

На какъвъ езикъ е било написано житието? П. А. Сырку въ по-горе поменатата своя студия, стр. 360, като не знае кой е билъ Георгий Скилица, допуска, че житието било написано на български. Това не може да се приеме. Скилица е византиецъ, близъкъ на императора и е известенъ и съ други произведения, писани на гръцки, и дори за своята гръцка ученостъ билъ названъ философъ. Отъ него е напр. службата на св. Димитрия: *Κανὼν εἰς τὸν μέγαν Δημήτριον, ποίημα Γεωργίου φιλοσόφου φέρων ἀχροστιχίδα τὴν δε· Μύρου γεραίρω τὴν χάριν Δημητρίου Γεώργιος Σχολιτῆς* (Lambros, Catalogue of the Greek manuscripts on Mount Athos, I. Cambridge, № 2690). Отъ него е епиграмата, която стои на чело на полемичното съчинение на Андроника Каматиръ „Свещено въоръжение“ (*Ἱερὰ ἀπλοθήκη*), писано по искането на императора Мануилъ I Комнинъ (Krumbacher Geschichte der byz. Litteratur, 2° изд., стр. 90). Но и самото житие издава своя гръцки оригиналъ. Въ сега известната си форма то има много стилни и речнишки особености и дори неразбираемостъ, дължими на невящия преводачъ. Следниятъ примѣръ доказва това най-добре. Въ гръцкия оригиналъ, гдето се говори за пренасяне на мощитъ на светеца отъ Рила въ София, е стояло между друго името-прозвище *διογένης*, вин. п. *διογένην*. Преводачътъ не разбралъ добре думата и, като я смѣсилъ съ *διγενής* (*δῖς* и *γένος* = две, родъ), превелъ я съ *двороднѣ*, което е безсмислица, или както е изразътъ въ житието: *Тѣгда же цѣтъи дръжакъ ꙗко дворѣнѣмъ приложѣ сѧ агѣмѣ монастырѣ въ снѣкѣ вилѣки въ ꙗкобѣнѣцѣхъ ꙗкѣ сѧ ꙗ мощи свои ꙗкож прѣнѣсти поклѣкѣтъ въ Бѣлѣчскыи грѣ. Преписвачъ пѣкъ нѣкой на житието, който не е разбиралъ изразътъ и прибѣгналъ до гръцкия оригиналъ, рекълъ да оправи неясната дума, като я осмисли другояче по български. Той съзрѣлъ въ втората часть на *διογένην* думата *γένειον* (брада) и превелъ съ по *брадатъ*, както стои въ Германския ръкопись. Георгий Скилица може би тукъ е ималъ*

предъ видъ императора Романъ Диогенъ (Διογένης) или баща му Константина Диогенъ, по-рано и двамата дукове на България, съ седалище въ София. Разборъ на тоя пасажъ на житието, малко другояче отъ нашия, вж. у Златарски въ Известия на Истор. дружество въ София, XIII (1933), 70.

Проф. Златарски, като разглежда житието въ току-що поменатото списание, стр. 49 сл., приема, че то бидейки написано отъ гръцко гледище, съ премълчаване на нѣкои български факти, като напр. това, че св. Иванъ живѣлъ въ времето на българския царъ Петра и др., подбудило нѣкой родолюбивъ рилски монахъ да напише ново житие на светеца следъ освобождението на западнитѣ български земи отъ гръцко иго, при Асѣня I въ 1194 г., и че това ново житие било така нареченото отъ насъ Народно житие, написано споредъ проф. Златарски „презъ последния десетѣкъ на XII вѣкъ или въ самото начало на XIII вѣкъ“ (стр. 68). Той дори допуска, че авторътъ на това житие билъ превелъ Скилицовата редакция на български. Това мнение не е подкрепено съ никакви убедителни доказателства. Ако Народното житие да бѣ написано въ началото на Търновското царство, тогава неговиятъ авторъ щѣше да спомене непременно важнитѣ епизоди за пренасяне на тѣлото на светеца въ Маджарско (1183 г.), сетне въ София (1187 г.) и оттамъ, при Асѣня I (1195 г.), въ Търново. Родолюбивото чувство на рилския монахъ-авторъ, което, споредъ проф. Златарски, е предизвикало написването на Народното житие, не би премълчало тѣзи събития, особено последното. Освенъ това, схемата на Народното житие, неговото изложение, отчасти епизодитѣ, приведени въ него, и особено числата за времето, което е престоявалъ св. Иванъ на едно или друго мѣсто, никакъ не се покриватъ съ веститѣ на Скилицовото житие, което, споредъ проф. Златарски, било известно на рилския монахъ, защото той го билъ ужъ превеждалъ. Скилицовото житие е било използвано за написването на първото проложно житие на св. Ив. Рилски, за което ще стане дума надолу; отъ Скилица се е ползувалъ, както ще видимъ, и патриархъ Евтимий, но не и авторътъ на Народното житие.

III.

Първо проложно житие. — То се срѣща по-често отъ другитѣ жития на св. Ив. Рилски, както въ ржкописи, тъй и въ печатни издания. Отъ ржкописитѣ ще поменемъ: 1) Прологъ на пергаментъ, XIV в., срѣднобългарски изводъ предевтимиевски, въ Николския (до Москва) единовѣрчески манастиръ, № 190 (срв. К. Радченко, Отчетъ и пр., стр. 64, въ киевскитѣ Университетскія извѣстія, 1898 г., № 4 априлий; К. Радченко, Религіозное и литературное движеніе въ Болгаріи и пр. Киевъ 1898, стр. 255 сл., съ извадки отъ житието; А. Поповъ, Описание рукописей Хлудова. Москва 1872, стр. 380). — 2) Пчински миней на пергаментъ, XIV в., сръбски изводъ. Житието бѣ печатано отъ Филарета въ Изв. Акад. наукъ по отдѣленію рускаго яз. и словесности. Спб. VIII (1859 г.), 150—153. Филаретъ (Святые южныхъ славянъ. Спб. 1894, стр. 161, бел. 1) датува ржкописа отъ 1340 г. — 3) Рилски ржкопись $\frac{1}{26}$, срѣднобългарски изводъ отъ XV в., л. 213 сл. — 4) Прологъ отъ XVI в., срѣднобълг. изводъ, въ Соф. Нар. библиотека, № 135, л. 59 сл. — 5) Рилски ржкопись $\frac{1}{22}$, ресавски изводъ отъ 1602 г., л. 112 сл. — 6) Охридски ржкопись отъ XIV—XV в. срѣдноб. изводъ, въ библиотеката на църквата Св. Богородица-Св. Климентъ. — 7) Зографски пролози № 47 и 88, и двата отъ XV в., неправиленъ ресавски изводъ, въ Зографския манастиръ. — 8) Прологъ отъ XVII в. въ манастира Раваница (Фрушка-гора). — 9) Прологъ въ манастира Крушедолъ (Фрушка-гора) и др.

Първото проложно житие бѣ обнародвано: 1) въ първия руски печатанъ Прологъ, Москва 1642 г., на л. 222—228⁶; 2) въ Изв. Акад. наукъ, VIII (1859), стр. 150—153; 3) въ Макариевитѣ Великія минеи четіи, 19 октомврий, Спб. 1860, стълбецъ 1537—1541; 4) отъ В. Качановски, споредъ Рилския ржкопись отъ 1602 г., въ Христ. Чтеніе, 1882 г., часть 2-а, стр. 248—251; 5) отъ Й. Ивановъ, споредъ два пролога въ Зографския манастиръ отъ XV в., въ Български старини изъ Македония. София 1908, стр. 111—114. То бѣ обнародвано и въ новоруски преводъ, съ допълненія и отъ други жития, отъ Филаретъ, Святые южныхъ славянъ. Спб. 1894, стр. 161—165. Въ латински преводъ бѣ обнародвано съ бележки въ Acta sanctorum, Octobris, стр. 687 сл., погрѣшно отдадено на патриархъ Евтимия.

Въ всички ржкописи това житие обхваща живота на св. Ив. Рилски и пренасянето на мощитѣ му презъ 1195 г. въ Търново и завръща съ молитва къмъ светеца за закрила на българитѣ и на тѣхния царь. Въ нѣкои по-късни преписи въ молитвата за българитѣ сж добавени, вѣроятно отъ нѣкой сръбски радетель, и сърбитѣ и тѣхнитѣ господари.

Въ Рилския ржкописъ $1/26$ житието завръща съ пренасянето на св. Ивановото тѣло отъ Рила въ София, та би се помислило, че това е първата редакция на паметника, съставена преди още тѣлото да е било занесено въ 1183 г. въ Маджарско. Въ сжщностъ тукъ имаме само прекъсване на изложението, което се допълня съ епизоди въ следващитѣ на сжщия ржкописъ други жития на св. Ивана.

Отъ съдържанието личи, че житието е било написано отъ българинъ, съ българско народностно съзнание, презъ епохата на Търновското царство. Но въ кое време, презъ XIII или презъ XIV в.? Най-старитѣ запазени ржкописи на житието сж отъ първата половина на XIV в., то обаче ще да е било написано по-рано, когато, заедно съ преноса на останкитѣ на редица светци въ Търново отъ Асѣня I, отъ Калояна и отъ Асѣня II, и заедно съ написването на служби за сжщитѣ се е явилъ и българскиятъ Прологъ. Второто проложно житие напр. на св. Ивана Рилски е запазено по преписъ отъ XIII в. въ Драгановия миней; проложното житие на св. Гаврила Лѣсновски е преписвано въ 1330 г.; проложното житие на Илариона Мъгленски е познато по преписъ отъ XIII в. и пр. (срв. Й. Ивановъ, Бълг. старини изъ Македония, 2-о изд., стр. 365, 395, 419). Общитѣ мѣста въ повечето отъ проложнитѣ жития на търновскитѣ светци показватъ, че тѣзи жития сж дѣло на единъ авторъ или, най-малко, че тѣ сж били прегледани, ре-визирани отъ едно лице презъ XIII в.

Съчинителтъ на първото проложно житие на св. Ив. Рилски е използвалъ най-много Скилицовата редакция, като я е съкращавалъ. На второ мѣсто, той е използвалъ и други извори за живота на светеца. Ето за показъ нѣколко само отъ тѣзи заемки, въ началото:

Скилица :

Иже нѣнѣ въ постницѣхъ прѣсловаши сѣи, 'Іуѡннѣ великѣи въ чюдесѣхъ, Блѣгаринѣ ѿбо рѣдоу, ѿчѣстко же ѿго Ортѣдѣчскыи грѣ, иже ѿ дрѣвныхъ славныи... село нарицаемое Окринѣ, въ лѣта же бѣ црѣкѣ Констан'тина... Родѣтелѣ же тогѣо 'Іуѡнна бѣста во ни сѣло богѣта... и въскѣ маломѣщныи разточивѣ, ѣлико же имѣше ѿ ѿтѣчскыи члѣсти... и мнѣишскыи възпрѣимѣ ѿбра³... ѿ ѿтѣчскаго села ѡзыдѣ... и ѡблѣче сѣ въ кожанѣи рѣзѣ... на горѣ възыдѣ...

(Рил. ржк. 1/26)

I прол. житие:

Оуи сѣи и прѣвныи ѿцѣ нашѣ 'Іуѡннѣ, великыи въ постницѣхъ, бѣше ѿбо ѿ прѣдѣлъ славнаго града Ортѣдѣчскаго, ѿ села нарицаемаго Окринѣ, въ црѣтко хрѣтолюбиваго Пѣтра црѣкѣ блѣгарскаго, а грѣчскаго Квнстанѣнѣ Дѣогѣна, родѣтелѣи имѣи бѣгѣчѣстныи и не сѣло богѣта, плѣмене блѣгарскаго... и въскѣ ѡставаши имѣ ѿчѣскаѣ имѣнѣи нѣишѣи и маломѣщнѣи разточивѣ, самѣже възпрѣимѣ имѣчскыи ѿбра³, и ѿ ѿчѣства своѣго ѡзыдѣ, нѣижеже носѣ на тѣлѣ своѣмъ, тѣчѣи же ѣдинѣи рѣзѣ кожнѣи, и горѣ нѣкѣи възвѣше...

(Рилски ржк. 1/26)

Първото проложно житие се срѣща, ако и твърде рѣдко, и въ наставена форма, гдето се говори за турското нашествие, за запустяването и за обновлението на Рилския манастиръ и за пренасянето въ него на св. Ивановото тѣло изъ Търново. За тѣзи епизоди съчинителътъ се е водѣлъ по Владислава Граматикъ и по Димитрия Кантакузинъ, които той е съкращавалъ. Наставката е добавена следъ глава IV, предъ заключителната молитва. Тая последната е претърпѣла сѣщо така нѣкои дребни промѣни, като е добавено, между друго, изречението... Ортѣли, и помози дрѣжавныи гѣспѣдамъ нашии. Така удѣлжено, житието срѣщаме въ Рилския ржкописъ 1/26, въ частъта му, писана презъ края на XV или началото на XVI в.

IV.

Второ проложно житие. — Сега е известно само по два преписа, единъ въ Драгановия миней отъ XIII в., въ Зографския манастиръ, другъ въ миней отъ XIII—XIV в., изнесенъ отъ В. Григоровича изъ сѣщия манастиръ и сега съхраняванъ въ Ру-

мянцевския музей въ Москва, № 1725, въ сбирката на Григоровича. И двата преписа сж въ сръднобългарски изводъ и се покриватъ буквално единъ другъ. По Драгановия миней ние обнародвахме, заедно съ службата на св. Ивана Рилски, и това житие, включено следъ шеста пѣсенъ на канона, въ Бълг. старини изъ Македония, 2-о изд., стр. 365. Румянцевския преписъ обнародва К. Радченко въ своя Отчетъ, въ киевскитѣ Университетскія извѣстія, № 4, априлий, 1898 г., стр. 50—51.

Службата, въ която е включено житието, е преработка на така наречената Сръдешка служба на св. Ивана. Тая преработка се явила скоро следъ като мощитѣ на светеца били пренесени въ Търново. И житието, следвателно, трѣбва да се отнесе къмъ това време, краятъ на XII или началото на XIII в. Съставителтъ му е използувалъ изрази отъ службата, напр.:

служба :

ѣкоже ѣ писано : ѣ всѣ долоу
каѣкжшж печалъ ѣ стави, ѡче
Іѡне, притекалъ ѣси къ вѣст-
кнomoу камени, крайж'гльномѣ
Хѡу...

Бѣ видѣ трѣпѣніе твоѣ въ
поустини безъ вѣѣ, ѡче, браш-
на; сланоутѣкомъ питаѣтъ тѣ,
безъ видѣніѣ ралнаго.

житие :

ѣкоже ѣстъ писано : ѣ всѣ пе-
чалъ ѡстави, ѡче Іѡне, ѣ при-
текалъ ѣси къ вѣсткнomoу ка-
мени, крайж'гльномoу Хѡу...

... мразъ прѣтърпѣ въ поу-
стыни безъ вѣѣкого, ѡче,
брашна; сланоутѣкомъ питаѣтъ
тѣ Гѣ, безъ видѣніѣ ралнаго.

Въ житието е поменато, че светецътъ се подвизавалъ въ времето на българския царь Петра и че проводени отъ тоя царь пратеници донесли тѣлото на св. Ивана въ София. За маджарския епископъ, който не вѣрвалъ въ св. Ивана, тукъ се казва, че ослѣпѣлъ, а не че билъ занѣмѣлъ, както е въ други жития. Друго особено известие въ житието е, че тѣлото на св. Ивана почивало въ Търново въ нарочно съграденъ за него манастиръ на Трапезица. За възобновлението на българското царство при Асѣния I, автортъ си служи съ израза: хотѣшоу Боу въздвижнѣти падшжж сѣ скинѣ цѣтва бл'гарскаго, въздвижнѣ новжж' ѡраслѣ хрѣстолюбиваго Іѡанна Исѣнкѣ цѣѣ, ѡбновнѣвшяго рода бл'гарьскнѣ. Съ подобенъ изразъ е

предадено събитието и въ първото проложно житие: *кѣнигѣдѣ
блѣгоуоуи бѣ въ зѣнигѣти пѣшѣа сѣ скѣнѣа ѿ ѿновѣти блѣгѣрскѣа
вѣдѣ... при хѣлюбѣнѣмѣ црѣи 'Исѣни...*

V.

Житие отъ патриархъ Евтимия. — Евтимиевото житие на св. Ив. Рилски, което свършва съ пренасяне на тѣлото на светеца въ Търново, е запазено въ малко ржкописи. Въ повече ржкописи то се срѣща заедно съ своето допълнение отъ Владислава Граматикъ. Първата редакция, която ни интересува тукъ, е позната по: 1) Зографски ржкописъ № 103, II г. 6., отъ XIV в., срѣднобългарски изводъ — 2) Ржкописъ (откъслец), нѣкога собственост на Емилъ Калужняцки, XV в., срѣднобългарски изводъ — 3) Ржкописъ сръбски изводъ, отъ 1425 г., въ Църковния музей при Богосл. факултетъ въ София. — 4) Ржкописъ отъ XV в., срѣднобългарски изводъ, въ Националния музей въ Букурещъ (срв. Яцимирскій, Славянскія и рускія рукописи румынскихъ библиотекъ. Спб. 1905, стр. 465) — 5) Ржкописъ отъ XV в., сръбски изводъ, въ сѣщия музей (срв. Яцимирскій, стр. 460) — 6) Ржкописъ отъ XV в., сръбски изводъ, въ Немецкия манастиръ (Яцимирскій, стр. 746).

Житието бѣ обнародвано най-напредъ отъ киево-печерския намѣстникъ Антоній Радивилоуски въ 1671 г. заедно съ службата на светеца. Текстътъ тукъ-тамъ е преправянъ. За самия авторъ Евтимия се казва, че билъ „архиепископъ сардинскійски български“. Единъ екземпляръ отъ тая рѣдка книга се намира въ ржкописното отдѣление на Народната библ. въ София, № 499. Въ 1836 г. Неофитъ издаде въ Бѣлградъ *Гласъкъ съ житіемъ преподѣнаго ѿ бѣноуагѣ ѿца нашоу Іѣанна Рѣлскагѣ*. Житието отъ Евтимия, въ рускоцърковнославянски изводъ, е помѣстено на л. 18—30. Въ 1867 г. Новаковичъ го печата, заедно съ продължението отъ Владислава Граматикъ, по сръбски преписъ, въ Гласник, XXII, 265 сл. Емилъ Калужняцки го издаде заедно съ другитъ произведения на патриархъ Евтимия въ *Werke des Patriarchen von Bulgarien Euthymius*. Wien 1901, стр. 5—20. Въ основа на своето издание той поставя преписа отъ единъ свой ржкописъ отъ XV в. Ние го издавахме на два пжти, въ първото и въ второто издание на нашитъ Бълг. старини изъ Македония (1^о изд. стр.

116—133, 2^о изд. стр. 370—383), по най-стария ржкописъ, отъ времето на самия патриархъ Евтимия, именно по Зографския ржкописъ.

Новобългарски преводъ (неточенъ), по изданието на Неофита Рилски, печата Петко Р. Славейковъ въ Хрулево издание на Софрониевия Недѣлникъ, въ 1856 г., Нови-садъ, стр. 327—340. Руски преводъ има у Муравьевъ, Житія святихъ російской церкви. Октябрь. Спб. 1856, стр. 324—340.

Евтимиевата редакция на св. Ивановото житие е отъ вида на Метафрастовитѣ или по-добре отъ вида на хагиографскитѣ дѣла отъ епохата на Палеологовцитѣ: съ встъпление, въ което се говори за ползата отъ житието, съ главна часть или изложение, въ което се повествува за живота и послесмъртнитѣ чудеса на светеца, и най-сетне съ молитва. Всичко това се предава художествено. Евтимий е знаелъ пораншнитѣ жития на св. Ивана Рилски. Едни отъ тѣхъ той намиралъ, че сж написани неумѣло и грубо (не хѣтрѣ нѣкакѣ и грѣѣ), а такива ще да е смѣталъ Народното житие или Второто проложно житие. Въ други, като напр. Скилицовото, ако и художествено написано, били премълчани нѣкои факти, засѣгащи българското минало. Ето защо Евтимий се заелъ да попълни празнинитѣ, да отстрани грубоститѣ на дотогавашнитѣ жития и, като прибави нѣкои данни, взети отъ други извори и предания, да даде ново житие, изложено художествено и както подобава (по лѣпотѣ, тако же кључнимо ѣстъ). За встъплението си е използувалъ мисълта, поставена въ началото на житието на Григория Синаитѣ, написано отъ патриархъ Калиста (срв. иданието на И. Помяловскій, Житіе и пр., по грѣцки ржк. отъ XVI в. въ Моск. Синодална библиотека. Спб. 1894, стр. 1). Споредъ Калиста, похвалата въ честь на свѣтски личности се забравя, изчезва заедно съ изчезването на суетнитѣ, земни дѣла; що се отнася до житията на богоугоднитѣ и добродетелни люде, тѣ, като подбуждатъ къмъ подражение, ползуватъ и читатели и автори, които биватъ щедро възнаграждавани отъ Бога. Евтимий усвоява това гледище на Калиста и го развива по-обстойно, като добавя, че би било дори осѣдително, ако не почетемъ паметъта на такъвъ нашъ сънародникъ, какъвто е св. Ив. Рилски. Понататѣкъ, въ главната часть на житието, при разказване на живота и дѣлата на светеца, Евтимий се влияе отъ Скили-

новата редакция и то отъ гръцкото ѝ изложение. Той излага епизодитѣ не само по реда и въ духа на Скилица, но на мѣста ги предава по еднакъвъ начинъ.

Ето нѣколко съпоставки. Като става дума за посещението на църквитѣ отъ св. Ивана и за прилежанието му въ книгитѣ:

Скилица:

И къ црѣквѣмъ вѣждамъ
впразнѣмъ сѧ не прѣстааши, и
ещѣнныѣ послѣшааше книгѣ,
ѣкоже трѣдолюбѣнаа пчела въ
срѣчнѣмъ скрѣвници, паче ме-
докаго сѣта, слѣчанша словеса
гнѣ полѣгааше, и ѣкоже блго-
рѣчное дрѣво къ приисхѣди-
циѣ оучителскыѣ вѣ въкорє-
никъ сѧ.

Евтимий:

Ѡ црѣкѣ никакоже Ѡстѣ-
паж, послѣшаж вѣтъвныѣ слѣ-
кесѣ и сѣиѣнаа ѣчѣнѣа, ѣкоже
дрѣво насажѣѣно прѣ истѣч-
никѣмъ вѣднѣмъ . . . сълѣгаж
ѣкоже любѣдѣлнаа пчела ме-
дѣвныѣмъ сѣти и полѣгаж въ
скрѣвнициѣ срѣдѣчныѣ.

За овчаритѣ, които обдирили прибѣжището на светеца въ хралупатото дърво:

нѣ и гра, врѣхѣ горы
стѣмъ, ѣтайти сѧ мимохѣдѣ-
щимъ не мѣже . . . тако и ве-
ликии тѣи Іѡаннѣ оучрѣти
сѧ Бгѣ не ѣстаѣленъ бѣ.
Пастырѣе оубо нѣцѣи, далѣче
на поли пасѣщи ѣвца мно-
гыи, и Ѡ стада Ѡтлѣжѣвше
сѧ ѣвца ихъ . . . оустрѣ-
мишѣ . . . дондѣже пришеѣше,
сташѣмъ нѣ дрѣвѣмъ приѣвнаго . . .
Прѣидѣшѣмъ же пастырѣе, послѣ-
дѣшѣ ѣвца, и видѣшѣмъ . . .
члѣка . . . въпрашаѣще: Ѡкѣдѣ
оубо ѣ твоѣ рѣжѣство и ко-
торѣи ѣ гра възпитѣкыи тѣ?

Бѣ же . . . не въсѣхѣтъ на
мнѣсѣмъ съкрѣвѣнѣмъ бѣти градѣ
врѣхѣмъ гирѣи стошѣмъ, нѣ блго-
вѣли тѣмъ ѣвѣти дѣврѣдѣ-
тель.

Пастырѣмъ вѣ тѣмъ гдѣ близѣ
нѣгдѣ пасѣщѣмъ . . . и ѣв-
цамъ . . . ѣстрѣмѣше . . . и
пришеѣше бо мѣста, и дѣже вѣ
прѣнѣи, сташѣмъ. Пастырѣмъ . . .
прихѣдѣмъ и тѣи, и дѣже ѣвца
сташѣмъ, и сѣтѣмъ видѣвше . . .
кѣмъ и Ѡкѣдѣ и кѣимъ ѣбра-
зомъ сѣмо прѣидѣ, въпрашаѣшѣмъ,
житѣе же твоѣ и Ѡчѣство
Ѡкѣдѣ?

Приведенитѣ успоредни мѣста, а такива има и други въ житието, показватъ, че Евтимий, при използуването на Ски-

лицовата редакция е ималъ предъ себе си не нейния български преводъ, а гръцкия оригиналъ. Дори когато и въ двѣтъ жития се говори по еднакъвъ начинъ за едно и също нѣщо, пакъ нѣма пълно сходство въ изразитѣ и думитѣ. Това обаче не ще рече, че Евтимий е превеждалъ Скилицовата гръцка редакция на български. Той се е водѣлъ по изтъкнатитѣ въ нея епизоди и обикновено ги е предавалъ по своему и често съ своя мотивировка. Тамъ пъкъ, гдето е виждалъ, че Скилица се отнася тенденциозно и се стреми да изтъкне византийската власт и царе, Евтимий прибѣгва до други извори и ги използва, както напр., като става дума за времето, когато е живѣлъ св. Иванъ Рилски, именно презъ царъ Петровото владичество, или за отиването на царъ Петра въ Рила.

Народното житие, ако и да не се е харесвало на Евтимия за неговото простолюдно и не строго канонично изложение, използвалъ е обаче и негови данни, както напр. за свети Ивановия братъ и за неговото дете, ухапано отъ змия, за престояването на светеца седмъ години на скалата, за мъчението му отъ бѣсоветѣ, за царъ Петровото посещение въ Рила и пр. При предаване на тия епизоди у Евтимия се забелязва несъмненото влияние на Народното житие. Тукъ-таме въ двѣтъ жития срѣщаме дори еднакви изрази:

Нар. житие:

Бѣше бо тогѣда Пѣтръ црѣкъ въ Грѣцѣци градѣ, ѿ прочю сѧ слѣко ѡ сѣтѣ. Бѣ сѣмъ чю ѿ Пѣтръ црѣ ѿ избра ѣ мѣжѣи хытрѣхъ лѣвца ѿ поклѣ ѿмъ ѿти въ Рыла лѣвъ ловѣти, за поржчѣмъ ѿмъ, глѣ: Да сѧ не възвратѣ къ мнѣ, донелѣже не ѡбрѣщѣте мѣсто сѣго ѡца.

Евтимий:

Тогѣда црѣ Пѣтроу... въ Грѣдѣцѣ пришеши ѿ ѣже ѡ прѣпѣнкѣмъ слышавши, послѣтъ мѣжа, сѣлѣ хытры лѣвца, чѣсавмъ ѣко дѣвѣт, на възмыканѣ сѣгѣ, заповѣдакъ ѿмъ не възкратѣти, аще тогѣ не ѡбрѣщѣт.

За царъ Петровото пѣтуване въ Рила се разказва също така еднакво:

ѿ полѣ съ собѣж мнѣстко люди ѿ вѣмъ свѣмъ, ѿ пондѣ да виѣтъ сѣго ѡца, ѿ дондѣ до рѣкы, ѿменѣмъ Рыла... ѿ

Поѣтъ бѣ съ собѣж ѿже томъ любезнѣишѣмъ... ѿ двѣшѣ рѣкѣ, глѣмѣжъ Рыла, ѡбрѣтошѣ камѣнѣ велѣн, вы-

понадѣ къз рѣкѣ и дондѣ до
камене, ѿменимъ Стовь. И не
могѣхъ прѣйти, бѣ бо жъско
и стрѣмно. И пондѣшъ въ
панинѣ, ѿменѣ Книшавѣ, и
повѣдашъ ѣмъ горѣ и камени,
идѣже живѣше стѣи ѿцѣ. И
къзхотѣ црѣ поити, и не мо-
же пѣстѣиѣ, нѣ абѣ послѣ
дѣ ѡтрѣка...

сѣкъ стѣи и жистѣкъ и кѣсма
небдѣвъ шѣстѣвѣнъ... Ибѣ
же на дрѣгѣ късхѣдѣ горѣ
высѣкъ, ѿже Книшавѣ ѡбѣ-
кѣшъ ѡкрѣстѣи тѣ звѣти, и
ѿтѣдѣ показѣхъ ѣмъ гѣрѣ
и камени, идѣже прѣвѣи жи-
вѣше. И не възможѣ тѣмо црѣ
поити... нѣ абѣ посѣлаетѣ
дѣ ѡтрѣка...

Св. Иванъ посѣветвалъ царь Петра да си заине по-
скоро отъ планината (Царевъ-врѣхъ):

ръцѣта къ црѣ: скоро сѣ
дѣгнѣи ѿ мѣста того, понеже
дѣпно ѣ, да не пѣгѣиши и
късѣи сѣцѣи с тѣбѣж.

ръцѣта црѣи:... тѣ ѣко
въ скорѣи ѡтидѣи ѿтѣдѣ, по-
неже мѣсто жѣта ѣ, да не-
како нѣчто неначѣмо по-
стражѣиши тѣ же и ѿже с
тѣбѣж.

Най-буквално е било използувано отъ Евтимия първото
приложено житие. Отъ него той заема вѣститѣ за основаването
на манастира, за странствованията на св. Ивановото тѣло
въ София, Маджарско, пакъ София, Търново, като проши-
рява или разукрасява заетото или като замѣня едни думи съ
други, като: село — кѣсъ, притицати — прихѣждати, порекно-
кати — кѣрекновати, манастиръ — ѡбитѣль, ковчегъ — рака,
скѣпни — сѣкъ, инокъ — мнихъ и др. Ето нѣколко съпоставки

I прол. житие:

И ѿзѣде сѣлка прѣвнаго
по късѣи зѣмѣи тѣи, и мнѣи
порѣкѣишъ добродѣтелиомъ
житѣю стѣи и съ нѣмъ жити
ѿзѣишъ, и въ прилѣжимѣмъ
врѣтѣи црѣкъ сѣтѣишъ и
монастиръ сѣставишъ, начѣл-
ника и пастѣръ ѿмѣи прѣв-
наго. Онъ же, дѣбѣи пасѣи

Евтимий:

Сѣлкѣ же не малѣ по
късѣи зѣмѣи тѣи прѣишъ,
мнѣи добродѣтелиомъ ѿгѣ
върекѣишъ житѣю и жити
съ нѣмъ ѿзѣишъ, и въ
прилѣжимѣмъ врѣтѣи црѣкъ
сѣздаишъ, ѡбитѣль сѣставишъ,
начѣлника ѿмѣи и пастѣръ
прѣвнаго. Онъ же, дѣбѣи пасѣи

стадо своѣ, многыж Гѣи привѣ, и келіа и прѣславнаа чюдеса сътворѣвъ и въ глжебѣж ста-рость достѣгъ, съ міромъ конѣ житію прѣмъ . . . и тоу своимъ оученикъ погребѣнъ бы.

И врѣмени не малѣу прѣшѣшъ, іакѣ сѣ оученикъ свой и покелѣ прѣнѣсти мѣщи ігѣ въ Ерѣдѣцкыи гра. Они же, ѡкривше грѣбъ и видѣвши цѣло прѣнаго тѣло, тѣи не-прнчѣсно и блѣжа бѣна испѣщѣжше, прослѣвишъ бѣ и тако съ чѣстѣж прѣнѣсошъ въ Ерѣдѣцъ и положѣшъ ѣ въ цркви стго апла і еѣлиста Лѣкы. Послѣже црковь прѣкрасѣж съзана бы къ нмѣ ігѣ. и въ нѣи прѣнаго положѣшъ, творѣ дѣвныж и прѣславныж цѣлѣбы . . .

Не многъ же врѣмени ми-мошѣшъ, вѣнигда блѣволои Бѣ къзѣнигнѣти пѣшъ сѣ скѣнѣа и ѡбновѣти блѣгарскѣа влѣ, ѡбѣтѣавшѣа грѣчѣскы на-сѣлѣмъ, и вѣнигда вѣзнѣ рѣгъ блѣгарскаго цртва при хѣлю-вѣвѣмъ црѣ 'Исѣни, імѣже імѣа въ стѣмъ крѣщені 'Іѡаннъ, тѣ оубѣ въ начѣло црства своѣго пѣшъ сѣ градовы блѣ-гарскыи ѡбновѣ и потвѣрѣди, и хѣжааше покѣрѣж страны и прѣмѣаа грады, дошѣше и до Ерѣца и того покѣрѣжъ, и вѣ-

своѣ стадо и многы къ Гѣ привѣ, и келіа и прѣславнаа чюдеса сътворѣвъ, въ глжебѣж доспѣ старѣсть . . . и тѣ скѣ-ми зченикъ погребѣнъ бѣстъ.

Врѣмени збо не малѣ прѣшѣшъ, блѣвѣнѣи вѣзѣисѣ-ное исхѣждааше. Іѣко збо раж ѡвѣрѣши, видѣшъ тѣа прѣ-наго цѣла вѣсѣчѣскы и вѣ-сѣжъ тѣа никакоже причѣсно, блѣкѣнѣи же испѣщѣжше и вѣсѣхъ къ бѣжѣвижъ рѣ-нѣсть подѣвижѣши. Олакѣсѣ-вѣи же ѡбывѣномъ сътворѣнъ быкѣи, съ чѣстѣж прѣнѣсѣшъ чѣстныж ігѣ мѣщи въ сла-выи гра Ерѣдѣцъ, и полѣ-жены бышъ въ цркви стго еѣлиста Лѣкы. Послѣже же съзѣана бы црковь въ імѣ ігѣ, и въ нѣи полѣжены бышъ чѣстныж ігѣ мѣщи, дѣвѣаа и прѣславнаа творѣще чюдеса . .

Не многъ же врѣмени ми-мошѣши, вѣнигда блѣвѣвѣи Бѣ ѡбновѣти блѣгарскѣа дрѣжа-жъ и къзѣнигнѣти, по писан-номъ рѣщи, падѣжъ сѣ сѣнъ, ѡбѣтѣавшѣа грѣчѣскыи на-сѣлѣмъ, къзѣвиже рѣгъ блѣгар-скаго цртка прѣ блѣочѣстѣ-кѣишѣмъ црѣ 'Исѣни, іѣже въ стѣмъ крѣщені іѣиноканъ бѣвъ 'Іѡаннъ. Еѣ збо, хѣрѣжѣи цркіа іѣко прѣѣмъ, късѣ блѣ-гарскыж грады пѣшъ сѣ дѣвѣ ѡтѣрѣди и ѡвѣтѣав-шѣа ѡбновѣ и, на грѣчѣскоѣ

дѣкъ сѣго ѿ прѣгнаго ѿца, ѿ
слышавъ прѣславнаа ѿже ѿ
нѣмъ ...

дѣръжѣ ѿпоасавъ сѣ ѿрѣжъ, по-
карѣаше ѿкрѣнѣжъ страны, гра-
ди же ѿ вѣси. Икоже бѣхъ дѣ
ѿрѣца доше и сѣгѣ по сѣбож
покрѣи ѿ прѣславнаа ѿ вѣз-
числааа прѣгнаго чюдеса слы-
шавъ ...

VI.

Евтимиевото житие за св. Ив. Рилски свършва съ епизода за прѣноса на тѣлото на светеца въ Търново. **Владиславъ Граматикъ** допълнилъ Евтимия, като разказалъ какъ запусѣлиятъ известно време, при турското нашествие, Рилски манастиръ билъ възобновенъ и какъ презъ 1469 г. въ него били пренесени останките на светеца отъ Търново. Само по себе си, допълнението на Владислава е повесть, а, като продължение на житието отъ Евтимия, то е житие. Владиславъ „дякъ“, наричанъ и „граматикъ“, билъ сърбинъ отъ рударския градъ Ново-бърдо, юго-източно отъ Прищина. Следъ падането на родното му мѣсто въ турски рѣце въ 1455 г., Владислава го виждаме изпърво въ северна Македония, презъ 1455—1456 г., въ Младо-Нагоричино (Кумановско), сетне въ манастира Св. Богородица (Кумановско), гдето се предава на обилна книжовна работа като преписвачъ, компилаторъ и авторъ. По-късно е билъ и въ Рилския манастиръ и вѣроятно е взелъ участие въ посрѣщането на св. Ивановото тѣло, когато то било донесено въ манастира презъ 1469 г. Владиславъ се издава като единъ отъ най-ученитѣ книжовници на славянския югъ презъ XV в. и най-ревностенъ разпространителъ на Евтимиевиетъ и на други старобългарски трудове. Той пише на правиленъ ресавски изводъ.

Владиславовата повесть за прѣноса на св. Ивановото тѣло въ Рила е известна по две редакции. Въ първичната редакция, при прѣснитѣ още събития по време на пренасянето, сж дадени нѣкои подробности, мѣстни лични имена, които при втората редакция авторътъ изоставилъ. Първичната редакция е била писана скоро следъ събитието, а вторичната следъ десетъ години, въ 1479 г. Първата е запазена по два преписа, единъ отъ XVI—XVII в. въ Народната библиотекъ въ Бѣлградъ № 22, другъ отъ 1809 г. въ Рила. Тя бѣ обнародвана въ 1867 г.

отъ Новаковича въ Гласник XXII, стр. 286—302, и по-късно отъ Калужняцки въ *Werke des Patriarchen von Bulgarien Euthymius*. Wien 1901, стр. 405—431, успоредно съ втората редакция. Тази втората е запазена по собствения ръкописъ на Владислава, въ неговия Рилски панегирикъ отъ 1479 г. Има я още и въ Рилския панегирикъ отъ 1483 г. и въ други още по-късни преписи, които, при наличността на самия оригиналъ, нѣма да изброяваме. Тя бѣ печатана въ 1836 г. отъ Неофита Рилски въ горепоменатото негово дѣло: *Слѣжъмы съ житіѣмъ*, л. 44^б—52, но съ промѣненъ, рускоцърковнославянски изводъ и съ нѣкои добавки. Обнародва я и Калужняцки въ посоченото мѣсто на *Werke* и пр. по Рилския панегирикъ отъ 1479, безъ спазване обаче на нѣкои палеографски особености на ръкописа и съ развързани титли. Нашето издание по-долу е по същия тоя Владиславовъ ръкописъ, съ точно предаване на правописа му. Важнитѣ мѣста отъ първата, така да се каже още неугладена редакция даваме подъ черта. Тѣзи мѣста иматъ историко-литературно значение. Повестъта, въ по-голѣмата ѣ часть, биде издадена отъ насъ и въ новобългарски преводъ (Старобългарски разкази. София 1935, стр. 72—79, 227—237).

VII.

Житие съ похвала отъ Димитрия Кантакузинъ. — Димитъръ Кантакузинъ ще да е произхождалъ отъ знатния византийски родъ на Кантакузиновци, който се вестява още презъ XII в. Презъ XIV в. Йоанъ Кантакузинъ, виденъ богословъ и историкъ, се покачва дори на императорския престолъ (1341—1355 г.). Наредъ съ византийскитѣ Кантакузиновци тѣхни сродници се явяватъ на сръбска служба презъ XIV в., а и презъ следващитѣ вѣкове този родъ дава видни търговци, сановници и писатели въ балканскитѣ области на турското царство. Най-сетне, едни отъ Кантакузиновци сполучили да заематъ влашкия престолъ, а други да се издигнатъ въ Русия.

Що се отнася до нашия Димитъръ Кактакузинъ, авторъ на житие на св. Ивана Рилски, за него знаемъ следното. Презъ 1469 г., по негова поръчка и за него, Владиславъ Граматикъ съткъмилъ голѣмия сборникъ, известенъ въ науката съ име Владиславовъ панегирикъ, сега съхраняванъ въ Загребската Академия на наукитѣ. Сборникътъ билъ писанъ въ манастира Св.

Богородица, въ източнитѣ склоново на скопската Църногория, въ Кумановско. Въ послесловието на сборника Владиславъ се обръща къмъ Кантакузина като къмъ свой близъкъ господинъ (бл҃гочѣстивѣишомѣ г҃ноу моѣмѣ Дмѣтроу Кантакоузинѣ), който е отъ благородно потекло (бл҃гоплѣмѣнѣствѣе). Отъ св. Ивановото пѣкъ житие, написано отъ Димитрия Кантакузинъ, узнаваме че тоя последниятъ е билъ въ Рилския манастиръ следъ прѣноса на мощитѣ на светеца въ 1469 г., между 1469 г. и 1479 г., и на деня, въ който се чествувалъ тоя прѣносъ, т. е. 1-и юлий, Кантакузинъ произнесълъ въ манастира своето житие-похвала или частъ отъ него. На едно мѣсто той се обръща къмъ своитѣ слушатели и ги подканя да погледнатъ околнитѣ рилски висоти, за да се убедятъ още веднажъ, че ако св. Иванъ Рилски е можалъ да презимува усамотенъ срѣдъ дивата природа, то е могло да стане само съ божия подкрепа (Зритѣ, ѡ любимици, каково ѣ мѣсто, ѣко ѣ трѣгоуба ѡдѣла носещимъ неѡдобѣшкѣстѣно въ зимныѣ гѣды). Другаде се моли на своитѣ слушатели, събрани на празника на светеца, да не го укорятъ за неговото слабо слово въ честь на св. Ивана Рилски (Нѣ ѡ б҃голюбивоѣ събраниѣ... днѣшнѣго б҃гоноснѣго ѡца прѣзнѣка съпрѣзнѣствѣници ѣ къскѣ оусердѣно съшкѣше се, непоносимъ бѣти ѡ какѣ, молю, ѡ оубогахѣми слѡкѣсъ сѣю чѣстноюю ѣ любовѣстинноюю прѣбѡжѣша трѣпезѣ...). За сжщия празникъ той написалъ и служба, съ краеграние въ канона, гдето се чете: Похвалѣ ти, ѡче 'Іѡанне, плѣтѣ Димитрій (срв. Неофитъ Рилски, Слѣжебъ съ житѣемъ и пр., л. 37). Знае се отъ друга страна, че Владиславъ Граматикъ, е билъ отъ Ново-бърдо и че въ тоя градъ били живѣели къмъ срѣдата на XV в. нѣкои Кантакузиновци като митнишки чиновница или като посрѣдници за продажба на новобърдско сребро (срв. Jireček, Staat und Gesellschaft im mittelalterlichen Serbien, IV, 34). Приведенитѣ вести ни даватъ право да допуснемъ, че Димитъръ Кантакузинъ е познавалъ Владислава още отъ Ново-бърдо, че той е билъ видна личностъ като търговецъ или чиновникъ рударъ и се е занимавалъ и съ книжнина. Неговото обиталище презъ втората половина на XV в. ще да е било нѣйде въ северна Македония, гдето го държали неговитѣ търговски интереси. По онова време рударството цѣвтѣше въ Кратовско и Осоговията. Въ тѣзи именно краища той ще е продължавалъ да бжде въ връзка съ Владислава Граматикъ, пѣкъ се е интересувалъ и за Рилския мо-

настиръ. Може да се допусне сжщо, че благодарение на ходатайството на Димитрия Кантакузинъ предъ султанката Мара, дъщеря на деспота Георгия Бранковичъ, е могло да се добие позволение отъ султана за свободния прѣносъ на св. Ивановитѣ останки отъ Търново въ Рила. Не ще бжде излишно да припомнимъ, че и други Кантакузиновци имали видно положение въ тогавашна Турция като държавни доставчици на солъ или на други стоки. Въ Месемврия доскоро е стоялъ надгробенъ надписъ отъ 1441 г. на една жена отъ рода Кантакузинъ. Една икона, подарена отъ нѣкой си Димитъръ Кантакузинъ въ 1493 г., се намирала сжщо въ Месемврия. Презъ следния XVI в. въ Анхиалъ е било седалището на прочутия Михаилъ Кантакузинъ, който билъ наемачъ на солъта въ анхиалскитѣ солници и доставчикъ на влашка солъ за Турция, както и на руски скъпи кожи за султанския дворъ (срв. Иречекъ въ Псп. кн. VI, 1883, стр. 32 сл.; Сжщи, Пжтувания по България, стр. 794 сл.).

Димитъръ Кантакузиновото житие на св. Ивана Рилски е било преписано отъ Владислава Граматикъ и помѣстено въ Рилския панегирикъ отъ 1479 г. То бѣ обнародвано, съ съкращения и погрѣшки, отъ Д. Мариновъ въ СНУНК., XVIII, 86—98. К. Иречекъ (Пжтувания по България, стр. 635 бележка) смѣта, че това житие е било написано изпърво на гръцки и посочва думата Триновъ вм. Тръновъ като гърцизъмъ. Формата Триновъ се среща обаче е въ други оригинални български паметници, та тя не е доказъ за гръцка първична редакция на житието. Въ полза на гръцки оригиналъ може да говори отчасти стилътъ на житието, но това ще иде отъ гръцката начетеностъ на автора. Гореприведеното пѣкъ краеграние на св. Ивановия канонъ отъ сжщия Димитъръ Кантакузинъ говори явно за вещината на автора въ славянската речъ, и то речъ поетична, химнологична. Може би стихотворната Молитва къмъ св. Богородица отъ Димитрия Кантакузинъ да е била съчинена изпърво на гръцки, както личи отъ нейната гръцка славонаредба, пѣкъ и отъ една бележка въ руския Словаръ историческѣи, стр. 48—49, какво Арсений Сатановски билъ превелъ отъ гърцки и напечаталъ въ Анеологiонъ си есть Цвѣтословіе, Москва 1660 г., между друго Молитва къмъ Богородица отъ Димитрия Кантакузинъ (срв. Д. Руvaraц, Из старе српске књижевности. Ср. Карловци 1913, стр. 4).

Кантакузиновото житие съ похвала на св. Ивана Рилски е оригинално самостоятелно произведение. За биографската част авторът е използвал от дотогавашните жития на светеца Скилицовата и Евтимиевата редакции, както и други нѣкои сега неизвестни извори и предания. Хронологията обаче на епизодитѣ у Кантакузина не съвпада точно съ реда у Скилица и у Евтимия, и дори това, което е научилъ отъ своитѣ извори, той предава по своему. Лично на Кантакузина принадлежи частта за турското нашествие, за обновата на манастира и за прѣноса на св. Ивановото тѣло, а така сжщо и похвалната, патетичната част на произведението. Като хроникира събитията, които предхождали турското нашествие, авторътъ укорява „суровостта и безчеловѣчието“ на българитѣ, не похвалява грѣцката надменна гордостъ и порицава Вълкашина и брата му Углеша, които убили „малоумния“ Уроша, синъ Душановъ. Турската напасть, що сполетѣ враждуващитѣ балкански християнски народи, той смѣта за божие наказание. Кантакузинъ, бидейки повече или по-малко пославяненъ грѣкъ, иска да се издигне надъ племената си принадлежностъ, чувствава се преди всичко християнинъ и въ заключителната молитва къмъ св. Ивана Рилски се обръща къмъ последния, да ходатайствува предъ Бога *правослѣвѣи* *рогъ възнѣсти, цѣрквѣ вѣрныѣ мѣрь прѣстѣтел'ство* *исправнѣ и тѣмъ падѣніе кѣставѣ, ꙗко да на пѣжитѣ вѣгоч'стѣа пасѣмъ се; архіерѣнскаа нѣоустроѣніа вѣгостроѣнна сѣтвори, оуставѣ злѣотнаа наношѣніа, напрѣсныѣ и нѣжныѣ съмрѣти хѣѣмнѣитѣхъ ѡзбавѣ . .*

VIII

Грѣцко житие. — Скилицовата редакция на св. Ивановото житие, както се каза, е била написана презъ XII в. на грѣцки, но сега е запазена само въ български преводъ. Има обаче и друго житие на светеца на грѣцки езикъ, печатано отъ Никодима Светогорець (*Νικόδημος Ἀγιορείτης*) въ неговия *Συναξαριστὴς τοῦ δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ*. *Ἐν Βενετίᾳ*, 1819, τόμος πρώτος, 172—175. Никодимъ (1748—1809) въ тоя свой хагиографски трудъ е помѣстилъ жития и на български светци, едни написани преди него, още на грѣцки, а други преведени, по негово настояване, отъ славянски на грѣцки. Въ сборника си *Νέον Μαρτυρολόγιον* (*Βενετία* 1799) той е напечаталъ мъченически

жития и на българи, главно отъ Македония. За Никодима срв. у К. Σάδας, *Νεοελληνική φιλολογία*. 'Εν 'Αθήναις 1868, стр. 624—626. Отъ една бележка къмъ житието на св. Ивана Рилски узнаваме, че то било преведено отъ славянски на гръцки отъ словеснейшия Серафима, съ съдействието на всесветейшия епитропъ на Хилендарския манастиръ, Йона. Серафимъ и Йона били видни хилендарски братя презъ края на XVIII и началото на XIX в. Къмъ тѣхното книголюбие прибѣгналъ и Никодимъ Светогорецъ. Тѣ ще сж били българи, а не сърби, както това личи отъ българската бележка, записана отъ Йона презъ 1805 г. на една гръцка книга отъ 1802 г., донесена му въ даръ отъ Серафима, когато последниятъ се върналъ отъ Виена: 1805 ιανῆαρίᾱ 2 σίᾱ книжица ἐστὶ μ' ἡνὶκὶ поклонена ἰνδα πρίνδε братъ нашъ квр попъ Серафимъ ὁ Κίνα. Προηγμένῳ Ἰωάνᾱ Χλνῳ (т. е. Хилендаръ или Хилендарски). Срв. Л. Стојановић, Стари српски записи и натписи, № 8954.

Това житие не е букваленъ преводъ на нѣкое отъ известнитѣ славянски жития на светеца, а свободна компиляция, въ която влѣзли части отъ проложното житие и отъ Евтимиевото. Преводачътъ Серафимъ е добавилъ, незнайно отгдето взета, датата 884, може би за да означи годината на рождението на св. Иванъ Рилски, който споредъ печатния руски прологъ, се поминалъ на 946 г. По форма, житието представя стишенъ прологъ, гдето, следъ заглавието, следватъ два стиха, съ които светецътъ се величае като основателъ на Рилския манастиръ и като небесенъ жителъ. Стиховетъ сж били добавени вѣроятно отъ издателя Никодима Светогорецъ, както това се вижда и отъ подобнитѣ стихове, поставени предъ житията и на други светци въ неговия Синаксаръ.

Житията на св. Ивана Рилски обнародваме по най-старитѣ имъ запазени преписи, съ изключение на първото проложно житие, за което предпочетохме Рилския ръкописъ № 1/26, отъ първата половина на XV в., изводъ срѣднобългарски. Второто гръцко житие — туй на Никодима Светогорецъ печатаме по изданието на последния. Имайки предъ видъ, че житията могатъ да послужатъ не само на хагиографа, на

историка, но и на литературния историкъ и на езиковедеца, обнародваме текстоветъ точно палеографски, съ отбелязване на разночетенията по други ръкописи. Поради липса въ печатницата на буква з съ напрѣчна пръчица, прибѣгнахме до равното на тая буква ѝ, която има същата звукова стойность, т. е. дз. За по-голѣма яснота, печатаме текста съ сегашна пунктуация и съ главни букви за собственитѣ имена. Споредъ главнитѣ части или споредъ епизодитѣ, подѣлихме текста на глави, означени съ римскитѣ бройки I, II, III и пр. При посочване на разночетенията, съ знака + (плюсъ) привеждаме дума или думи, които сж повече въ даденъ преписъ, а съ знака — (минусъ) отбелязваме дума или думи, които липсватъ въ преписа.

I.

Народно житие¹⁾

Мѣа wъто^мвѣра дї.

Житїе ѿ жїзнь прѣпѣнаго ѿца нашіаго Іоанна, пѣстыно-
жителѣ Рылскаго, ѿ о прѣнесенїи мѡщї ѿго. Ѹ ѿче благословї.

I. — Бѣ^о члѣвкѣ дѣовень, бл҃гѡвѣренъ и хр҃толюбивъ, боа сѣ
Бѣ ѿ стрѣх^м слѣжѣ ѿмѣ, ѿ везѣ слѣзѣхъ николиже прѣбѣла, нѣ
бѣзпомїнаѣ²⁾ слово прѣрчьское, ѿже речѣно бѣ^о оустѣ дѣвы:
Измѣ на вѣсѣкѣ нѡщѣ ложѣ моѣ, ѿ слѣзѣми моїми постѣла моѣ
омочѣ (Пс. 6, 7). И тако вѣ вѣрѣкѣ велїцѣ сы^н, вѣстѣвѣ ѿзыдѣ
ѿз мїра. Бѣше вѣ пастырь ѿ ничтѡже ѿмѣ³⁾, тѣкмо вѣрата
ѣдїного ѿ волѣ. И ѿгда помѣсли ѿзыти⁴⁾ вѣ пѣстынѣ, поѣ волѣ
ѿ пондѣ. И некѣдѣшѣ никѡмѣ, ѿдѣшѣ же ѿмѣ пѣтѣмъ ѿ мѣста
скоѣго, тѡгда врагѣ ненавїдѣни дѡбра⁵⁾, вѣложї⁶⁾ вѣ срѣци
брѣтѣ ѿмѣ ѿ вѣдѣнї люди, ѿ постїгохъ ѿго на поли, нарицаѣмѣ^м
Мрѣдїца, ѿ по^о дѣбѡмъ велїкїмъ, ѿ начашѣ ѿго врацѣти ѿ
пѣтѣ вѣжїѣ дїаволїнѣмъ навѣченїемъ. И ѿкоже ѿго начѣшѣ врацѣти,
сѣтворї велїкѣмъ мѣтежѣ вѣжїѣ кѣ нимъ ѿ ѣдѣ^а ѿзпросї ѿже нѡ-
шашѣ волѣ звѡнѣцѣ, знѣменїѣ рѣдї мїра, ѿ сѣбѣ на пѣмѣ^т, да сѣ
звѣкѣтъ, чтѡ ѿзнѣсѣ сѣын ѿцѣ Іоаннѣ ѿз мїра, ѿ волѣ ѿмѣ кѣзѣшѣ.
И прїказѣ сѣын ѿцѣ волѣ по^о 7) дѣбѣ^м, нарицаѣмѣ^м велїкїн
дѣбѣ, сѣ своїма сѣыма рѣкѣма. И ѿ тѡго чѣса наре^{сѣ} сѣго ѿца
дѣбѣ, ѿ ѿще ѿ до дѣнѣшнѣго дѣнѣ знѣдѣти вѣ вѣжїѣ ѿколо дѣбѣ,
знѣменїѣ⁸⁾ сѣго ѿца⁹⁾. И ѿвратї лїце своѣ сѣое ѿ нї^х ѿ пондѣ кѣ
пѣстынѣ Рылскѣ, ѿ ѿвѣрѣшѣ сѣ⁹⁾ кѣ нїмъ и не бл҃кнї ѿхъ, нї
проклѣ, ѿ да^о нїмъ знѣменїѣ, рѣкѣ: ѿзѣ ѿзлѣзѣ¹⁰⁾ ѿ вѣ^о смѣѣ сѣ
ѿ глѣмѣ.

¹⁾ За него срв. по-горе, стр. 4 сл. — Печата се по рѣкопїсѣ № 1/26
въ Рылскїя монастырь, XV в. Разночѣтенїѣ сѣ по Германскїя рѣкопїсѣ,
№ 47 въ Цѣрковнїя музей при Богословскїя факултетѣ въ Софіѣ, XV в. —
²⁾ помнѣ. — ³⁾ не ѿмѣ. — ⁴⁾ поїти. — ⁵⁾ дѡбрѣ. — ⁶⁾ кѣлѣзѣ.
— ⁷⁾ ѡ. — ⁸⁻⁸⁾ — (лїпсѣ). — ⁹⁾ дѡвѣрїѣ сѣ. — ¹⁰⁾ ѿхѡдѣ.

II. — И понде въ пѣстыни Рылскѣмъ и ѿде на мѣсто, нарицаемое Голѣць, и бы^ѿ тѣ ѡ мѣцѣ. И пакы братъ ѿмъ възвѣсти по братѣ и понде ѿскати ѿгдѣ. И ѿде и ѡбрѣте ѿго въ мѣстѣ томъ. И видѣвъ ѿго стѣи¹⁾ ѡцѣ²⁾ гораща къ немъ, и прискрѣбень бы^ѿ и помѣи³⁾ сѣмъ къ Бѣ³⁾ рѣкъ: "Гдѣ ГИ, нѣнынъ всѣдѣръжителю, (вели)кое основаніе, неизписанное⁴⁾ бжѣство, сѣдѣи и единочлѣдны Іѿ^ѿ Хѣ^ѿ, въплѣтившъ сѣмъ на^ѿ рѣи, за ны ѡкръвъ на^ѿ далѣ еси, ѿце же стѣшнѣлю и дѣше, прихѣдѣ ѡ ѡцѣ⁵⁾ въ на^ѿ, стѣшнѣлю бл҃гъ, прѣно бжѣи съ мноѣмъ въсѣмъ и слѣвъ мѡнѣ не прѣзри⁶⁾ на въсѣмъ вѣмъ мѡмъша ти сѣмъ; ГИ Іѿ^ѿ Хѣ^ѿ, црѣ нѣнынъ и земни, ѿце и недостѡннъ есмъ сѣмъ глѣти, нѣмъ надѣмъ сѣмъ твои величїи мѣти, рѣкъ бо ни еси: Ищѣте, и ѡбръщѣте; просїте, и да^ѿ сѣмъ вѣмъ⁷⁾; тѣмъцѣте, и ѡкръжѣт сѣмъ вѣмъ (Мат. 7, 7). Гдѣхъ же словеса надѣмъ сѣмъ, и дръзньмъ есмъ глѣти. И ѿного не имамъ стѣшнѣтелѣ и събѣсѣдника, ни ѡцѣ, ни матере, ты⁸⁾ бо мѣ еси прѣмъ, ты^ѿ же ми еси трѡрецъ, ты^ѿ же ѡутѣшнѣтѣ⁸⁾ ты^ѿ застѣпникъ мѡнъ, ты^ѿ же ми настѣвникъ,⁹⁾ ты^ѿ же вѣра мѡдъ, ты^ѿ крѣпость мѡдъ, ты^ѿ же и знѣнїе мѡе, ты¹⁰⁾ же ѡсклабленїе¹⁰⁾ мѡе, ты^ѿ же питѣтель мѡнъ, ты^ѿ помѡщникъ мѡнъ, ты^ѿ въсѣмъ творїши видимаѣ и невидимаѣ, ѡвлѣнаѣ и неѡвлѣнаѣ, ты^ѿ ѡцѣ мѡнъ, тѣ, ГИ, мѡмъ ѡзъ грѣшнїи, и не имѣмъ помѡщника никогѡже, нѣмъ тѣмъ на тебе единогѡ Бѣмъ възымѣи и ѡ тѣмъ сѣмъ хвалѣи и ѡ тѣмъ¹¹⁾ сѣмъ стѣшаѣмъ. И ѡзъ едїнъ есмъ въ сѣи пѣстыни, и не имѣмъ ничто^ѿже съ собѡмъ, тѣмъмъ жѣмъ едїнъ. Тѡгѡ прїнде гласъ съ нѣсѣи и рѣе ѿмъ: Роѿи сѣмъ, свѣтїло мѡе въ пѣстѣи сѣи горѣмъ снѣжаннѣи; рѣи сѣмъ, деннїце мѡа свѣтлаѣ; рѣи сѣмъ, сѣнце мѡе свѣтлоѣ въ пѣстыни Рылстѣи; рѣи сѣмъ, пѣстыни жителю, въ пакти сѣи ѡгль; въстѣни и възмѣи жѣмъ свѡи и ѿди къ мѣсто, ѡготованѣе тѣмъ по^ѿ плѣнинѣмъ имѣи въртѡпъ.¹²⁾

III. — И ѿде и ѡбрѣте пѣщерѣ и въниде, ѿдеже сѣнце не прїзїраше, ни вѣтръ кѣаше, нѣмъ тѣмъ ѡгль едїнъ прихѣждаше къ немъ, нѡшааше ѿмъ мѡнѣмъ ѡ Бѣмъ ѡбразѡмъ шипковѣмъ. И тѡѿ прѣбїкаше мѣмъ Бѣмъ днѣ и нѡщѣ, не почїваѣ, и бѣзъ слѣвъ не прѣбїи-

1) пѣстыннѣи. — 2) + (т. е. прибавено) Іѡаннѣ. — 3-3) — (липсва). — 4) неизписаннѣе. — 5) + и дыше. — 6) + въсѣмъ. — 7) ищѣте и пр. е поставено на второ мѣсто, просїте и пр. — на първо мѣсто. — 8-8) тѣ еси създѣи, тѣ же и прїетъ мѣ, и тѣ еси ѡутѣшнѣтель. — 9) воднѣи. — 10-10) — (липсва). — 11) с тобѡю. — 12) по^ѿ плѣнинѣмъ нарицаемѡю Вѣртѡпъ имѣнемъ.

вѣла николѣже, молаа Бѣ. И прихѣждааше врагъ прѣлѣстникъ и бесѣдовааше словеса ѿггѣлаа къ нѣмъ, хотѣа ѣго извѣсти ѿ мѣста стѣго, и не змѣ¹⁾ ѣмоу что сътворити. Бѣше вѣо братанецъ²⁾ стѣго ѿца съ нѣмъ. И идѣ врагъ прѣлѣстникъ злыи къ братѣ стѣго ѿца и накарди ѣго, рѣкъ ѣмъ: Ъзъ брата твоего ѡбрѣто^х и дѣтѣ твоѣ въ пѣстѣни съ нѣмъ, идѣже слѣныце не сѣдѣтъ, ни вѣтръ вѣѣтъ, тѣкмо ѣдины свѣрѣе, (и) твоѣ чѣдо ѡзвѣдено хѣще бѣти свѣрѣи.³⁾ Слѣшакъ же братъ стѣго словеса сѣа вражѣа, разгнѣваа сѣа и пондѣ съ гнѣвѣмъ да ѣго извѣдѣ ѡзъ пѣстѣниа дѣаколскыи наѣченїемъ. И невѣдаашъ ѣмъ камо поити, и рѣѣ ѣмъ дѣаколъ прѣлѣстникъ⁴⁾: Ъзъ тѣа повѣдѣ⁵⁾ на мѣсто, гдѣ живѣѣтъ твои братъ, и чѣдо твоѣ досѣлѣ извѣдено ѡ свѣрѣи.⁶⁾ Слѣшакъ слово то^х братъ стѣго, и прискрѣбѣнъ бы^х за чѣдо скоѣ, и рѣѣ дѣаколъ⁷⁾: Дрѣже, вѣди ма на мѣсто тѣа, да ти сътворѣж⁸⁾ ѣже хѣщѣши. И пондѣ дѣаколъ прѣлѣстникъ нѣмъ и идѣстѣ на мѣсто, идѣже вѣ^х стѣи ѿца пѣстѣнныи Іѡаннъ. И видѣкъ ѣго стѣи ѿца, и помѣи Бѣ, глѣа: Бѣже⁹⁾ въсѣдржѣтелю, непѣвѣдѣмаа сѣа, посѣбѣ¹⁰⁾ въ вѣдѣ^х и къ радѣстѣ^х,¹⁰⁾ члѣколюбѣнъ пастѣрю, мѣрдѣи ѿчѣе, ненадѣшнимъ сѣа надѣжда, прѣсѣши^х помѣщѣ¹¹⁾ помѣшникѣ, смѣшши^х сѣа посѣбѣнникѣ, въ вѣдѣ^х ѡутѣшѣтелю, ѡсѣшши ма, Гѣи, и помѣшши ма, и избѣаки ма ѿ крага сѣа похѣлааго, и вѣдѣа ѡдрѣжащѣа ма ѿнимѣ ѿ мѣне, и сътвори съ мнѣа маѣтъ, и сѣи ма съ въсѣмѣи ѡгѣжѣшнимъ тѣѣ. Ёи, Гѣи, не ѡстѣаки мѣне врагъ сѣмъ къ радѣѣ. Ёице ѣмъ мѣшши сѣа, прѣндѣ братъ ѣмъ дѣаколѣмъ наѣченїемъ и възвѣсѣдѣа къ нѣмъ словеса дѣаколѣ¹²⁾ хотѣа стѣго прѣлѣстѣти и извѣсти ѿ пѣти бѣѣа и ѿ лѣа ѿггѣлаа ѿлѣжити. Раззмѣкъ же¹³⁾ стѣи ѿца Іѡаннъ, ѣако нѣсѣжѣа вѣсѣди¹⁴⁾ брата ѣго, нѣ^х вѣсѣди сѣжѣа крага прѣлѣстника, не хотѣшѣа дѣбраа, нѣ^х злѣа, и възрѣвѣ на нѣѣ и рѣѣ: Гѣи Іѣ^х Хѣе, не ѿвѣрѣи мѣне ѿ лѣа твоѣго и не ѿстѣпѣи ѿ мѣне въ вѣрѣмѣа печали моѣа, нѣ^х избѣаки ма ѿ врага моѣго, ѣакоже избѣаки Данїѣла ѡзъ ѣсть лѣкѣа и Ѡѣкаж ѿ ѡгнѣа, Іѡаннѣж и Ізарѣа и Мисаѣла ѿ пѣши ѡгнѣни, сѣи ма, Гѣи, ѿ ненавѣстника сѣа, прѣити¹⁵⁾ маѣо сѣ^х жѣтѣе прѣхѣдѣаго, и настанѣ¹⁶⁾ ма къ твоѣ ѡтѣшѣе, ѣакоже настанѣа ѣси Іѣлѣа, вѣжѣащѣаго по морю ѣако по сѣхѣа, а крагы ѣго покрѣи мѣре; и

1) не възможѣ. — 2) братѣ. — 3) и твоѣ дѣтѣ хѣщѣѣи вѣсѣсти свѣрѣи. — 4) прѣлѣстникъ. — 5) Ъзъ да тѣ вѣдѣа. — 6) свѣрѣи. 7) — . — 8) да Гѣи даѣа. — 9) + велѣкѣи. — 10—10) посѣбѣкѣи въ вѣдѣ^х и къ рѣтѣ^х. — 11) — . — 12) вѣсѣкѣа. — 13) прѣразмѣкъ же. — 14) нѣсѣ^х вѣсѣдѣа. — 15) + ми. — 16) напѣаки.

ниѣ, Гѣ, помѣи мѧ и низложи въстаѣщаго на мѧ пакостника, и посрами борѣщаго сѧ врага моего съ мноѡ, ꙗко ты, Гѣ, знаѣши члвчское сѣятство; бѣди ми помощники и ѡбѣи приставники, ꙗже хѡтѣтъ на мѧ прѣйти, ꙗже твои^х заповѣди не вѣдѣтъ, сътвори ихъ ѡдѣ прѣчистицы и чръкѣма, и въкѣди ѣго¹⁾ къ вѣчнымъ огнь и къ мѡжж кремѣшнѣмъ, ꙗже²⁾ чръкъ не ѡсѡплѣтъ и ѡгнь не ѡгасаѣтъ, а рѣсѣ скоѣмъ, Гѣ, даѡжъ крѣпость и бѣдѣнѣ и помѡщ, по твоимъ стѣзамъ ходѣти и тѣмъ слѡжити къ вѣкы кѣкѡмъ, ѡмѣни. Чѡкъ же³⁾ дѡдѡкохъ,⁴⁾ ꙗже рѣч стѣи ѡцѣ Іѡаннъ — ѡмѣни, ѡжаснѣ сѧ и вѣждѣ къ мѣсто скоѣ, а браѣ имѡ ѡста.⁵⁾ И развѣмѣ браѣ имѡ сѣлѣ стѣго ѡца и не смѣ бесѣдокати имѡ ничтѣже: ѡста бо ѣдинъ, а врагъ ѣго вѣждѣ,⁶⁾ ꙗже ѣго⁷⁾ ѡчаше злы^{мъ} бесѣда^{мъ}, хѡта ѣго смѣсти⁸⁾ ѡ пѣти вѣжѣа. И приближи сѧ браѣ имѡ мола^{мъ} молебо^{мъ} великожъ и слѡзѡми велицѣми да имѡ пѣсти дѣтища.⁹⁾ И ѡпѣсти дѣтища стѣи, и пондѣ съ ѡцѣмъ своимъ.¹⁰⁾ Бѣше бо дѣо^{мъ}но дѣтѣмъ тѣмъ; вѣдѣше бо пѣстынны житѣлкѣ ѡцѣ Іѡаннѣ, ꙗко дѣтѣмъ дѣо^{мъ}но еѣ, помѣи сѧ Гѣи и рѣч: Гѣ, да не ѡсѡбнеѣ дѣи прѣкеднаго, и не напиши ѣго¹¹⁾ съ грѣшники. И слыша Бѣмъ мѡтѣжъ стѣго и прѣпѡбнаго ѡца Іѡанна, и тѡмъ чѡскѣ повѣлѣ змѣи, и ѡѡде дѣтища¹²⁾ ѡдѣща пѣтѣмъ съ ѡцѣмъ ѣго. И възврати сѧ ѡцѣ ѣго¹³⁾ и повѣда¹⁴⁾ стѣмъ ѡцѣ¹⁵⁾ Іѡаннѣ. И слыша стѣи ѡцѣ ѡ дѣтищи и прослави Бѣ и рѣч: Гѣ, прѣими дѣи праведничѣ, да почѣтъ съ Іѡвѣраѡмъ и Ісаѡкѡмъ и Іѡкѡвѡмъ. И тѡмъ чѡскѣ ѡзвѣдѣ дѣи ѡзъ дѣтища.¹⁶⁾ И възѣмъ ѡцѣ ѣго и несе имѡ. И повѣлѣ стѣи ѡцѣ Іѡаннѣ нести ѡтрѡчѣ на мѣсто, ѡмѣнѣ ѡсѡноко. И посрѣе ѡцѣ ѣго и ѡнде. Стѣи же ѡцѣ Іѡаннѣ хѡдѣше на мѣсто того¹⁷⁾ дѣи тѡмъ рѡди прѣкедничѣ.¹⁸⁾ И сътвори сѣбѣ мѣсто тѡмъ покѡнше, а змѣжъ тѣмъ помрѡмори, да сѧ вѣстъ сѣла мѣтѣ стѣго ѡца Іѡанна. И прѣхѡдѣще людіе възѣмѣмъ¹⁹⁾ ѡ немъ на крѡчежъ²⁰⁾ въсѣмъ. И сътвори къ пѣщере тѡи стѣи ѡцѣ Іѡаннѣ не ѡзхѡда^{мъ} ѣмъ лѣтъ и ѡмѣмъ.

IV. — И ѡзлѣзе вънѣ и ѡбрѣте каменъ,²¹⁾ высѡта имѡ ѡмъ съжнѣнѣ, а ѡирина имѡ ꙗко ѡитъ великъ. И възлѣзе на каменъ тѣмъ,

1) ихъ. — 2) ѡдѣже. 3) слыша^а же. — 4) + и въсѣи сѣщѣимъ съ нимъ. — 5) + ѣдинъ. — 6) ѡбѣгнѣ. — 7) — . — 8) ѡкрати. — 9) чѣдо съ ѡцѣ си. — 10) Цѣлото изречѣнѣ липсѣа. — 11) ѡтрѡче. — 12) ѡтрѡче. — 13) дѣтища. — 14) сказѣ. — 15) + дѣо^{мъ}номъ. — 16) и тѡмъ чѡскѣ ѡсѣпѣ дѣте. — 17) мѣсто тѣмъ. — 18) прѣкедныѣ. — 19) и змѣмъ. — 20) на ѡсѣлѣнѣ. — 21) + великъ.

и стоѣ на нѣмъ ѿ лѣт¹⁾ и дѣ мѣсѣ, днѣ и нощѣ не почиваша, бѣмъ прѣсы скоѣ и колѣнѣ прѣкланѣмъ и слѣзы тоѣмъ, поств^м и бдѣніемъ бѣиваша тѣло своѣ, мрзаш^м и вѣрежъ, трѣпѣ зноби и грѣ съ нѣѣ, поств^м и бдѣніемъ¹⁾ днѣмъ и нощію, и подвигомъ и трѣды ѿго ѿгнѣмъ гнѣмъ възношаша на нѣбо пѣтъ Бѣ. И ѿвѣдѣмъ Бѣмъ трѣпѣніи ѿго, и ѿгнѣмъ гнѣмъ прихѣжаша къ нѣмъ принѣсѣмъ ѣмъ мѣнѣмъ. И ѿвѣдѣмъ врагъ прѣкы, ѣко прѣмѣтъ бѣмъ мѣтѣмъ ѿго прѣмъ Бѣмъ, и разгнѣмъ сѣмъ и поѣмъ нѣнѣмъ мнѣмъ съ собожъ и сътворѣ²⁾ съсѣмъ³⁾ и прѣмѣмъ на мѣсто,⁴⁾ и дѣмъ стоѣмъ на камѣни сѣмъ ѿцѣ 'Іоаннѣмъ, моѣмъ Бѣ. И прѣмѣмъ напрасно съ стрѣхомъ вѣлѣмъ, мнѣмъ вѣстрашити ѿго, хѣмъ да бѣжѣмъ ѿ мѣста⁵⁾ сѣмъ, и не могѣмъ ѣмъ что сътворѣмъ, бѣмъ бѣ ѿгнѣмъ гнѣмъ хрѣмъ и крѣпѣмъ ѿго. И начѣмъ дѣмъ бѣжѣмъ,⁷⁾ а сѣмъ ѿцѣ 'Іоаннѣмъ бѣмъ стоѣмъ на камѣни, моѣмъ сѣмъ Бѣ⁸⁾ днѣмъ и нощѣмъ не прѣмѣмъ слѣзы тоѣмъ. И прихѣмъ дѣмъ крѣмъ ннѣмъ бѣжѣмъ⁹⁾ ѿ камѣни тоѣмъ. Бѣмъ¹⁰⁾ бѣмъ камѣни тоѣмъ¹⁰⁾ мѣмъ съжѣмъ. ѿмъ же не хѣмъ ѣмъ ѣмъ нѣмъ пѣмъ¹¹⁾ ѿмъ бѣмъ пѣмъ¹²⁾ мѣмъ на мѣсто тоѣмъ сѣмъ. Нѣмъ ѿмъ¹³⁾ смѣмъ¹⁴⁾, тѣмъ жѣмъ пѣмъ¹⁵⁾ възлѣмъ. ѿмъ бѣмъ камѣмъ тѣмъ вѣмъ и стрѣмъ, жѣмъ жѣмъ¹⁶⁾ смѣмъ и мѣмъ сѣмъ. ѿмъ же съ радѣмъ прѣмъ бѣмъ вѣмъ тоѣмъ. И до днѣмъ днѣмъ знаѣмъ ѣмъ стоѣмъ нѣмъ ѿго по камѣни и крѣмъ ѿго. И ѣмъ сѣмъ, вѣмъ на нѣбо и рѣмъ: Бѣмъ вѣмъ, не ѣмъ ѿмъ ѿмъ мѣмъ, нѣмъ бѣмъ ми помѣмъ на крѣмъ сѣмъ, сѣмъ мѣмъ и помѣмъ ми мѣмъ прѣмъ сѣмъ сѣмъ, и не помѣмъ мѣмъ грѣмъ нѣмъ сътворѣмъ, ѿмъ слѣмъ, ѿмъ дѣмъ, ѿмъ помѣмъ, ѿмъ по вѣмъ, ѿмъ по нѣмъ, ѣко Бѣмъ мѣмъ, помѣмъ ми, да не рѣмъ вѣмъ — гдѣмъ бѣмъ ѿго; тѣмъ же, Гнѣмъ, поѣмъ сѣмъ ѣмъ вѣмъ сѣмъ, ѣко да прѣмъ сѣмъ ѿмъ твоѣмъ вѣмъ. И ѿмъ рѣмъ сѣмъ ѿцѣ 'Іоаннѣмъ ѣмъ, вѣмъ тоѣмъ (и часъ) ѣмъ ѿгнѣмъ вѣмъ камѣмъ, и скѣмъ поѣмъ на грѣмъ сѣмъ ѿцѣ, и поѣмъ сѣмъ¹⁷⁾ пѣмъ и поѣмъ ѣко и ѣмъ. И чѣмъ дѣмъ ѣмъ и камѣмъ и скѣмъ, и ѣмъ вѣмъ мѣсто ѣмъ, и дѣмъ нѣмъ скѣмъ, нѣмъ тѣмъ пѣмъ.¹⁸⁾ И тѣмъ часъ

¹⁾ + ѿдрѣмъ тѣло своѣ и трѣпѣніемъ. — ²⁾ сътворѣмъ. — ³⁾ пѣмъ. — ⁴⁾ + то — ⁵⁾ + тоѣмъ. — ⁶⁾ начѣмъ бѣмъ. — ⁷⁾ + ѿ мѣста тоѣмъ. — ⁸⁾ + бѣмъ лиѣмъ своѣ ѿ камѣмъ. — ⁹⁾ и смѣмъ. — ¹⁰⁻¹⁰⁾ — . — ¹¹⁾ + и крѣмъ на камѣмъ. — ¹²⁾ пѣмъ. — ¹³⁾ и дѣмъ ѿго. — ¹⁴⁾ + вѣмъ. — ¹⁵⁾ пѣмъ (ш)ѣмъ. — ¹⁶⁾ и дѣмъ. — ¹⁷⁾ + вѣмъ. — ¹⁸⁾ вѣмъ.

прѣиде ѿг҃ла съ нѣѣ ѿ Г҃а, г҃ла: Мѣжи сѧ ѡ крѣпѣ сѧ, възлюбленниче мой, ѡзѣ есмѣ прѣо¹⁾ с тобож, не ѡжасѧ сѧ, нжѣ рѣѣи сѧ, сънаслѣдници прѣка моего прѣтеча ѡ крѣстѣи, ѡбо ѡ тѣѣ вы²⁾ възпѣтѣи къ пѣстыни, ѡ ты³⁾ пѣстына възлюбѣи, тѣѣ во родѣ сѧ ѿ не пѣви, ѡ ты⁴⁾ ѿ пѣда; рѣѣи сѧ, зенѣице моѧ прѣскѣтлаа, къ пѣстѣи сѣи горѣ, рѣѣи сѧ, сѣице моѧ прѣскѣтлаа, къ пѣстыни Рылстѣи, рѣѣи сѧ ѡ вѣи горы, прѣише свѣтѣианика къ пѣстыни, касѣи сѧ въ(сѣи рѣи)⁵⁾ земни, припѣѣи къ моѣи пѣстыножитѣи 'Іѡанна, рѣѣи же сѧ⁶⁾ ѡ ты⁷⁾ пѣстыни, прѣише свѣтѣианика своѣи ѡ съвѣдѣника моѣи, въ пакти раѣи ѿг҃ла, земнаѣи ѿг҃ла ѡ небѣснаѣи чѣка.

V. — Тѣгда прѣиде 'Іѡаннѣ Бѣслово къ нѣмѣ ѡ ѡбѣѣи ѣго ѡко мѣи мѣице своѣи ѡ ѡбѣи ѡ ѡ рѣѣи: Рѣѣи сѧ, възлюбленниче г҃ѣи, ѡтѣока во ти сѧ вѣице слѣѣи, слѣѣи во тѣѣи прѣѣи сѧ⁸⁾; къстѣи ѡ възмѣи жѣзѣи своѣи ѡ ѡдѣи къ мѣсто прѣѣи⁹⁾ ѡдѣи еѣи прѣѣи ѡнѣѣи¹⁰⁾ ѡбѣи, ѡ ѡстѣи тѣѣи жѣзѣи своѣи, да бѣѣи мѣи къ знаменѣи, ѡ тѣѣи къ памѣи¹¹⁾ рѣѣи во ти ѡ ѿ Г҃а. ѡ къстѣи пѣстыножитѣи ѡѣи 'Іѡаннѣ ѡ ѡдѣи на мѣсто, ѡдѣи прѣѣи прѣѣи ѡнѣѣи(сѣи)¹²⁾ по¹³⁾ пѣиѣи, ѡмѣи ѣи Рѣѣи, къ мѣстѣи, зѣѣи¹⁴⁾ ѡкрынѣ. ѡ ѡдѣи ѡтѣѣи, ѡ нѣѣи же ѣѣи вѣѣи¹⁵⁾ кѣгда прѣиде ѡ кѣгда ѡтѣѣи; ѡ жѣзѣи своѣи мѣи ѡстѣи знаменѣи, ѡ сѣѣи на памѣи, повѣѣиѣи г҃ѣи. ѡ въстѣи¹⁶⁾ ѡтѣѣи въ Пѣригѣи¹⁷⁾ ѡ бѣѣи мѣсто кѣиѣи бѣѣи рѣѣи, ѡмѣи ѣи ѡтѣѣи, ѡ тѣѣи сѣѣи пѣѣи. ѡ ѡтѣѣи ѡдѣи къ пѣиѣи Бѣѣи, ѡ тѣѣи сѣѣи пѣѣи. ѡ, прѣиде къ нѣмѣ ѿг҃ла г҃ѣи ѡ рѣѣи: Рѣѣи сѧ, слѣѣиѣи г҃ѣи ѡ съвѣдѣиѣи ѿг҃ла, сѣѣи¹⁸⁾ повѣѣиѣи тѣѣи¹⁹⁾: къстѣи ѡтѣѣи ѡ ѡдѣи на мѣсто своѣи, ѡтѣѣиѣи тѣѣи къ пѣстыни Рылстѣи. ѡ, повѣѣиѣи ѿг҃ла, къстѣи ѡ ѡдѣи на мѣсто, ѡдѣи сѣи бѣи ѡтѣѣиѣи грѣѣи своѣи рѣѣи сѣѣи къ пѣстыни Рылстѣи.

VI. — Бѣише во тѣгда Пѣѣи цѣѣи въ Ѣѣѣи г҃ѣи, ѡ прочѣи сѧ слѣѣи ѡ сѣѣи. ѡ сѣѣи чѣи²⁰⁾ ѡ Пѣѣи цѣѣи ѡ ѡбѣи ѡ

1) — . — 2) въ сѣи рѣѣи. — 3) вѣѣи. — 4) + къ пѣиѣи сѣи. — 5) прѣѣи. — 6) мѣиѣи. — 7) Прѣѣиѣи другѣи: сѣѣи же тѣѣи ѡстѣи жѣзѣи своѣи на знаменѣи мѣи, ѡ сѣѣи на памѣи. — 8) Другѣи: ѡдѣи сѣи бѣи пѣѣиѣи. — 9) нѣѣиѣи. — 10) не вѣѣи. — 11) Другѣи: повѣѣиѣи г҃ѣи въстѣи ѡтѣѣи въ Пѣригѣи. — 12—13) — . — 14) ѡ слѣѣиѣи.

мжѣи хытрѣхъ ловца и повелѣ ѿмъ ѿти къ Рыла¹⁾ лѡвъ лови-
ти, запоржчѣвъ ѿмъ, гл҃а: Да сѧ не възвратите къ мнѣ, доне-
лиже²⁾ не дерѣшите мѣсто ст҃го ѿца, да и ѿзъ шѣ', поклѡнѧ сѧ
ѣмѡ. 'И пондошж мжѣи ѡко³⁾ повелѣ ѿмъ цр҃ь лѡвъ ловѣти, и ѿце-
хж мѣсто ст҃го и не дерѣ'таахж ѿго.³⁾ 'И проводѣшж мнѡго
д'ни къ цѣстѣни тѡи, ни ст҃го мѣсто дерѣ'тошж, ни лѡва зло-
вишж. 'И прискрѣбни вѣшж, и не мѡжаахж възвратѣти сѧ къ
цр҃ю, не вѣ'хж бѡ ни ѣдиномъ рѣботи сътвориши, ѿже ѿмъ вѣ' по-
велѣ'лъ цр҃ь. Бѣ'хж бо и не ѡдшѣ⁴⁾ мнѡгыи д'ни, и нарѣкошж
ѿмъ ст҃го и помолѣшж, рѣкше: "Ѣще стѣи, препокѣжъ сѧ нѡмъ
да не погѣбнемъ ѡ цр҃ѣ. 'И смилихж сѧ ѣмѡ, вѣ'дѣше бо стѣи
ѡцѣ сѧкѣ'та⁵⁾ и помѣшленѣа цр҃ка. Бѣ тѡмъ чѣсѣ дерѣ'тошж стѣ-
вицж⁶⁾ мѡлж⁷⁾ и прослѣкшиж Бѡ, и ѡдошж по стѣзи тѡи и ѡберѣ'-
тошж ѿго. 'И вѣдѣ ѿхъ стѣи ѡцѣ и възпросѣ ѿхъ, гл҃а: Чѡда, ѡ
цѡмъ⁸⁾ ѣсте прѣишли? "Ѣда до сѣи вѣ" не ѡдшѣ ѣсте⁹⁾? Вѣдѣше
бо ѿхъ ѡко ѣ дѣи ѿмѣтъ не ѡдшѣ. Ѣни же ѡповѣ'дашж ѣмоу
вѣсж ѣстинж. Бѣ'ше бѡ къ тѡмъ чѣсѣ принѣсѣ ѣмѡ ѡг҃ль съ
нѣсѣ пѣшж, ѡбразѡмъ шипковѣмъ, и, вѣ'темъ повелѣ'нѣмъ, сътвори
сѧ просфѡра, и поставѣ ѿмъ мѡниж стѣи ѡсти. Бѣ'ше бо ѣдинъ
къ нѣмъ вѣлѣ'дѣецъ¹⁰⁾; вѣдѣвъ просфѡрицж мѡлж и помѣсли къ
ср҃ци своѣмъ, рѣкъ: Шо цѣ нѡмъ зѣ' вѣти ѡ ти¹¹⁾ мжѣмъ къ
просфѡрици сѣи ѣдиномъ? 'И прѡразѡмѣ'въ помѣшленѣи¹²⁾ ѿго стѣи
ѡцѣ 'Іѡаннъ и кѣзѣхнѣвъ къ Бѡ, рѣ¹³⁾ къ ср҃ци своѣмъ¹²⁾: Гѣ,
ѡкоже ѣси насытилѣ пѣтѣми хлѣ'бѣмъ пѣтѣ тѣсѣща нарѡда, сътвори
и зѣ' знаменѣе своѣ и вѣлѣ ѿмъ трѣпѣзж сѣж. 'И ѡдошж къ сѣи и
насытишж, и бѣта половѣиж прѡсфѡры. 'И вѣ' болѣнъ ѣдинъ ѡ
нѣмъ, и ѡбѣ¹³⁾ ѡдши, ѡзѣ'лѣ, ѡкоже рѣ'но къ кнѣгахъ: хлѣ'бъ
ѡг҃льскѣи ѡдѣ члѣвѣ (Пс. 77, 25). Тѡга ти¹⁴⁾ мжѣи ѡдошж и про-
слѣвишж Бѡ и възвратѣшж съ радѡстѣжъ къ цр҃вѣ¹⁴⁾ и сказашж
вѣсѣ, ѣже вѣдѣшж ѡ ст҃го. 'И чѡкъ Пѣтръ цр҃ь и прослѣви Бѡ.

VII. — 'И поѡмъ съ собѡж мнѡвѣство лѡвѣи и вѡмъ своѡмъ и пондѣ
да вѣ'тъ ст҃го ѿца, и дондѣ до рѣ'кѣ. ѿменѣмъ Рыла. 'И гл҃ашж
ѣмѡ: Ѣ знаменѣе ст҃го ѿца и¹⁵⁾ тѡго мѣ'ста, ѡдѣже сѣа рѣ'ка ѡз-

1) Рыла. — 2) додѣже. — 3) ѿ. — 4) нѣ и не ѡдшѣ. —
5) и смили се стѣмъ, ѡкоже гл҃ахъ ѡ стѣвѣи. — 6) стѣжнѣс. —
7) — . — 8) поч'то. — 9) ѣда ѣсте ѡлѣч'ни? — 10) вѣлѣ'дѣ. —
11) мѣсль. — 12) и вѣз'дѣхнѣ къ ср҃ци кѣ'къ Бѡ и рѣ¹³⁾: — 13) — .
— 14) къ цр҃ѣ. — 15) — .

хѡдитъ. 'И пондѣ въз рѣ'кѣ ѿ дондѣ до кáмєнє, ѿменємъ ѿтогъ.¹⁾ 'И не могѡхъ прѣйти, вѣ въ ѡзко ѿ стрѣмно. 'И пондѡишъ въ плáнинѣ, ѿменємъ Книшáкѣ, ѿ покѣдáшѣ ѣмъ горѣ ѿ кáмєнѣ, ѿдѣже живѣше сѣын ѿцѣ. 'И възхотѣ²⁾ црѣ пойти, ѿ не може пѣстѣнежъ, нжъ ѡбѣ посла двá ѡтрѡка ѿ рѣ³⁾ ѿмъ²⁾: Шѣ⁴⁾ше рѣцѣте сѣмъ ѿцѣ: ѿцѣ пришѣлъ ѡсмъ да вѣдѣмъ чѣноѣ ти лице, ѡце ти ѣсть възмѡжно. 'И вѣкѣдѣ ѿмъ сѣын ѿцѣ, глá: 'Идѣта ѿ рѣцѣта ѣмъ: Црю, сѣын ѿ слáвнын, ѿ Бá вѣкѣ възмѡнѣ, á не ѿ члѣкѣ; ѡце хѡщѣши да мѣ вѣ⁵⁾шин³⁾ ѿ да тѣ вѣжѣ, постави тѣ тѣнѣ на вѣсѣ, á ѡзъ да сѣтворѣ дѣмъ, да тѣ кѣдиши⁴⁾ дѣмъ, á ѡзъ да вѣждѣ⁵⁾ тѣнтѣ, тѡкѡ нѣ⁶⁾ ѣ повѣ⁷⁾но вѣдѣти сѣ. 'И сѣтвори сѣын ѿцѣ дѣмъ ѡко ѿ стáпъ до нѣ.⁶⁾ 'И вѣдѣ Пѣтръ црѣ знáмєнѣ сѣго ѡцѣ, á сѣын ѿцѣ поглáдѣ на тѣнѣ, ѿ прослáвнѣта Бá ѿ поклонѣстѣ. сѣ дрѣ къ дрѣгѣ. Тѡгда Пѣтръ црѣ, насѣпáкѣ чáшѣ злáтѣ ѿ пѣстѣ къ нѣмъ, рѣкъ: Прѣими сѣ⁷⁾ ѿ моѣго црѣвѣ, да ти вѣждѣ⁸⁾ дѣкрѣмлѣнѣ,⁸⁾ ѣмѣжѣ⁹⁾ хѡщѣши.⁹⁾ 'И възъ сѣын ѿцѣ 'Ивáннѣ чáшѣ, á злáто кѣзвратѣ, рѣкъ ѡтрѡкомъ послáныѣ ѿ црѣ: 'Идѣта ѿ рѣцѣта црѣн¹⁰⁾: Ѣце глѣтъ брѣ¹¹⁾ твоѣ: Брáте мѡн, не ѿ хлѣбѣ ѣдѣнѣмъ прѣвѣкѣ члѣкѣ, нжъ ѿ глѣ вѣжѣ, ѡкоже ѣ писано къ ѡулин (Мат. 4, 4). Мѣнѣ, брáте мѡн, ни вѡ¹¹⁾ рѣжитѣ ѿ нѣкоже кѣплá кѣповáти; да възмѣ си злáто, понѣже тѣ¹²⁾ ѣ мнѡго трѣбѣ,¹²⁾ á чáшѣ вѣдрѣжѣ на пáмѣ тѣбѣ ѿ на знáмєнѣ мѣрѣ. 'И ѿпѣстѣ злáто, á чáшѣ вѣдрѣжѣ, ѿ рѣ¹³⁾ къ ѡтрѡкомъ тѣмá: Рѣцѣта къ црю: Ёкорѡ сѣ кѣдѣгнѣ ѿ мѣстѣ тѡго, понѣже дѣпно ѣ, да не погѣбѣши ѿ вѣсѣ сѣщѣи сѣ тѡбѡж. Ёлѣшáкѣ же црѣ слѡко сѣго ѡцѣ, къ тѡ чáсѣ подѣвѣгнѣ сѣ ѿ вѣдѣ. 'И ѡтѡлѣ сѣ прозвѣ мѣстѣ то Цáрѣкѣ вѣрѣ ѿ до днѣ.

VIII. — 'И прѣидѣ 'Ивáннѣ Ёѡслѡкѣ ѿ рѣ¹⁴⁾ сѣмъ ѿцѣ 'Ивáннѣ, глá: Послáнѣ ѡсмъ ѿ Бá вѣзвѣстѣти тѣбѣ рáдѡстѣ: рáшѣи сѣ, кѣзлѡблѣннѣи мѡн ѿ слáжѣтелю гѣнѣ, гѡтѡвѣ ти¹³⁾ сѣ кѣнѣцѣ. 'И тѡмъ чáсѣ прилетѣ пчѣлá вѣлá ѿ вѣлѣтѣ ѣмъ въ вѣстѣ. 'И ѿ тѡго чá¹⁴⁾ начáтъ лѣтáти дѣмъ по дѣрѣ¹⁴⁾ ѡко ѿ ѡрѣлѣ ѿ ѡко гѡлѣжѣ

1) Ѣтогъ. — 2-2) Другѡче, забѣркано: кѣсхѡтѣ сѣын ѿцѣ ѿти ѿ не може пѣстѣниѣ ѿ послá Пѣтръ црѣ дѣѡ ѡтрѡка ѿ рѣ³⁾ ѣмъ: — 3) вѣдишѣ. — 4) зрѣши нѣ. — 5) нѣ вѣмъ. да вѣждѣ. — 6) Другѡче: ѿ постави црѣ тѣнѣ, á сѣын ѿцѣ сѣтворѣ дѣмъ, ѿ ѡзвѣдѣ дѣмъ ѡко ѿ стáпъ до нѣ. — 7) сѣ тѣ. — 8-8) крѣмá. — 9-9) — . — 10) црѣ. — 11) — . — 12) нѣ потрѣбѣ. — 13) ѡгѡтѡвѣ. — 14) кѣзвѣдѣжѣ.

злѣ(тѣнрѣ)сам¹⁾ по гора^{мъ}. 'И вѣдѣвъ тѣ (бѣ)словѣ, ѿ ѿнде, а прѣпѣвнын ѿца 'Іѡанны пѣстыннын житѣль почѣ къ мѣ'стѣ скорѣ^{мъ}, зготѣканое ѣмъ ѿ Гѣ, мѣца ѡвгѣста къ нѣ днѣ.

IX. — 'И лежа тѣ'ло сѣго не вѣ'давшѣ никѣмъ жи, тѣчѣж ѡгѣль гнѣ слѣжаше ѣмъ. 'И многынмъ днѣмъ мнѣвшѣ^{мъ}, послѣ пѣкы црѣ Пѣтрѣ да зѣвѣ'сть ѡ сѣ'тѣмъ ѿци. 'И начѣшѣ пѣкы ѡскѣти ѣгѣ, ѿ ѿ не зѣрѣ'тошѣ ѿ²⁾ къзкрѣтишѣ^{тѣ} къ црѣ ѿ рѣкомъ ѣмъ: Не зѣрѣ'тохѣ^{мъ} ѣгѣ.²⁾ 'И сѣжѣши си црѣ великѣ, ѿ прослѣви Бѣ ѿ рѣ^{чѣ}: Бѣ ѡстинъ не би^{хѣ} достѣннѣ вѣдѣти сѣго. 'И мнѣвшѣ многѣмъ вѣрѣ'мени, послѣ пѣкы црѣ лѣкѣца къ мѣ'сто тѣ сѣго³⁾ да мѣ лѣжѣти. 'И не зѣрѣ'тааше сѣ тѣ дѣла члѣка къ пѣстыни тѣи, (тѣк)мо зѣвѣри ѣднѣ, ѿ тѣ^{хѣ} при(хѣжѣ)ахѣ къ грѣбѣ сѣго ѿ ѡзцѣлѣваахѣ ѿ не дѣжѣ свой^{хѣ}: ѡже бѣ^{хѣ} слѣ'пѣ, прозѣрааше, ѿ хрѣмѣ ѡзцѣлѣваахѣ, прихѣдааше къ грѣбѣ сѣго. Лѣжѣши же лѣкѣ, зѣрѣ'тошѣ слѣ'пѣ ѣднѣ ѿ поидѣшѣ по слѣ'дѣ ѣмъ⁴⁾ до мѣ'ста сѣго. 'И вѣдѣшѣ мѣнѣмо зѣвѣри, ѿ не ѿхѣдѣхѣ^{хѣ} ѿ нѣго,⁶⁾ мѣти хѣташе полѣчѣти ѿ сѣго.⁶⁾ Ѣбрадовѣшѣ⁷⁾ лѣкѣци да злѣкѣтѣ лѣкѣ. Тѣгда вѣдѣвшѣ зѣвѣрѣ тѣ лѣце члѣка ѿ поплѣшнѣшѣ. ѡ свѣнѣцѣ посѣвнѣ ѿ клѣпѣло покѣпѣ, ѿ ѡуѣжѣ великѣ прѣѣшѣ лѣкѣци, ѡко вѣжѣти мѣслѣхѣ. 'И зѣрѣ'шѣ кандѣло горѣше ѿ прѣидѣшѣ ѿ вѣдѣшѣ тѣ'ло сѣго ѿ прослѣвишѣ Бѣ. 'И зѣстѣкишѣ лѣкѣ ѿ къзкрѣтишѣ^{тѣ} къ црѣви⁸⁾ ѿ къзѣвѣстишѣ⁹⁾ ѣмъ ѿ сѣ'тѣмъ, ѡже вѣдѣшѣ. Чѣ(къ)¹⁰⁾ црѣ ѿ порѣдова сѣ ѡ сѣ'тѣмъ, ѿ¹¹⁾ дѣѣ лѣви сѣ ѣмъ къ снѣ ѡгѣль гнѣ, да къзѣшѣ^{тѣ} тѣ'ло сѣго ѿца, вѣ бо рѣенно тѣлѣ тѣмъ сѣмъ лѣжѣти къ Грѣ'ци градѣ.

X. — Ѣвѣрѣишѣ же сѣ лѣдѣ да ѡдѣжѣ^{тѣ} дѣнѣсти¹²⁾ тѣ'ло сѣго ѿца. Идѣшѣ же ѿ не къзмомѣшѣ дѣвѣгнѣти тѣ'ло сѣго, ѿ зѣкрѣвѣишѣ^{тѣ} скрѣвѣжѣ великѣ, начѣшѣ мѣти Бѣ. Тѣгда прѣидѣ сѣ'тѣмъ гѣла, гѣла сѣ нѣ^{тѣ}: Къзлѣблѣннѣчѣ моѣ, покѣлѣное тѣбѣ сѣкрѣшѣти. 'И ѡбѣ¹³⁾ дѣвѣгнѣ сѣ тѣ'ло сѣго. 'И начѣшѣ¹⁴⁾ лѣдѣ тѣ¹⁴⁾ зѣати гѣлѣшѣ^{мъ} великѣ^{мъ}: Гѣ помѣши. 'И поидѣшѣ,¹⁵⁾ ѡможе хѣтѣшѣ, ѿ тѣ'ло сѣго ѡдѣшѣ¹⁵⁾ по покѣлѣнѣю вѣжѣю. 'И дѣндѣ тѣ'ло сѣго въ Грѣ'дѣчѣ-

1) злѣтопрѣси. — 2-2) — . — 3) къ мѣ'сто тѣ сѣго. — 4) + ѿ ѡдѣхѣ. — 5) не ѿхѣдѣшихѣ. — 6-6) — . — 7) + зѣ'ло. — 8) црѣ. — 9) сказѣше. — 10) слышѣхѣ. — 11) + лѣжѣшѣ ѣмъ. — 12) принѣсѣхѣ. — 13) тѣгда. — 14-14) — . — 15-15) ѣгѣдѣ хѣтѣше тѣ'ло ѡдѣшѣ.

скыи грѣа. И сътворишъ ѣмѣ ковчегъ и съзидашъ ѣмѣ хра^{мъ}(¹) и тѣ положишъ тѣло стѣе прѣпѣвнаго ѡца 'Іоанна пѣстыножителѣ Рылскаго,¹) и къ немѣ приходяще недж^жни пріемла^т ѡцѣленіа.

Сѣцеква сжѣть чюдеса славнаго прѣпѣвнаго ѡца 'Іоанна пѣстыножителѣ за прѣдѣннѣмъ ѣмѣ влѣтъ ѡ Гѣ нашего 'Іу^с Хѣ. Бжѣди же на^м помощники послѣдѣщни^и и чьтѣщни^и и пишѣщни^и(²) и мѣть бѣрѣсти и ѡставленіе грѣхѣмъ нашимъ въ дѣи сжѣдныи, влѣтѣж и члѣколюбіемъ Гѣ нашего 'Іу^с Хѣ, ѣмѣмъ побѣѣть слава, члѣстѣ и покланѣніе, ѡцѣс и сѣс и стѣмъ дхѣс и нѣнѣ и прѣно и въ вѣкѣмъ вѣкѣмъ,
амѣнѣ.

¹⁻¹) црѣкѣмъ, и ѣще лежѣтъ въ ковчегѣ. — ²) + вѣдѣи помощникѣ и мѣть и ѡставленіе грѣхѣмъ нашимъ влѣгодѣтію.

II.

Житие отъ Георгия Скилица¹⁾

Житіе ѿже въ стѣхъ прѣпѣвѣнаго ѿца нашего 'Іоанна пѣсты-
ножителѣ Рылскаго, ѿже по вѣсѣ дни великаа сътворѣа чюдеса.
Съписано ѿ Гевѣргіа Скилицца.²⁾

I. — Бѣжѣннос начѣти повѣданіе желаніе ꙗко понѣжѣет ма,
стра же кѣзбранѣтъ, мнѣго ми ѿ начѣтіа ѿвѣла прѣпинаніе.
Мѣхѣсѣоки вѣ кѣзсѣстѣ ѿрѣштити сапогъ³⁾ повелѣвъ, ѿгѣ на стѣжа
кѣзѣтити хѣтѣше зѣмла, ѿ 'Озана бжѣи гнѣвъ призвѣавъ, ѿже кѣ
киѣотѣ стѣмѣ дрѣзнѣвъ прикоснѣтити са, стѣми левгѣнѣскимъ⁴⁾
слѣгѣми ненаписанъ сѣмѣи, ѿ ѣще же сѣеннаго ѿ ѿгнемѣ полащаго
подолка архіѣрѣа⁵⁾ 'Іарѣна кромѣ стѣлскаго помѣзаніа, нжѣ
гѣи⁶⁾ бжѣа гнѣва на сѣбе кѣжѣгшимъ, ѿже вѣ неѣчищеннымъ
срѣчнымъ стѣпами, ннѣ⁷⁾ мртѣмѣ дѣлъ сѣбе ѡчищѣше ѿ достѣни⁸⁾
бжѣа прикоснокѣніа ѿкишѣ са, ѿ безѣ расжѣніа кѣ чѣстымъ при-
стѣпатѣ, тнѣ Дѣдѣскоѣ прѣбѣвѣдѣтъ запрѣщеніе, ѿже сказѣти

¹⁾ За него срв. по-горе. стр. 8 сл. Печата се по рѣкописъ № 1/26, въ
Рилския монастырь, XV в. Разночтения сѣ по № 47, въ Цѣрковния музей
при Богословския факултетѣ въ София, XV в. Последниятъ рѣкописъ е
служилъ въ Германския монастырь Св. Ив. Рилски (Софійско). Тукъ го
означавѣме съ знакъ Г. Други разночтения сѣ по Макариевитѣ Великіа
миней четіи, октомврий 18, стѣлбецъ 1515 сл. Тукъ ги означавѣме съ М.

²⁾ Въ Г. заглавието е: Мѣца ѡктоврѣа дѣ дни житіе ѿ живѣнъ
прѣпѣнаго ѿца нашего 'Іоанна, прѣсѣдѣшаго въ пѣстынѣны Рылѣстѣи
ѿ по вѣсѣ днѣи великаа сътворѣюща чюдеса. Съписано Гевѣргіемѣ
Скилицѣмѣ.

Въ М.: Б тѣ же дѣнь (18 окт.) житіе ѿ живѣнъ прѣпѣвѣнаго
отца нашего Іоанна, пѣстынножителѣ Рылскаго, ѿже въ Трапѣзици
лежащаго ѿ по вѣсѣ дни великаа сътворѣюща чюдеса. Бележката за
Трапѣзица е била прибавѣна по-късно отъ преписѣватѣлѣ, когато останкитѣ
на светеца били прѣнесѣни вече въ Тѣрново.

³⁾ сѣпогъ Г. — ⁴⁾ левѣтскимъ Г. левитскимъ М. — ⁵⁾ архіѣрѣи Г.
⁶⁾ ѿ ѡгдѣи Г. и ѡгдѣи М. — ⁷⁾ ѿ Г. — ⁸⁾ ѿ дѣланіи Г.

бѣѣа оправданїа ѿ възпрїимати ѡзыкомъ закѣта ѿго, ѣже ѿбран-
ныи¹⁾ своимъ завѣща. Ѹсїе оубо начинанїе²⁾ прѣсѣцаѣтъ ми ѿ възбра-
нѣтъ ми сѧ прилежанїе. Многѡ съвѣмъ себе къ себѣ дѣли недѣнна,
нжѣ Ѹтѣдѣ, ѿже дѣлы съвершитель, новымъ бл҃гти начѣлникъ,
Бѣ ѿ чл҃вкы, чл҃вколюбецъ сынъ, ѿже фарисѣмъ заграждаа оубо не
добрѣ³⁾ пришеши, ѿже не помышлѣащемъ и прикоснѣшии сѧ
краа рывъ⁴⁾ егѡ вѣрѣа съ мѣтари, ѿ въ Закхѣемъ двѣ на спсѣнїе
прише, ѿ не ѿгѡна вѣны приходящїи къ немѣ, дрѣзати же добрѣ-
чаѣтъ, ѿ того ради ты ѿкрѣсты крѣти въсѣмъ, понеже ѿ ѿвер-
зати тѣлѣши⁵⁾ готѡкъ ѿ, ѿ прѣсѣщи⁶⁾ въдѣтъ прошенїе, нинѣ
же съ вѣсоты гнѣа призѣвааше силѣ, понеже безъ того ничѡже
тѣорити на⁷⁾ невѣзможно, ѿкоже въ еѣлїи рече⁸⁾ съписанїе⁹⁾ бж҃твѣное
бгѡлюбнѣмъ послѣшникмъ прѣлагѣмъ,¹⁰⁾ рѣкнѣсти бѡ построѣтель
намъ срѣе ѡзвѣи, ѣже писанїю не прѣдѣ,¹¹⁾ ѿ мѣжа прѣпоѣна ѿ
съвершѣна, ѡгнѣкомъ ѡзыкомъ тѣкмо ѡкаѣма ѡ ѡцѣ къ чл҃дмъ,
ѿкоже ѿ мнѡжаншаа ѡ нѣхъ, ѿко ѿ каменна погрѣзѡшъ дѣлѣнымъ
врѣменемъ съдѣловѣмаа, нинѣ же въсѣдѣ въсѣчѣмаа бѣднѣа-
щїи въсѣчѣскыа памѣ чл҃вчѣскѣа ѡстѣвнѣи врѣмене лѣнѣстнѣ,¹²⁾
житїе къ бл҃гѡмѣ кѣводѣщеи наслажѣнїе, нжѣ ѿко ѿ бл҃годаренїа
поѣно, ѿже ѡстѣвити писанїе разсмѡтрѣномъ¹³⁾ скорѣго вѣча богѣ-
тнѣше, въ лѣгѣбнѣхъ недѣлѣ¹⁴⁾ ѿ къ лѣтѣ¹⁵⁾ тѣмъ. Нѣгоѡ (така)
бѡ къ Ерѣдѣцѣ послѣни бѣхъ ѡ самодрѣжца Манѣилѣ,¹⁶⁾ въсѣ¹⁷⁾
въздѣ дрѣвѣе цѣтѣковѣши¹⁸⁾ прѣимѣащѣго, ѿцѣлѣнїе прїемше безмѣнѣно
ѿ безболѣзньное, ѿкоже ѿнѣчѣства зѣмож ѡдрѣжимѣ бѣти, нѣ
ѡгнѣмъ жеши сѧ пѣче лѣрѣи, нжѣ ѿ ѡ мѣшцѣ болѣзни ѿзмѣнѣше
сѧ, ѣже намъ прѣтѣвнѣа крагы на вѣлїцѣмъ слѣнцѣи прѣкрѣже. Нжѣ
чѡѡ ѡбо ѣже на¹⁹⁾ дѣхъ мѣшцѣ, ѿже²⁰⁾ на тѣмъ ѡплѣчѣни ѡгнѣмъ
добрѣдѣтѣи ѿскѡмаго, чѡѡ ѡбо чѡѡ, нжѣ бл҃гѡразѣмѣмъ²¹⁾ ѡ
немъ ѡнѣти пѣтѣшѣмъ сѧ ѿ такѡкѣ²²⁾ стѣлѣѣ, ѣже къ намѣмъ
бл҃годѣанїю прѣписанїемъ полагае²³⁾. Нжѣ да прѣкрѣжемъ сѧ къ
повѣданїю.²⁴⁾

1) начинанїа Г. — 2) недѣнѣ Г. — 3) рѣзѣ Г. — 4) таѣ
сѣшѣмъ М. — 5) писанїе М. — 6) прѣдлагаетъ М. — 7) не прѣдѣти Г.
— 8) лѣнѣстїю Г. — 9) разсмѡтрѣномъ Г. — 10) Самѣилъ Г. —
11) нѣ Г. — 12) ѿ ѣже Г. — 13) бл҃гѡразѣмѣмъ Г. — 14) Тукъ има
странична бележка ѡтъ прѣписвача, която подсѣща за усиленїѣ времена
(нѣждна врѣменѣ) презъ XV в., когато е правѣнъ прѣписа: Ѹ страхѡмъ и
съ вѣрою прѣстѣпнѣи къ немѣ (т. е. къмъ повѣстѣта „повѣданїе“ за
св. Ив. Рилски), сѣрѣ съ страхѡ помолїте се въ сѣа нѣждна врѣменѣ.

II. — Иже нѣмѣ въ поетницѣ¹⁾ прѣсловаши сы^н, Іѡаннь великѣи въ чюдесе²⁾, Бѣлгаринъ бѣо родѣ³⁾, ѡчѣство же ѣго Еркѣ-дечскыи гра⁴⁾, иже ѡ дрѣкны⁵⁾ слѣкныи, и ѣликоже ѡ далѣче то⁶⁾го рожѣніе сказа⁷⁾ти, испытно же ѡчѣства рожѣніе сказа⁸⁾ти¹⁾ сѣло нарицаемо²⁾ Екрыно. Въ лѣта же бѣ³⁾ црѣ⁴⁾ Константина, ⁵⁾ и по тего⁶⁾бѣ же съмрѣти дръжавъ црѣ⁷⁾вѣ прѣжѣ⁸⁾ Іѡаннь то⁹⁾го ско¹⁰⁾мъ³⁾ грѣхскѣм прѣдѣ¹¹⁾лы до Ёска¹²⁾ напсѣ. Родителѣ же то¹³⁾го Іѡанна бѣста во ни сѣло богѣта, ниже пѣкы до кѣнѣца нѣщете¹⁴⁾ж⁵⁾ страждѣща⁶⁾, нѣ докѣло ѣмѣща трѣбо⁷⁾ваніе ѡ нѣши и ѡдѣжди, по великомъ Пѣка⁸⁾лѣ, не ѣзнима⁹⁾гати, нѣ да и съ послѣшаніемъ ѡдѣ¹⁰⁾кѣтъ кѣсарѣа злѣтника напсѣнѣемъ. То¹¹⁾ о¹²⁾у¹³⁾же прошѣ¹⁴⁾, въ дѣствѣ¹⁵⁾ и цѣломъ¹⁶⁾дрѣи прѣбѣ¹⁷⁾каше, пѣче же и прѣбѣ¹⁸⁾лае дѣствѣ¹⁹⁾ помышлѣнѣемъ ѣмѣше ѡлѣ²⁰⁾ченіе, нѣ събирати сѣ на бѣсѣды клѣкѣ²¹⁾ѡ²²⁾, ниже рекѣ²³⁾ва²⁴⁾ше прострѣ²⁵⁾нномъ житію, нѣбѣ²⁶⁾зданномъ, и къ црѣ²⁷⁾камъ бѣжѣ²⁸⁾ла²⁹⁾мъ ѣпражнѣ³⁰⁾ла сѣ не прѣста³¹⁾ше и сѣ³²⁾нны³³⁾ послѣ³⁴⁾шашѣ³⁵⁾ книги, ѣкоже трѣ³⁶⁾долѣ³⁷⁾бѣ³⁸⁾на³⁹⁾бѣ⁴⁰⁾ пчѣла въ срѣ⁴¹⁾чнѣ⁴²⁾мъ скрѣ⁴³⁾виши, пѣче мѣ⁴⁴⁾дѣ⁴⁵⁾бѣ⁴⁶⁾на⁴⁷⁾го⁴⁸⁾ сѣ⁴⁹⁾та⁵⁰⁾, ⁵¹⁾ сѣ⁵²⁾ла⁵³⁾чѣ⁵⁴⁾на⁵⁵⁾ша⁵⁶⁾ словѣса гѣ⁵⁷⁾нѣ⁵⁸⁾ полѣ⁵⁹⁾га⁶⁰⁾ше, и ѣкоже бѣ⁶¹⁾сѣ⁶²⁾рѣ⁶³⁾ѡ⁶⁴⁾ное дрѣ⁶⁵⁾во въ прѣ⁶⁶⁾схѣ⁶⁷⁾диши⁶⁸⁾ о⁶⁹⁾у⁷⁰⁾читѣ⁷¹⁾скы⁷²⁾ вѣ⁷³⁾ въ⁷⁴⁾сѣ⁷⁵⁾рѣ⁷⁶⁾нѣ⁷⁷⁾кѣ сѣ и ѣкоже бѣ⁷⁸⁾ла⁷⁹⁾ пѣ⁸⁰⁾ла⁸¹⁾, къ времѣ⁸²⁾нѣ своѣ⁸³⁾ начѣ⁸⁴⁾кы ѡ⁸⁵⁾дѣ⁸⁶⁾ка⁸⁷⁾мъ въ⁸⁸⁾сѣ⁸⁹⁾мъ раз⁹⁰⁾мѣ⁹¹⁾нѣ, не тѣ⁹²⁾кѣ⁹³⁾мо же, нѣ и Хѣ⁹⁴⁾ бѣ⁹⁵⁾дѣ⁹⁶⁾кѣ⁹⁷⁾ въ ѣ⁹⁸⁾лѣ⁹⁹⁾и, своѣ¹⁰⁰⁾нѣ¹⁰¹⁾ мѣ¹⁰²⁾тери и то¹⁰³⁾мъ бѣ¹⁰⁴⁾рѣ¹⁰⁵⁾ж¹⁰⁶⁾ч¹⁰⁷⁾никѣ¹⁰⁸⁾мъ покѣ¹⁰⁹⁾ра¹¹⁰⁾ща сѣ, ѣзы¹¹¹⁾ти ѡ¹¹²⁾ Тѣ¹¹³⁾рѣ¹¹⁴⁾лѣ¹¹⁵⁾ма къ Назѣ¹¹⁶⁾рѣ¹¹⁷⁾мъ за вѣ¹¹⁸⁾ лѣ¹¹⁹⁾ по¹²⁰⁾ пѣ¹²¹⁾ти то¹²²⁾го къ¹²³⁾з¹²⁴⁾ра¹²⁵⁾ці¹²⁶⁾нѣ¹²⁷⁾, ¹²⁸⁾ тако¹²⁹⁾же и родѣ¹³⁰⁾телѣ¹³¹⁾ма рѣ¹³²⁾болѣ¹³³⁾пно по¹³⁴⁾ки¹³⁵⁾новѣ¹³⁶⁾ше¹³⁷⁾ и чѣ¹³⁸⁾сти ѡ¹³⁹⁾ца и мѣ¹⁴⁰⁾тре, по дрѣ¹⁴¹⁾кнѣ¹⁴²⁾мъ законѣ¹⁴³⁾ ¹⁴⁴⁾ на¹⁴⁵⁾дѣ¹⁴⁶⁾ч¹⁴⁷⁾икъ сѣ¹⁴⁸⁾ за¹⁴⁹⁾повѣ¹⁵⁰⁾ди, то¹⁵¹⁾ю бѣ¹⁵²⁾о ѡ¹⁵³⁾ трѣ¹⁵⁴⁾да пѣ¹⁵⁵⁾та¹⁵⁶⁾ше сѣ. Е¹⁵⁷⁾а¹⁵⁸⁾ же, ѣко нѣ¹⁵⁹⁾злѣ¹⁶⁰⁾бѣ¹⁶¹⁾нѣ¹⁶²⁾и ѣ¹⁶³⁾зѣ¹⁶⁴⁾лѣ, дѣ¹⁶⁵⁾ла¹⁶⁶⁾ше зѣ¹⁶⁷⁾мѣ¹⁶⁸⁾лѣ и къ по¹⁶⁹⁾тѣ¹⁷⁰⁾ ли¹⁷¹⁾ца своѣ¹⁷²⁾го родѣ¹⁷³⁾телѣ¹⁷⁴⁾ма ѣ¹⁷⁵⁾сти хѣ¹⁷⁶⁾бѣ¹⁷⁷⁾кѣ¹⁷⁸⁾ нѣ¹⁷⁹⁾трѣ¹⁸⁰⁾дно раз¹⁸¹⁾сѣ¹⁸²⁾мѣ¹⁸³⁾трѣ¹⁸⁴⁾каше и ѣ¹⁸⁵⁾дѣ¹⁸⁶⁾мскы¹⁸⁷⁾мъ клѣ¹⁸⁸⁾ткы, сѣ¹⁸⁹⁾бе же и то¹⁹⁰⁾ю ѣ¹⁹¹⁾з¹⁹²⁾мѣ¹⁹³⁾нѣ¹⁹⁴⁾ти хѣ¹⁹⁵⁾тѣ¹⁹⁶⁾мъ, по¹⁹⁷⁾нѣ¹⁹⁸⁾же о¹⁹⁹⁾у²⁰⁰⁾ко и сѣ²⁰¹⁾а, зѣ²⁰²⁾мѣ²⁰³⁾лѣ мѣ²⁰⁴⁾тре своѣ²⁰⁵⁾мъ, къ гѣ²⁰⁶⁾лѣ²⁰⁷⁾бо²⁰⁸⁾кѣ²⁰⁹⁾ старѣ²¹⁰⁾сть до²¹¹⁾шѣ²¹²⁾ша, къ²¹³⁾з²¹⁴⁾вратѣ²¹⁵⁾стѣ²¹⁶⁾ сѣ, на²¹⁷⁾слѣ²¹⁸⁾дѣ²¹⁹⁾нѣ²²⁰⁾кѣ²²¹⁾же бѣ²²²⁾жѣ²²³⁾ста сѣ²²⁴⁾, ²²⁵⁾ кѣ²²⁶⁾ лѣ²²⁷⁾ къ²²⁸⁾з²²⁹⁾ра²³⁰⁾стѣ²³¹⁾мъ сѣ²³²⁾чѣ²³³⁾тѣ²³⁴⁾мъ. Жѣ²³⁵⁾тенскы²³⁶⁾мъ же пѣ²³⁷⁾чѣ²³⁸⁾лѣ²³⁹⁾мъ ѡ²⁴⁰⁾нѣ²⁴¹⁾жѣ²⁴²⁾ ѡ²⁴³⁾ложѣ²⁴⁴⁾ сѣ и бѣ²⁴⁵⁾гѣ²⁴⁶⁾тъ²⁴⁷⁾стѣ²⁴⁸⁾ка прѣ²⁴⁹⁾бѣ²⁵⁰⁾рѣ²⁵¹⁾тѣ²⁵²⁾нѣ²⁵³⁾а, нѣ²⁵⁴⁾щѣ²⁵⁵⁾и²⁵⁶⁾хъ же прѣ²⁵⁷⁾бѣ²⁵⁸⁾ще²⁵⁹⁾ва²⁶⁰⁾ше хѣ²⁶¹⁾бѣ²⁶²⁾сѣ²⁶³⁾мъ и сѣ²⁶⁴⁾лы, и сѣ²⁶⁵⁾нѣ²⁶⁶⁾ми²⁶⁷⁾ща и нѣ²⁶⁸⁾стѣ²⁶⁹⁾о²⁷⁰⁾шны²⁷¹⁾мъ бѣ²⁷²⁾сѣ²⁷³⁾кѣ²⁷⁴⁾ о²⁷⁵⁾у²⁷⁶⁾дѣ²⁷⁷⁾лѣ²⁷⁸⁾каше и прѣ²⁷⁹⁾з²⁸⁰⁾нѣ²⁸¹⁾слѣ²⁸²⁾бѣ²⁸³⁾кѣ²⁸⁴⁾ къ²⁸⁵⁾з²⁸⁶⁾нѣ²⁸⁷⁾на²⁸⁸⁾кѣ²⁸⁹⁾дѣ²⁹⁰⁾, ²⁹¹⁾ а²⁹²⁾ ²⁹³⁾ кѣ²⁹⁴⁾лѣ²⁹⁵⁾ка²⁹⁶⁾го Пѣ²⁹⁷⁾ла²⁹⁸⁾ за²⁹⁹⁾повѣ³⁰⁰⁾ди, сѣ³⁰¹⁾ ³⁰²⁾ мѣ³⁰³⁾лѣ³⁰⁴⁾чѣ³⁰⁵⁾нѣ³⁰⁶⁾мъ въ прѣ³⁰⁷⁾стѣ³⁰⁸⁾тѣ³⁰⁹⁾кѣ³¹⁰⁾ жѣ³¹¹⁾кы³¹²⁾и³¹³⁾ ³¹⁴⁾ житѣ³¹⁵⁾и, и, по Іѣ³¹⁶⁾кѣ³¹⁷⁾вѣ³¹⁸⁾ ѡ³¹⁹⁾нѣ³²⁰⁾мъ³²¹⁾

1) Въ рѣкописѣ стои излишно повторение: испытно же ѡчѣство рожѣніа ѣго. Това повторение го има и въ Г. — 2) Константина града то⁶⁾го Г. — 3) своѣ Г. Въ М. — 4) Въ другъ Рилски преписъ (1/22,) отъ 1602 г. стои: до Ёска. — 5-5) о⁶⁹⁾у⁷⁰⁾бо⁷¹⁾га Г. — 6) трѣ⁷²⁾ди⁷³⁾ка Г. — 7-7) мѣ⁷⁴⁾дѣ⁷⁵⁾ и сѣ⁷⁶⁾та Г. — 8) сѣ⁷⁷⁾ла⁷⁸⁾чѣ⁷⁹⁾на⁸⁰⁾ша Г. — 9) къ⁸¹⁾з⁸²⁾ра⁸³⁾ста Г. — 10) дрѣ⁸⁴⁾кнѣ⁸⁵⁾мъ законѣ⁸⁶⁾ Г. — 11) бѣ⁸⁷⁾жѣ⁸⁸⁾ста сѣ Г. — 12) по М. — 13-13) — Г. — 14) — Г.

ѣже 'Ісака прѣжѣ рожѣства възненаидѣ бжїа прѣлѣстника, и¹⁾ себѣ единомѣ тѣкмо кѣнимомъ и чювѣстѣнымъ двѣри кѣ житїи-скыи похотѣмъ затвори, ꙗкоже непотрѣбенъ сѣи мнѣше сѣ по Голомѣнѣ, и бѣчѣстнѣ кѣ жилицѣи ѿчѣства си кѣмѣненъ бы²⁾ и кѣскѣми прѣдѣвѣди³⁾, не бѣ того ѿ²⁾ негоже сѣ тѣкнѣ и кѣноушнїи полѣгдахъ мжжа, по Хѣс поклѣнїи жити хотѣщаго, по прѣмногѣу же мѣчѣнїи имѣше, хранѣнїе ѿстѣнама скѣйма, ꙗще же колѣн хотѣаше разкѣсти ѿста. И тако ѿ тѣснѣи пж⁴⁾ и скрѣбнѣи ꙗклѣаше кѣ нѣмѣ, и та⁵⁾ жистѣкаа и прострѣнна⁶⁾ стѣзѣ, добродѣтелѣми ѿдобѣ прохѣдна кѣ рѣстѣи ѿбо пѣжити, кѣ тамѣ сжѣиимъ рѣкѣи шѣствѣщаго ѣж кѣкѣдѣи. ѿнїи же ѿубѣ, подражѣаще и рѣжѣаще сѣ имѣ, не прѣстахъ кѣскѣчскы стѣжѣаще и ѿ двѣма ѿзнѣти понжѣдаахъ, лжжкѣи⁷⁾ наставѣи⁸⁾ ми, и, да рѣ⁹⁾тъ кто ꙗкожѣ 'Івсїѣ ѿ вратѣи прѣдѣи¹⁰⁾ бѣ. 'Івѣннѣ, кѣсѣ зѣмѣж бжїи бїти сѣкѣдѣи Хѣж, ѣже кѣ ѿчѣннѣи¹¹⁾ запѣкѣа, помѣслинѣ и прѣхъ зѣмнїи¹²⁾ ѿ нѣгѣ ѿтрѣсти повѣлѣаще гѣда того, ѣже не послѣшаѣтъ пропѣкѣданїе ѿчѣннѣи Хѣж, и ѿ ѿтѣчѣства ѿзѣти поѣчашѣ¹³⁾, и¹⁴⁾ ѿтнѣж¹⁵⁾ бы¹⁶⁾ кѣомѣ бжїи сѣсѣж¹⁷⁾ сѣбе ѿстрѣи, и ѣже¹⁸⁾ кѣомѣ желѣнїемъ. ѿнѣ же не тѣкмо¹⁹⁾ 'Ікраѣмовѣ Бѣ сѣи и 'Ісаѣковѣ, ѣже²⁰⁾ с тѣи, нж²¹⁾ и кѣскѣ по сѣдѣтелномѣ слѣбѣи присѣаѣтъ²²⁾ кѣ сѣбѣ, ꙗкоже 'Ікраѣма вѣрѣжѣа, кѣ снѣ ѿубѣ кѣлїкомѣ сѣмоу 'Ікраѣмскомѣ добродѣтелѣми ѿвѣлѣ сѣ и рѣ²³⁾ имѣ: 'Изыдѣи ѿ рѣжѣнїа скѣего и прїидѣи кѣ зѣмѣа, кѣ нѣжѣ ти по-кѣжѣ (Бит. 12, 1).

III. — Кѣзпрѣнжѣи дїкнѣи сѣ мжжѣ и кѣскѣ малѣмѣи-нѣи рѣсточїи, ꙗкоже имѣше ѿ ѿтѣчѣскыи чѣсти, и на нашѣ ѿшѣствїи⁸⁾ ѿпракѣет сѣ, и мнїшѣскыи кѣзпрїемъ ѿвѣра³⁾ и тѣкмо единомѣ нѣшаашѣ крѣтище, кѣзпрїемѣ¹⁾ и кѣжнѣи рѣзѣж сѣшѣнѣ, ꙗкоже подалѣче ѿ ѿтѣчѣскаго сѣлѣ ѿзыдѣ, показѣмъ, зѣмѣж⁹⁾ и наставѣмъ, положїи ѿбїе рѣзы скѣомъ на пѣти, кѣдѣи ꙗко нѣгѣ сѣздѣнъ бы²⁾ прѣвоздѣннѣи, и ѿбѣлѣче сѣ кѣ кѣжнѣи рѣзѣж, стѣстѣи ѿмрѣщѣлѣнїе прознамѣнаѣаи, на прѣдѣи рѣчнѣи¹⁰⁾ имѣ гѣрѣж кѣзыдѣ. И тамѣ сѣтвори сѣбѣ колѣбѣж¹⁰⁾ сѣ нѣкѣковѣи¹¹⁾ хрѣстїемъ на ѿсновѣнїи и сѣгражѣнїи сѣвѣрѣ, и на мнѣи¹²⁾ ѿбо днїи прѣбѣиѣашѣ ѿчѣнѣ, бѣи и мѣлѣ сѣ,¹¹⁾ ѿдѣже ѿубѣ ѣствѣ понжѣѣ-

¹⁾ + кѣ Г. — ²⁾ ѿ Г. М. — ³⁾ — Г. — ⁴⁻⁴⁾ — Г. — ⁵⁾ нѣтомѣ Г. — ⁶⁾ и ѣже Г. — ⁷⁾ прїзѣаѣтъ Г. — ⁸⁾ ѿтѣствїи М. — ⁹⁾ зѣмѣю Г. — ¹⁰⁾ хрѣмнѣи малѣ Г. — ¹¹⁾ помѣ Г.

нѣ¹⁾ тѣ и дѣхъ бѣдѣрно прѣвѣлаше, вѣлѣ²⁾ все тогѣ тѣкмо пѣтѣше сѣ, хлѣба бо насѣтити сѣ не имаше и никто же тогѣ не прѣвѣлаше, Боу вѣсѣчскыи твѣрашомъ сѣдѣ и тѣпѣнѣе ѣго ѣскѣшашѣ. Стѣдѣнѣе же ѣго бѣ вѣсѣнѣшное къ Бѣ кѣпно и вѣсѣдѣнѣе и рѣкѣ прѣпѣбною вѣздѣдѣнѣе, ѣкоже ни тѣлѣсѣмъ делѣжѣнѣ мнѣти сѣ, нѣ по безплѣтны³⁾ сѣшѣстѣе, безъ рѣботѣ прѣвѣлаше и безъ болѣзны. Слѣзны⁴⁾ ѣго рѣкѣ ктѣ ѣзчѣсти мѣжѣ, ѣже ѣко ѣ ѣзтѣчѣника тѣчалѣ? Нѣ ѣко же прѣжѣ, завѣстѣ дѣвѣлѣж, змѣа ѣз рѣа ѣвѣж и ѣдѣма ѣзгѣнѣе, полѣгаѣтъ ѣубо и нѣнѣ постѣникѣ 'Іоѣнѣ поустѣна тѣмъ прѣсѣлѣникѣ бѣти понѣжѣа, ѣже по ѣвѣразѣ вѣжѣю и пѣбѣю до кѣнца сѣхѣранѣти и тѣшѣе сѣ.⁵⁾ Разбѣнѣникѣ ѣубо вѣдрѣжѣ на безъѣмѣннаго и на безъдрѣжнаго и нѣчтѣ же ѣного, разѣкѣ тѣло, рѣзѣжѣ кѣжнаго вѣ смоковѣнаго мѣсто лѣштѣа ѣбѣлѣчено ѣмѣшѣа. И ѣетѣкошѣ ѣколовѣрѣстѣ хѣжѣнѣжѣ ѣго, и тѣ вѣскѣрѣ не разѣрѣнѣжѣ, сѣмого⁶⁾ вѣнѣжѣ рѣнѣми, рѣкѣ ѣмѣ: ѣще вѣскѣрѣ не ѣнѣдѣши ѣ мѣста сѣго, тѣ мѣчѣ ѣмами и разѣдрѣбѣти тѣ ѣмами, гѣлѣхѣ ѣмѣ. И тѣко прѣтѣшѣ ѣмѣ, ѣнѣдѣнѣжѣ. ѣнѣ же не тѣкмо ѣз гѣда вѣ гѣдѣ, ѣкоже Хѣ ѣчѣнѣникѣмъ сѣкѣнѣ заповѣда, нѣ и ѣ поустѣнѣа⁷⁾ Хѣ рѣ ѣгѣнѣми, на полѣзѣ бѣти помыслѣвѣ, по шѣстѣ мѣѣ ѣ тѣмъ гѣры ѣтѣдѣ.

IV. — ѣалѣмѣнѣсѣа цѣрѣ послѣшѣвѣ вѣгѣѣѣа — прѣндѣтѣ вѣзѣдѣ⁸⁾ на гѣрѣ гѣнѣа, вѣлѣгѣно гѣлѣшѣ, Мѣѣѣсѣа же кѣпѣножѣ и Илѣжѣ ѣчѣкѣдѣвѣ, вѣдѣкѣша вѣжѣжѣ слѣвѣжѣ кѣ гѣрѣ⁹⁾, сѣмого же Хѣа на гѣрѣ вѣжѣтѣа сѣвѣго слѣвѣжѣ тѣѣ¹⁰⁾ же вѣрѣхѣвѣны¹¹⁾ ѣчѣнѣникѣмъ показѣвѣша, на гѣрѣ пѣкѣ вѣзѣдѣ, на дрѣгѣжѣ, ѣжѣ ѣколо рѣкѣа тѣчалѣ, сѣжѣ же тѣжѣнѣшѣи ѣмѣновѣлѣхѣ Рѣла, дрѣвѣси же мѣнѣгѣми ѣчѣлѣшѣна и хѣрѣстѣемъ. И тѣѣ ѣвѣе ѣбрѣтѣ дрѣвѣо тѣмѣми вѣтѣвѣ ѣмѣшѣе безчѣслѣа, сѣмѣ же ѣ кѣрѣне ѣ мѣнѣгѣмъ лѣѣ¹²⁾ и тѣлѣкѣ дѣвѣлѣ ѣмѣѣа, ѣко двѣ мѣжѣа стѣвѣша прѣтѣвѣжѣ сѣбѣ ѣмѣта сѣ за прѣстѣи рѣжѣны¹³⁾, и тѣко вѣзѣможе ѣсѣлѣгѣнѣти;¹⁴⁾ вѣ нѣмѣ¹⁵⁾ же и дѣплѣнѣа¹⁶⁾ бѣ вѣлѣка ѣстрѣила сѣ и вѣрата ѣкоже вѣхѣодѣти¹⁷⁾ вѣнѣжѣтѣрѣ, Боу вѣсѣчскыи хотѣнѣе вѣдѣнѣи дрѣвѣ¹⁸⁾ ѣчѣстрѣнѣвѣшѣ. Бѣ тѣѣ ѣубо вѣжѣтѣкѣны сѣи мѣжѣ¹⁹⁾ жѣлѣнѣшѣе пѣбно сѣбѣ сѣтѣворѣи ѣкоже нѣнѣмъ пѣнѣцѣа, нѣи ѣ ѣнѣмъ нѣчтѣѣжѣ пѣчѣлѣжѣтѣ сѣ, нѣи ѣ²⁰⁾ пѣшѣи, нѣ тѣкмо кѣ нѣнѣомъ цѣтѣвѣю вѣзлѣтѣтѣи понѣжѣдажѣ сѣ; не тѣкмо

¹⁾ бодрену М. — ²⁾ вѣлѣа Г. — ³⁾ тѣшѣе сѣ Г. — ⁴⁾ + прохѣдѣти М. — ⁵⁾ — Г. — ⁶⁾ ѣбѣсѣнѣсти Г. — ⁷⁾ дѣплѣнѣа Г. — ⁸⁾ вѣлѣзѣти Г. — ⁹⁾ дрѣвѣа Г. — ¹⁰⁾ ѣно Г.

же ничто^о ѿ прѣваго прѣбыванїа не остави бѣды рѣди прѣселенїа, нж^ѣ ѿтоли поболше постѣши сѧ и нж^ѣжда сѧ, къ всенѣщное стоанїе мнѡжанше же теченїе слѣзное показавше. Нж^ѣ что^о бѣо? Бѣдыи Бѣ члѣвчєскѧ нѣмощь и нель^ѣжно рѣкын — въсѣ^ѣ приложжт сѧ иже на того възложшымъ печаль, понѣже видѣ въ постѣхъ того прѣбывающа, даже и до вторїа нѣла, ни ѿ днѣваго мѣста сѣбе стѣживша, не трѡуднѧ томс¹⁾ трапѣз ѡготовлѣть. Гланѣткы оубо зѣмла процвѣтаѣтъ на прилежащѣмъ мѣстѣ безъ рѣла и безъ сѣмени, и питѣаша сѧ до^оино прѣнѡбныи, ѡнж^ѣ къ райскомъ вѣходоу бывающа, бѣгда же ѿдѣмъ испѣде прѣстѣплѣнїа рѣди и ꙗкоже ономъ прѣжѣ прѣслоушанїа ненапоени плоды прѡсѣвающе.

V. — Мало же оубо прѣидѣ вѣкма великомъ томъ ѡцѣ, въселѣвшоу сѧ къ дѣпаннѣ дрѣва того и жєстѡкоє бѣ рѣди житїе съкрѣщающе и бѣствѣнѧ потрѣбѣ слѣнѣкѣмъ испльнѣающе, ꙗже колѣи понжѣдаашѣ, да не кѣмѣнит сѧ дѣхъ, пакѣтѣжъ ѡблѡженъ, за прѣмнѡгоє ѡлканїе. Нж^ѣ и гра^ѣ, врѣхъ горы стоа, ѡтайти сѧ мнѡхѡдѣшнымъ не мѡже, ни свѣща, на свѣтїаннѣцѣ възжеженъ, не имѧ съкрїти свѣ^ѣ своѣ ѿ вѣхѡдѣши въ храмѣнѣ (Мат. 5, 14, 15), тако и великын тѣи ѿ ѿнѡннѣ оукрѣтити сѧ бѣгѡмъ не бѣстѣленъ бы^ѣ. Пастѣрїе оубо нѣщїи, далѣче на поли плѣаще ѡвца мнєгын, и ѿ стѣда ѡлжчѣше сѧ ѡкѣцъ нхъ и на гора^ѣ ѡзѡбѣстѣнѡмъ²⁾ влѣдѣаще, възпрїѣмше слѣ^ѣ пастѣрїе ѡвца^ѣ, и начнѣ зѣати и съ свирѣнїемъ и възклїанїемъ, ꙗкоже³⁾ ѡмаахѣ ѡбнѣан.³⁾ ѡвца же, ѡбѣчнѣмъ зѣвѣвшѣ, бѣжахѣ прѣ^ѣ пасѣщїи и оустѣрмїшѣ, ꙗко нѣ ѿ теченїа почїша, дондѣ^ѣ прїшѣше, стѣашѧ по^ѣ дрѣвѣмъ прѣбѣнаго, дѣхѣаще. Прїидѡшѣ же пастѣрїе, послѣдѣаще ѡвца^ѣ, и видѣшѣ страшно трѣпѣнїе члѣвчєско прѣбѡлше видѣнїе, члѣка непокрѣвѣнѣ глѣвѣ ѡмаща, и вѡса негѣма, и кожноѣ тѣкмо рѣзѡжъ въсѣ тѣло ѣго ѡблѣчѣно, ꙗкоже въ дѡмъ въ дрѣво кѣсѣлаша сѧ, вѣтрѣнѣа нѣжда трѣпѣаща и зѣмнѣа стоудѣнѣмъ пѡѣмѣаща, и мѣста того пѣствѣнѣа и горы ѡдалѣнїе, члѣка нѣ ѣдїного видѣаща, и пїщѣ не ѡмаща, и въсѣго ѡного ѡтѣшенїа не ѡмѣаща, нж^ѣ ѡбѣачѣ лїшѣна. И видѣвше прѣвлѣннѣше сѧ, въпрѣашаще: ѡжѣдѣ оубо ѣ твоѣ рѡжѣство и которын ѣ гра^ѣ възпїтакын тѣ^ѣ? и пакы начѣашѣ глѣти: Колѣко лѣ^ѣ ѡмаши къ злѣмъ сѣмъ стрѣнїи, и прѣжѣ того что^о ѣ вїна сїцевѣаго ти ѡшѣствїа? ѡнѣ же крѣоко къ пастѣрѣмъ прїстѣпїи

1) ѣмс Г. — 2) — Г. — 3-3) — Г.

и сътвори ѿмъ мѣткъ, и пѣташе ѿхъ сланиѣхъ¹⁾, повелѣ ѿмъ тръзати рѣкѣма, а ѿ нѣмже мѣ кѣпрѣшѣте, нѣ²⁾ врѣмѣ настѣло исповѣдати. И по тѣмъ ѿвѣца³⁾ и пастыремъ повелѣхъ. Тѣмъ же, послѣдѣши прѣпѣбнаго глѣ, и пѣтѣмъ тѣмъ, ѿмже вѣжѣше кѣ-зыдоша и ѿравниша⁴⁾; стѣсѣмъ же пастыри не дѣрѣташе, ѿкоже и великомъ ѿцѣ помышлѣти, ѣда како ѿвѣца⁵⁾ сѣчитъ сѣ погѣбленіе, стѣнидоша ѣбо и тѣ съ чюдесѣмъ, ѿкоже дрѣвни ѿни пастыри Хѣ кѣдѣхъ мѣнца кѣ ѿслѣ повѣта и лѣжаща. Еи⁶⁾ же на пѣстѣи сѣи (и) непѣшѣи зѣмѣи и на далѣнѣ мѣстѣ плодовѣи сланиѣ-кы кѣдѣхъ, стрѣнною дѣнишѣ сѣ прорастѣнію. Потомъ же и кѣ чрѣдѣ⁷⁾ прѣнидоша кѣ дрѣвѣи⁸⁾ скоѣи, ѿ ни⁹⁾ же и кѣра дѣлѣи сѣ вѣша, и илѣкѣдѣша, ѿже вѣдѣша, и на прѣдѣлѣ¹⁰⁾ тѣ¹¹⁾ ѿ тѣмъ мѣжѣи кѣзѣстиша, и ѣліко же ѿ ни¹²⁾ бѣоубѣви¹³⁾, кѣзѣлѣхъ прѣпѣбнаго вѣдѣти, и съ пастыри коупно кѣзѣши¹⁴⁾ на врѣхъ горы, и вѣдѣшѣ и тѣ ѿже вѣ¹⁵⁾ пѣти ѿгѣлѣскоѣ житіе стѣжѣхъ; сланиѣкы же и тѣ вѣдѣхъ и вѣкѣсѣхъ ѿ ни¹⁶⁾, ѣліко же кѣждо хѣтѣше, ѿже неприкосновѣнно гѣвлѣхъ и ѿгѣнѣхъ неприбѣно.¹⁷⁾ И ѿбѣ кѣ своѣ сѣ кѣзѣратиша¹⁸⁾ и¹⁹⁾ пастыри вѣша проповѣдѣниці добрѣдѣтелѣмъ прѣпѣбнаго.

VI. — Нѣ что оуко? Рѣнокѣхъ и прочѣе вѣсѣ множество людіи, прѣжѣ кѣдѣхъ¹⁾ стѣго, и съ тѣмъ пѣкы понѣша: ѿн же ѣбо хѣлѣхъ, дрѣвѣи же мѣса, дрѣвѣи же ѿно что, ѣже кѣ напѣтѣнію томъ приношеніе несѣхъ. И ѿко²⁾ тоѣ понѣшѣ пѣтѣмъ, мѣ³⁾ нѣкѣто ѣдиноселѣникъ, дѣхъ⁴⁾ лѣжѣхъмъ зѣлѣ ѿземѣстѣкѣнѣ, раздѣраѣ рѣзы своѣ и вѣ дѣмѣ не живѣше, ни вѣрача дѣрѣсти не надѣашѣ, примѣси же сѣ и тѣ ѿдѣшѣмъ нарѣдѣ, прѣ⁵⁾ же на вѣздѣ⁶⁾ сыпѣи и незнѣмѣми клицѣи и дѣкыми мѣмѣи та-коѣла сътѣрѣше; бѣ⁷⁾ же чѣконѣнавѣстѣникъ дѣвоѣ мѣслѣноѣ ѣмѣраѣ сѣлоѣ, покрѣже оуѣбо тоѣ ѿко дѣоѣ пѣпрѣи прѣди рѣннаго дрѣва, ѿможе⁸⁾ вѣхъ гѣдѣше. И то⁹⁾ ѿбѣ чѣдо¹⁰⁾ тѣбрѣти бѣ на, ѿклѣнѣ ѿже кѣ нѣмъ присѣнѣи, вѣжѣнѣи же оуѣгѣд-никъ, прѣпѣбѣи ѿцѣ, сътвориѣкѣ знаменіе, и не вѣзѣмѣ нѣмош-ни поѣти, нѣ на тѣмъ мѣстѣ пѣ, кѣпѣше: ѿгѣнѣ ѿтѣдѣ стрѣте мѣ и попѣлѣт мѣ без мѣрѣ. ѿко и кѣ вѣпѣю прилѣжѣи кѣпѣ и колѣзѣи не трѣпѣше, сѣжѣшѣ же лѣжѣцаго и стрѣжѣцаго тоѣ и

¹⁾ уранихъ сѣ М. — ²⁾ не ѣбѣно Г. — ³⁾ + съ М. — ⁴⁾ — Г. — ⁵⁾ тѣ М. — ⁶⁾ Отгукъ надолу эпизодъ за изцѣлѣніе на болѣни е пропуснѣтъ въ Г., па е поставѣнъ по-натѣтъ не на мѣстѣ мѣ. По-грѣшѣка ше иде ѿ размѣстѣи листѣе на изѣвода, ѿѣ койѣ е преписѣно.

носащѣи мѡжаахъ сѧ развѣгнати ѿ великаго клицанїа дїкнаго вѣснѣаща. Иѡже кѣ дрѣвѣс прихѡдашѣ ѡчи кѣ прѣпѣбномѣ кѣзкѣше, ѡ покрѣгошъ вѣснѣащаго сѧ на землѣ,¹⁾ ѡ самѣи пѣше ници ѡ блѣенїи прошахъ ѡ ѡ нїхъ помолїти сѧ мѡлѣхъ сѧ. Дїаволъ же²⁾ ѡмїи члѣкъ³⁾, плѣмѣи пожизаѣтъ мѧ, пѣкы вѣпѣаше, ѡже ѡ нѣкто³⁾ сїи³⁾ зѡкѣше. И что рѣди сѣмѣ таковаа прилѣчїишъ? вѣпрашааше ѡбо прѣпѣбныи пришеши. Оуѣдѣкѣ же кїишъ, ѡко ѡ вѣса зла вѣда ѡмѣ, прѣсѣзїи сѧ ѡбо стѣи члѣвѣскаго рѣ рѣда немѡщѣ, на нѣбо ѡчи сѡби кѣзкѣ ѡ рѣцѣ прѡстѣръ, вѣзѣ стрѣжащаго ѡменемъ. Онъ же ѡслышавъ прѣпѣбнаго глѣсъ, ѡ безгласенъ бы, ѡ пѣкы вѣторѡе приблїижїи сѧ кѣ дрѣвѣс ѡ припѣде кѣ нѡгама ѡго, ѡ ѡблѡвнѣааше, вѣлѣа сѧ. Прѣпѣбныи же вѣзѣѣиже ѡго рѣжѣ ѡ кѣсѣмѣ мнѡжѣствѣ кѣзкѣити повелѣ: Гѣ помѣши. Лѡдеи же ѡбо прѣпѣбнаго тѡбѡращїемъ повелѣнїе, ѡ по десѣтемъ кѣзгласенїи, ѡ сѣвѣ Бѣ мѣа сѧ, вѣше во ѡ сїце сѣ вѣсѣмѣи вѣсѣдѣа, ѡ ѡтѡлѣ лѣкакомѣ дѣхѣ мѣчїи тѡго ѡ сѣкрѣшїи запрѣчено бы, нѣ тѣ ѡбо прогнѣнъ бы, сѣ же Бѡу вѣбѡдаренїе ѡ тѡго їдїиного Іѣ Хѣ испѡвѣдааше. Колѣка ѡбо рѣдѡсть вѣше пришеши, тѡгда ѡ такѡвѣмъ вїдѣнїи ѡ колѣко вѣдїкленїе ѡ колѣка ѡжѣсѣ. И Бѣ слѣвѣахъ ѡ прѣпѣбнаго ѡблѡвнѣааще, ѡ пѣстѣремъ испѡвѣдааще вѣбѡдѣтъ.

VII. — Прїидѡшъ же нѣцїи ѡ ни да прѣвѣкажѣ сѣ прѣпѡдобнымъ, сѣтворнѣа ѡ кѣшъ⁴⁾ сѣе, ѡ до кѡнчїны тѣпѣти сѣ прѣпѡбнымъ ѡбѣщаашъ, ѡмѣ же ѡ велїкїи повелѣвѣтъ помышленїе ѡхъ ѡзпѣлїи, рѣкъ: Бѣїа вѡлѣ на вѣ да вѣдѣ. Бѣни, ѡже прїнесѡшъ, прѣложїишъ прѣпѡбномѣ ѡ положїи сїа на мѣстѣ на потѣвѣжѣ мѣмъ мѡлѣхъ; ѡни же ѡ далѣче шѣствїе тѣмъ, ѡ ѡутѣшааше ѡхъ прѣпѡбныи кѣкѣсїи повелѣвѣтъ ѡ слѡнѣтка ѡ ѡ ѡхъ же прїнесѡшъ сѣмѣ, да прївѣщїт сѧ. И подакааше дрѣвѣс, дѣаще ѡ прїемѣаще. Нѣчто⁵⁾ мѣло прїаѣ ѡ ни сѣжци сѣ ни на вѣтѣшенїе, ѡ запрѣтїкъ ѡмѣ кѡмѣ не прїносїи ницѡсѡже, ѡце ѡ прїїти хѡщѣт кѡ. Бы же ѡ сїце прїшеше, вѣбѡ вѣзпрїемше шѣствѡкѣнїе прѣпѡбнаго мѣткы, ѡ тѣко вѣ сѣвѣ сїи вѣзвѣратїишъ, сѣпѣшѣствѣаа сїи вѣбѡстоѣнно сѣи⁶⁾ помысло, ѡже дрѣвѣе несмыслѣа сѣ сѡбѡжѣ ѡмѣ. ѡце же кѡ ѡ слѡнѣтка

1) на землѣ Г. — 2-2) вѣснѣмый же члѣкъ Г. — 3-3) нѣкто сїи Г. — 4) храмїи Г. — 5) мѣкы же нѣчто М. мѣкы нѣкто Г. — 6) сѣ Г.

възтрѣгнати хѣтѣше, сѣмъ не повелѣвшъ, възтрѣгнѣше ѿбо, нжъ ѿбаче въ ржцѣ сѣха и безъ плѣдъ ѡбрѣтаахъ. Вѣси сѣши съ ни^{мъ} показоваахъ, тѣмъ же ѡдѣлавше^ѿ вѣси насыщеніѣ и дѣлаше сѣ ѿдѣхъ. И по вѣсѣдѣ ѿтѣли слово прѣдѣ истинно мѣжа проповѣдаша. Пастыріе кѣмъ не вѣмѣнишъ мнѣгы дѣни и далечнаго рѣди растоаніа, нжъ чѣсто съ дръзновеніемъ прихѣжаахъ къ прѣпѣбному, ѿхъже ѿ пища¹⁾ питѣаше до сѣмѣности и въ тайнѣ ѿпоуцааше м. Нжъ ѡубо не въхѣтѣ прѣстати²⁾ ѡнь вѣсь, прѣжѣреннаго мѣжа мѣчнвыи, ѿбо ѿше лигѣвна вѣсѣвскаа възпріемъ съ сѣбожъ и прише къ великому, ѿко къ неправѣднѣ и рѣтннкѣ, прѣтѣ прѣпѣбному и каменіе мѣтаахъ на нь прѣвѣ, и ѡ сѣмъ, ѿкоже доусы нжѣдныи, приврѣгше сѣ къ дрѣвѣ дѣпаниѣ, сѣврѣгошъ на землѣ прѣпѣбнаго, Боу кѣсѣчаскы^{мъ}, ѿко же ѿкрадѣмъ,³⁾ тако и тѣго ѿскоушааша. да ѿже кѣ вѣржъ не вѣдаши^{мъ} разсѣмѣти сѣ и вѣтъ трѣдомъ вѣзданіа прознаменавѣетъ сѣ, и вѣси пакы ѿзчѣзошъ. Ожѣши же съ прѣпѣбнымъ, по ѿбычаю въ вѣмѣ мѣтвы сѣше сѣ, и ѡбрѣтоша сѣго лѣжаща на землѣ, и прискрѣени бѣвше ѡ вѣдѣни, вѣпрѣшаахъ же прилѣчааго сѣ.⁴⁾ ѿнь же бѣвше ѿпоукѣда, дръзѣти же тѣмъ повелѣвѣетъ ѿнъ, сѣце гѣмъ: ѿсѣле кѣмъ таковое ничѣ же не бѣдѣтъ. И сѣ слава ѡ немъ скѣрымъ прѣтѣе кѣмѣлома: ѿже⁵⁾ печѣлныи вѣхъ, спѣблѣхъ^ѿ прихѣдити, и ѡвѣмъ прихѣдашѣмъ дрѣгы^{мъ}⁶⁾ же⁶⁾ на горѣ хѣзныи ѡустроившѣмъ и съ сѣшѣнии съ великы^{мъ} ѿцѣ^{мъ} сѣжителствѣвати ѿволимы.⁷⁾ И толицѣ⁸⁾ прихѣжаахъ къ божѣствѣни тѣни горѣ, ѿкоже къ морѣ рѣкы⁹⁾ ѿнѣзлнклѣмѣ вѣстрини, и никѣже причѣстѣ сѣ пища, не ѿхѣжааше дрѣвно ѿ принесѣннаго вѣрашна.¹⁰⁾ насыщаши вѣсѣ^{мъ}, и никѣже не ѡсѣждѣважѣи, ѿбо вѣ 'Иліинъ, тѣжѣ¹¹⁾ и 'Іѡанноу¹¹⁾ такоже грѣстѣжъ вѣрашна¹²⁾ не ѡсѣждѣти сѣтворѣ. Тако вѣжѣ¹³⁾ же и вѣржъ ѡкрѣтъ,¹³⁾ и [ѿко] дрѣгыи Кармилъ, и тогѣвжъ горѣ сѣдѣлаа ѿ, не въ вѣхѣ тѣнѣ ѿвѣлѣ сѣ, нжъ въ сѣтѣмъ дѣсѣ своѣго прославлѣа ѡгѣдника, и ѿліко жѣстоко ѿ вѣнѣнхъ ѡбичны^{мъ} недѣжы [и] ѡзѣблѣнныа ѿмѣхъ, и лѣжѣвыи стѣжѣаеы дрѣхы, приношаахъ къ прѣпѣбному, ѿкоже вѣремена, не ѡдѣбъ нѣсѣмѣ, сѣпжѣшѣствѣаше сѣмъ, възпрѣмѣаши

1) мѣкы Г. М. — 2) починѣти ѡвѣкыи Г. М. — 3) ѿвѣраама Г. — 4) ѡ прилѣчѣшии сѣ Г. — 5) и нже М. — 6-6) — М. — 7) ѿволиша М. — 8) толицѣ Г. толицѣмъ М. — 9) — Г. — 10) мѣкы Г. — 11-11) и тѣмъ 'Іѡаннѣ Г. — 12) мѣкы Г. — 13-13) такою же гѣю вѣроу Г.

ицкленіа, ѿхѣждаахъ, и бѣ ѿ кѣсѣ^т възвелічааше сѧ, хрѣмыи бо добрѣ ходити навѣкохъ,¹⁾ и слѣпѣи прозѣраахъ, и²⁾ сѣси процвѣтаахъ,²⁾ и разслабѣнны стѣзѧахъ сѧ, и ѿще кто³⁾ жѣгѡмъ бѣ, ѡко Пѣтрова тѣща, слѣжаше и иѣцкѣ, и бѣсѣни цѣломъждѡахъ, глѣсы слышаахъ, нѣмѣи съ кѣсѣми благодарѣніа пѣсны и хвалѣніа исповѣдаахъ, и никтоже не бѣ, иже⁴⁾ имѣше дръжащаго неджга, не ѡзбави сѧ.⁴⁾

VIII. — Брѣмени же минжѡшѡ и ѣже къ прѣпѣному кѣрѣ приращаши^т възсѣдѡ мнѡжѣстоу чюдесемъ, и млѣтѣныи дѡмъ нѣцѣи ѿ бѣолюбѣныи^т създѡшѡ, къ⁵⁾ пѣгѡрѣю хѣзныи прѣстѡвльше, келѣ сътвориши⁵⁾ и монастѣръ създѡшѡ,⁶⁾ и дѣже и прѣжѣ въ пѣстыни бѣль бѣше, къ нѣмже ѣмѡ и влѣси скоѡ дѣтрѣгшѡ, и стѣпамъ прѣпѣнаго по сѣлѣ посѣдоваши и къ бѣ по влѣзѣи надѣжѣи прѣстѡвиши^т. Тѣгда же и прѣдлѣжѣши^т крѣпѣ сѣбѣ самъ великѣи затѡри и за кѣ лѣ^т ѡнѣ^т добродѣтелима трѣды неизмѣнно показавъ прѣпѣныи⁷⁾ ѡцѣ⁷⁾ ѿвѣнны, нѣ по нѣмъ малѣи ѡбычнаго не дѣтѡви въ ѡръжѣніа, до ѡ лѣ^т прѣспѣвъ течѣніемъ, сѣ бо число и дѣвъ члѣвѣскаго жѣкѡта написѡ, ѡко пѣчѣи⁸⁾ сѣжѡ исповѣдаѡ и ѿ прозрѣніа дѣши ѿ тѣлѣсе скѣго развѣмѣвъ разрѣшѣніе, и призѡа ѡубо своѡ ѡучѣники и мнѡго поѡчѣи⁹⁾ и наказавъ прѣкиѡ хранити неѡстѣпно тѣмъ заповѣдавъ: 'И по моѣмъ прѣстѡклѣни, рѣ^т ѿмъ, не болѣзѣните ѡтѣшно,¹⁰⁾ ѡко не оставити кѡ^т хѡщѡ, нѣ^т неѡмѡ съ вѣми прѣбѣвати. Пѣстѣничѣскы^т же трѣдѡвъ прилѣжѣти повѣлѣвъ, и цѣловѡ кѣсѣ^т по рѡдѡ, и вѣстѣны^т же хѣвѣхъ тайнѣ причѣстѣе сѧ, и на землѣ самъ прѣсто легѣ и рѣцѣ на нѣбо въздѣвъ, и ѡвѣе ѡмѣчѣ и^т ѡчи смѣжѣи^т, и тѡко дѣхъ ѡгѣлѡ^т прѣдѡ^т. Ѣни же ѡбо съ слѣзѡми ногы ѡмѣкаахъ прѣпѣному ѡцѣ, ѣстѣвнаго съжѣтіа ѡбѣраза разлѣчитѣ сѧ не мѡжаахъ, спрѡташе сѣѣнно и вѣтѣвное ѡго тѣло и положишѡ въ рѡцѣ дрѣвѣнѣ. И ѡвѣе въ скорѣ ѡувѣдѣно вѣ^т по кѣсѣдѡ прѣстѡклѣніе прѣпѣнаго, и кѣси къ грѡбѡ сѣго сътѣцаахъ^т,¹¹⁾ хѡташе видѣти нѡвое и пѣче ѣтка видѣніе, ѡкоже вѡ спѡ видѣши сѧ и никѡкоже ѡзмѣнившѣи сѧ вѣ^т,¹²⁾ тѣлѣсе ѡго,¹²⁾ и бѣоѡхѣнѣ

¹⁾ навѣцахъ г. — ²⁻²⁾ — г. — ³⁾ + ѡгнемъ. — ⁴⁻⁴⁾ иже въздрѣжѣщаго неджга не ѡзѡдрѣви се г. — ⁵⁻⁵⁾ къ прѣпѣному ѡныи прѣстѡвльше келѣ сътворише г. — ⁶⁾ показаше г. — ⁷⁻⁷⁾ съи ѡубо г. — ⁸⁾ поѡучѣнѣ г. — ⁹⁾ — г. — ¹⁰⁾ неѡтѣшно г. — ¹¹⁾ течѡхъ г. — ¹²⁻¹²⁾ тѣлѣси г.

подавалаше неизрѣнно по́стнычское тѣло, ꙗко¹⁾ ѿ еще живъ сѣшъ. Недръжнны мѣшѣ, ѿцѣленїа прошааха, ѿ ѿдръжаши²⁾ болѣзни ѿзвѣше,³⁾ радорахъ. По си⁴⁾ же ѿ мѣ днѣ⁵⁾ минжъши⁶⁾, ѿ нощѣ прѣпобныи старѣншемъ ѿ ѿченикъ свои⁷⁾ ꙗкѣ сѣ повелѣа, ꙗко да погребѣтъ къ земли тѣло прѣпобнаго. (Ѹнь⁸⁾ же послѣшая повелѣнїе ѿ къ кидѣнїи ꙗвленїа дѣла⁹⁾ скончаваѣтъ,¹⁰⁾ ѿ ѿвѣ чюдесемя источникъ, гробное съкрывѣнїе приѣгаши¹¹⁾ подавалаше. И тако вѣн оугодникъ ѿ късѣ¹²⁾ келїча¹³⁾ проповѣдааше.

IX. — ТѸгда же цѣтѣи дръжавѣ по двѣрѣнѣмъ⁵⁾ приложѣ сѣ ѿгѣмѣ монастырѣ къ снѣ⁶⁾ великѣи къ по́стницѣхъ ꙗкѣ сѣ ѿ мо́щи свои⁷⁾ ра́къ прѣнести повелѣаѣтъ въ Ередецьскыи гра⁸⁾ ѿ тѣмо на землѣа положѣти, прихѣдаши⁹⁾ видѣти нехъзбранѣти. Повелѣаѣтъ же си¹⁰⁾ мнѣхо¹¹⁾, ѿ кидѣнїю кѣрокаша,¹²⁾ ѿгребѣошъ прѣстъ, ѿ зѣмше¹³⁾ ра́къ, ѿ ѿкрыша покрѣвъ, ѿ видѣши¹⁴⁾ цѣло тѣло прѣпобнаго. И тако прослѣкнша Бѣ, глаголюще: Ѹ неизрѣнныа, Хѣ, ѿ безчисльнѣа твоѣа вѣгѣти! Ѹ дѣлговрѣменныа¹⁵⁾ ѿ тѣли¹⁶⁾ непричѣстно тѣло бы¹⁷⁾ ѿ къ тайнны¹⁸⁾ бл҃гоуханїа къ слѣхъ ѿзпакнѣа прѣдѣлашѣ, съ пѣсѣми ѿ пѣнїи, ꙗкоже ѿ тѸго прѣпобнаго ѿ тѸго ра́ди Бѣ възвелѣчнѣше ѿ къ нѣрѣннѣи гра¹⁹⁾ прѣнесошъ прѣпобнаго ра́къ, ѿ тако Ѹбо къ епископѣстѣи цѣркви сѣеннолѣпно положѣшъ. И по сѣмъ къ дрѣгжа цѣрковъ прѣнести стѣго съвѣщаши, ѿ пристѣпѣши, начаши хъзѣмати ра́къ, ѿна же недръжннѣа прѣбѣклаше. Мнѣши же Ѹбо ѿ силныи мѣжѣе нѣждѣахъ²⁰⁾ прѣнести ѿ, ѿ ни²¹⁾ же ѿвѣи пострашъ, дрѣгѣи²²⁾ же неподѣно бы²³⁾ прѣложѣнїе. ТѸгда Ѹбо ѿ трѣда почишъ. ПотѸ²⁴⁾ же пѣче мнѣго прѣмножество лю́ди прѣидошъ ѿ възѣти възхѣтѣише, нѣ²⁵⁾ ѿ пѣкы късѣе трѣждѣаши сѣ, зѣлѣчахъ²⁶⁾; тѣмъже ѿ ѿ нѣждѣ прѣдѣстошъ на мѣтвѣ,²⁷⁾ мѣше²⁸⁾ прѣпобномъ ѿкрыти ра́къ стѣго съ хотѣнїемъ, ѿ не възмогѣшъ. Стѣи же пѣкы къ снѣ ѿгѣменъ ꙗкѣ сѣ, глаголюще, въ цѣркѣи стѣго ѿпѣа ѿ еѣанѣа Лѣкы прѣнести сѣ повелѣаѣтъ, тѸгда²⁹⁾ дрѣкѣнѣ сѣши. Днѣю же скѣтѣшъ, ѿпокѣда³⁰⁾ ѿгѣмень кидѣнїе, ѿ пристѣпѣши³¹⁾ сѣши къ ра́цѣ ѿ нѣкако³²⁾ трѣда³³⁾ ра́къ възѣши ѿ съ тѣцѣнїемъ³⁴⁾ нехѣщѣстѣкно³⁵⁾ нѣсѣшемъ нехѣхъ, ѿ тако къ цѣркѣи стѣго ѿпѣа Лѣкы положѣшъ

1) — Г. — 2) стѣзѣюшѣхъ М. Г. — 3) ѿцѣлѣвши М. — 4-4) — М. — 5) по брадѣтѣ Г. — 6) вѣсьнѣ М. — 7) вѣровѣши Г. — 8) Може би ѿзѣмше (отъ глагола ѿнимати, ѿнимати). — 9) дѣлѣго врѣменѣ Г. — 10) на мѣтвѣ Г. — 11) ѿже тѸгда Г. — 12) откѣ М. Г. — 13-13) тѣцѣ же ѿ нехѣщѣстѣкнѣ Г.

Х. — Въ послѣднѣе же крѣмѣ, Грѣдась¹⁾ ѿнь ѿ Пейньскы²⁾ горь¹⁾ сы^и, рѣчѣжъ ѿ ѡбичаема, мѣ^{жъ} бл҃гочѣстивъ, ѿ любѣ прѣ-
гѣднаго, богѣтство принѣсъ, ѿмѣлъ²⁾ вѣржъ къ сѣмъ прѣпѣбному³⁾
ѡцѣ, ѣмѣже цр҃квѣ⁴⁾ близъ стѣни Грѣдичьскаго града каменїемъ
съиздѣлъ, въ нѣмъ³⁾ прѣпѣбнаго рака съкрѣена вѣше, чюдеса
прѣно тѣкѣщи⁵⁾ мѡре ѡзлѣкащи, въспѣвъ⁶⁾ ѡзмѣнѣ⁷⁾ ѡцѣ⁸⁾ недѣжъ,
дѣволакаа ѡсѣщенїа ѡгѣнащи ѿ бл҃гѣхъ подаѣащи, ѿже вѣржъ не-
сѣмѣннъ къ сѣмъ ѡмѣщи⁹⁾, ѡпаченїе разѣмнѣ¹⁰⁾, ѿже не по чюдесъ
слѣпѣа просѣщѣащи, възѣмъ болѣзни ѡражаащи, въскѣ¹¹⁾ чл҃вкѣ¹²⁾
просѣщѣнїи⁴⁾ прѣдѣлаащи, не тѣкмо же сѣ чюдеса (сѣдѣствѣ-
ащи, нѣ ѿ мнѡгоѣ ѡстрѣмленїе ѡставаащи ѿ ѡзгорѣвшѣхъ цр҃квѣхъ
мнѣше сѣ и приважиша⁵⁾ съ дѡмѣ. ѿ некогогда бо къ градѣ
пожаръ ѿ ж҃гла⁶⁾ възѣгнѣвшѣхъ сѣ, пламенъ же паче до дѣра⁷⁾ въз-
кѣшаашѣ⁸⁾ некеѣстакно, сѣхотѣ ради земныа,⁹⁾ ѿ бл҃жнѣа попалѣа
поѣдаашѣ, късѣ вѣхъ къ недоумѣнїю ѡгнѣа ради погашенїа, ѿ
бж҃тѣнѣи ѿсѣпѣи¹⁰⁾ рацѣ¹¹⁾ ѡбно разсѣмѣаащи, ѿ цр҃квѣхъ
тѣхъ ѡзнѣстѣ съкѣтъ тѡрѣхъ, да не како безсловѣсно възкѣшаа
сѣ⁸⁾ пламень ѿ до ракъ дондѣ, кѣтрѣ⁹⁾ поганѣ¹⁰⁾, ѿ⁹⁾ съ тышѣ-
нїемъ⁹⁾ тѣкѣи нарѣ¹¹⁾, ѿ тѣхъ¹⁰⁾ ѡзнѣсѣмъ ѿз цр҃квѣ ѿ нѡсѣа ѡдѣ-
ше, ѿ ѡкоже къ вѣтрѣ¹¹⁾ приважишемъ сѣ ѿ нѡсѣаши пѣ¹²⁾ прѣхѣ-
дѣти начинѣахъ, прѣпѣбнаго же рака тѣмъ при нѡгѣ поврѣщи
тѣа ѡдѣше, ѿ ѡ того мѣста кѣмъ на прѣ¹³⁾ поѣти не мѡжахъ
ни пѡнѣ стѡпи прѣстѣпѣти, ѡкоже ѿ некого тѣагѣсти стѣжаѣмѣи ѿ
ѡкоже кѣзѣа мѣкѣмъ нѡгы стѣгнѣти ѡмѣше, ѡшѣствѣа въз-
бранѣмъ¹⁴⁾ вѣкаахъ. ѿ възкратѣти сѣ пѣкѣ къ цр҃кви помышѣахъ,
ѿ скорѣе словесѣ прѣко и кѣстро тѣчаахъ, ѿ прѣчѣстнѣа ракъ
цр҃ковѣ възпрѣа¹⁵⁾; кѣтрѣ же тѣхъ прѣтѣжъ възѣахъ, ѿ тѡгда
ѡгнѣ ѡкратѣхъ ѿ цр҃квѣ ѿ ѡгнѣнѣти сътѣрѣи ѿ ѡпалѣти сѣ ѿ
прѣкѣа¹⁶⁾ чѣсти. Нѣ да не въскѣ бл҃годѣанїи блаженнаго ѡзчѣ-
танїа,¹¹⁾ ѿже вѣмѣи сѣ мнѡжѣство свѣзды¹²⁾ причѣтаа, ѿ нескѣ
мѡрскаго прѣгѣлааа мнѡство,¹²⁾ ѿли вѣкѣ мѡрскѣ въстѣнїе.

XI. — Ѣ прѣдѣлаащаго словесѣ послѣ¹³⁾ ѡзъ ѣсѣмъ кѣлѣааго
тѡго къ пѡстѣнѣ¹⁴⁾ ѿ къ прѣпѣбнѣ¹⁵⁾ ѡспѣдаа, ѿже на мнѣ бл҃гѣти

1—1) Грѣдась ѡнѣ ѿ пейньскы¹⁾ Оўгрь Г. Въ М. стои побър-
кано: града сѣонѣ отъ пейньскы²⁾ горѣ. — 2) — Г. — 3) + и
до нѣа Г. — 4—4) късѣ просѣщѣнїа чл҃вѣска Г. — 5) онѣ ѡгла М.
ѿ ѡга Г. — 6) до въздѣхъ Г. — 7) знамѣа М. — 8) нѡсѣи сѣ Г.
— 9—9) ѿ неѡвѣтно Г. — 10) тѡѣ Г. — 11) и исчитѣи М. ѿ чѣста Г.
— 12—12) — Г.

ѣго величество, ꙗкоже ѿ въ началѣ писанїа вѣны ꙗвлѣніе положи . Болѣзнь бо ма ѡбѣати нестерпимаа ѿ паче мѣри на третїи днѣ разтлѣваѣшимъ¹⁾ земнѣмъ подвижанїемъ ѿ тоѣ сѣшїи, ѿ по томъ пламенѣмъ ѿзжїгаѣши злѣ ѿзрицаѣше тогда ѿ тѣло ѿзмѣждї естъвенѣмъ крѣпѡ ѿ безжїлоу,²⁾ болшнми³⁾ же паче⁴⁾ алканїемъ стѣжаѣши, ꙗще же боли ѿ понждївшѣ сѣ грѣтанѣ пиѣмъ въ жїтрѡбѣ посїлаѣше, нжѣ въсїдїѣнов ѿзмѣнїе сїлы ѡблїчаѣше болѣзньнѣ. Нжѣ Хѣвъ ѡученикъ⁴⁾ ѿ Бѣ наѣ рѣди члѣва ꙗвлѣшаго сѣ ѿ нашѣ недѣжы понѣшаго ѿ томъ послѣдоваѣшимъ даѣшаго власть въсѣкѣмъ недѣжы цѣлїты ѿ въсѣкѣ болѣзнь⁵⁾ въ людѣ, сѣ ѡубо прѣпѡбныѣ събесѣдники ѡ даѣшаго вѣрїемъ съкрѣшаѣща ѿ сѣмрѣтїѣ намъ прѣтѣща недѣжы ѿзмѣнїи⁶⁾ водѡж сѣшнѣ ѡ вжѣтѣннѣ мїѡши ѡмнѣнїа за три днѣ помѣзанїемъ ѡчїстнѣ ѿ пожїгаѣшѣмъ ны попѣнѣмъ вѣще, ꙗкоже дрѣвѣ Илѣ тайнннѣ ѡустроїнѣмъ жрѣтѣмъ ѿ воды⁷⁾ попѣнѣмъ. Не тѣкмо же то, нжѣ ѿ скорѣ⁸⁾ лѣтѣ прѣшїшѣ, Грѣдѣчскн граѣ намъ ѿмѣшѣмъ, прїаѣши сѣ самодрѣцѣ Манѣилѣ прїїти, ꙗкоже прѣжѣ рѣе сѣ, ѿ томъ на мѣшци ꙗвлѣшн⁹⁾ сѣ болѣзнь ѿ жїлы съгрѣшн¹⁰⁾ ѡмоу, ѿ ѡ того срѣцѣ⁹⁾ болѣзнь ѡдрѣжаѣше ѿ, ѿ ни нѡшїѣ ѡстаѣлѣше мѣшци ѡго сѣнѣ сѣмѣжїти сѣ ѡчїма. И ꙗвѣ сѣ ѡ свѣтїианика сѣго грѣва прѣпѡбнаго кѣземъ мѣсло, помѣза, ѿ тако болѣзнь въ скорѣ ѡуваѣдаѣше, ѿ за три днѣ съврѣшнѣ вїдѣмъ болѣшѣмъ члѣсти ѿцѣлѣнїа, ѡго же ни запрѣщѣнїемъ Покрѣтова,¹¹⁾ нѣ Галїновѣ¹²⁾ рѣзѣмъ ѿповѣданїемъ чюдотворїти не вѣзможѣ. Сїи¹³⁾ бо Бѣ прославлѣтъ тоѣго любѣшнѣ ѿ тако величаѣтъ запѡкѣдн ѣго хранїти,¹⁴⁾ сїцѣва вѣздаѣнїе прѣжѣ ѡбщаго мрѣтѣмъ вѣзрѣшїнїи¹⁵⁾ дарѣтъ ѣѣлскымъ пожївшнѣмъ.

XII. — Нжѣ, ѡ¹⁶⁾ ѡцѣмъ съпрїчѣстнїчѣ, ꙗггѣлкнѣмъ жїтїемъ пѡстнїчѣ, жїзннѣмъ ѡплѣкымъ стѣжѣнїемъ ѿ не скврѣннѣ тѣлѣмъ, прѣчїстѣ помышлѣнїемъ, ѿ вѣсокн рѣзѣмомъ, сѣмѣренїи мѣдрѡстїѣ, нѣраздѣлнѣмъ тѣцѣ свѣтъ, прїѣтїишѣ прѣкраснѣ, вѣсѣмъ гѣбнѣ

1) растлѣваѣши Г. — 2) вѣжѣ лѡва Г. вѣждиловѣ М. — 3) болѣми Г. М. — 4) мѣченикъ М. — 5) ѣзѣ Г. ѣзю М. — 6) ѿзмннн Г. — 7) водѡю Г. — 8) вѣ скорѣ Г. М. — 9—9) — Г. 10) скорнн М. — 11) Трѣбвало бн: Ипократѡва, ѡтѣ Ипократѣ (Ἰπποκράτης). — 12) Т. е. Галїеиновѣ, на Галїена или Галїна (Γαλιῆνος). — 13) сїцѣ Г. М. — 14) хранѣшн Г. — 15) вѣскрѣсѣнїа М. вѣскрѣсѣнїе Г. — 16) — Г. по М.

телю, недѣлѣмъ прогонителю, привѣщающимъ к тебѣ помощниче, вѣнчаннаго мѣра исплънителю, ѿглаго ѿднеленіе, паче чѣкъ твоего рѣди¹⁾ възрѣжаніа, прѣпобнымъ постникѣмъ радваніе, съжителства рѣди ѿже съ нимъ, ѿ Іѡанне прѣблагіе, съвѣше наѣ ѿчѣскы²⁾ призыраа, ѿзвѣлѣн³⁾ ѿ ѿже наѣ нами дръжѣж добръ ѿ бѣолю-бѣзно ѿстроѣи, ѿ ѿгѣа же бѣ на съжѣнѣмъ прѣстолѣ сѣдеть ѿ наша дѣла ѿ словеса ѿпытати правѣно прійдетъ, прѣдложѣ болѣзани ѿ трѣди твоѣ, ѿже къ постничествѣ тѣмѣмъ понесѣ ѿси, ѿ бѣомъ помѣи са, ѿже⁴⁾ наѣ рѣди самѣмъ до крѣтныа съмѣрти съшѣшомъ, съиѣмъ чѣсти причѣстники сътворити,⁵⁾ блѣтѣж ѿ щедротѣмъ ѿ чѣлоубіемъ самѣмъ Гѣ нашего Іѣ Хѣа, съ⁶⁾ безначѣльнымъ ѿцѣмъ ѿ съ прѣстѣмъ ѿ блѣмъ ѿ жнѣотворѣющимъ дѣмъ слава ѿ чѣстѣ ѿ покланѣніе къ непрѣходимѣ⁶⁾ вѣкъ, вѣсѣѣ ѿ нѣнѣ ѿ прѣсно ѿ къ вѣкъ бѣкѣмъ, ѿмѣнѣ.

1) — Г. — 2) — М. — 3) — Г. — 4) — Г. — 5) сътвори Г. — 6—6) съ ним же безначелному отцу и прѣсвѣтому дѣху слава и чѣстѣ и покланѣніе къ непрѣходимѣ М.

III.

Първо проложно житие¹⁾ и негова добавка

I. — Сѣи Іѡаннь вѣше оубо ѿ прѣдѣль славнаго²⁾ града Ерѣдечьскаго, ѿ сѣла нарицаемоу Екрѣно, въ црѣво хѡлюбѣаго Пѣтра црѣ вѣгѣрскаго, ѿ грѣчьскаго Костадіна Діогѣна, родитѣль ѡмѣ вѣгочѣствѣ ѡ нѣ сѣло богѣта, плѣмене вѣгѣрскаго. Родитѣлемѣ же ѡго ѡшѣшема³⁾ ѿ житѣа, съ же добродѣтель⁴⁾ ѿ млѣды нѡктѣи кѣзлюбѣвъ,⁴⁾ вѣскѣ ѡстѣвшаа ѡмѣ ѡчѣскы чѣсти⁵⁾ нѣци ѡ млѣмѡщны⁶⁾ раздѣ⁶⁾ сѣм же, вѣспрѣеме мнѣшскы⁷⁾ ѡбразѣ, ѿ ѡчѣства своѣго ѡзѣде, нѣчтоже ѡного нѡсѣ на тѣлѣ своѣмѣ, тѣчѣж ѣдѣнѣ рѣзѣ кѡжѣж, ѡ на гѡрѣж нѣкѣжѣ высѡкѣж ѡ поустѣж вѣзѣше, ѡ тоу на добродѣтель пѣвѣзѣше сѣ, вѣлѣеме дѣкѣми пѣтаж сѣ. Мѣлоу же вѣрѣмени прѣмѣнѣвшѣ, дѣвѣскы⁸⁾ навѣжѣ нѣ, разбѡйници ѡго нѡшѣж напѣдошѣ, ѡже сѣло вѣкѣше, ѡзгнѣвшѣ ѡ ѡтѣдѣ. ѡн же ѿ тѣм гѡры ѡзѣше, вѣсѣли сѣ въ поустѣмѣ Рѣлскѣж. ѡ тоу крѣпкы пѣвѣжѣ подѣвѣса сѣ,⁸⁾ ѡ въ слѣзѣ непрѣстѣнно бѣ мѡлѣ прѣкѣвѣашѣ, ѿ вѣлѣа тѣчѣа тѣлѣснѣжѣ потрѣжѣ прѣемѣше, ѡ лѣца чѣча нѣ вѣдѣа, нѣ съ звѣрѣми дѣкѣми вѣше прѣкѣвѣжѣ. ѡгоже вѣлѣкое трѣпѣнѣе вѣдѣвъ бѣ, на прѣлѣжѣщѣе мѣсто слѣноуѣтѣжѣ ѡзрѣсти повѣлѣ, ѡ ѿ того вѣжѣны на мнѡгаа крѣмѣна пѣташѣ сѣ. вѣдѣн же вѣвъ нѣкѣми пѣстырѣми, ѡ тѣми по вѣ-

1) Срв. по-горе, стр. 11 сл. Печѣта се по пролога № 135 въ Соф. Нар. бѣблиѡтека, срѣднѡбѣл. извѡдѣ, XVI в. Разнѡчетѣнѣя: П. = Пѣински минѣи ѡтѣ 1340 г., Р. = Рѣлски рѣкопѣсѣ № 1/26, XV в., З^а = Зѡграфски рѣкопѣсѣ № 47, ѡтѣ XV в., З^б = Зѡграфски рѣкопѣсѣ № 88, ѡтѣ XV в., Х. = Прѡлогѣ въ Хлѣдовѣта сбѣрка № 190, XIV в.

2) Сѣи сѣи ѡ прѣбѣны ѡцѣ наѣшѣ Іѡаннь вѣлѣкы въ пѡстѣницѣ⁹⁾ вѣше ѡбо ѿ прѣдѣль славнаго... Р. Въ П. лѣпсѣа дѣмѣта слѣкнаго. — 3) прѣстѣвѣвшѣа сѣ Р. — 4-4) добродѣтелѣное житѣе кѣзлюбѣвъ ѿ ѡности своѣа Р. — 5) ѡмѣнѣа Р. — 6) разѣочѣвъ Р. — 7) ѡнѡчскы Р. — 8) + ѡ въ дѣспѣлно дрѣвѣо вѣшѣе, въ пошѣи ѡ кѣ мѣтѣа¹⁰⁾ П. Р. З^а.

сѣдѣ ѡповѣданъ въѣвъ, ѿ мнѡзи къ нѣмъ притицадохъ неджжнѣмъ
свожъ приносѣще, ѿ мѣтвѣми стѣго зрѣкѣ прїемлѣще, ѡхѡждахъ.
'И ѿзыде слава прѣбнаго по вѣсѣи землѣи тѣи, ѿ мнѡзи поревновѣ-
шъ довередѣтелномъ житїю стѣго ѿ съ нимъ жити ѿзволѣшъ, ѿ къ
прилежимѣмъ вѣртѣ цѣркѣ сътворѣшъ ѿ монастырь съставишъ,
начѣлника ѿ пастырь ѿмѣще прѣбнаго. Онъ же, добръ пѣсми стѣдо-
скоѣ, многыж Гвѣи прикѣ, ѿ велѣа ѿ прѣсѣлѣнаа чюдѣса сътворишъ ѿ
къ глѣбокъ старѣсть достѣгъ, съ мїромъ конѣ житїю прїѣтъ,
прѣставѣъ же сѣ къ нестарѣжщомъ сѣ вѣжѣнствѣ. 'И тоу скойми
ѡученикъ погребѣвъ бы'.

II. — 'И вѣрѣмѣни не малѡу прѣшѣшъ, ѿвѣи сѣ ѡученикъ
своѣ ѿ покѣлѣ прѣнѣсти мѡщи ѿго къ Срѣдѣчскѣи гра'ю. 'Онѣи
же, ѡкрѣвѣше грѣбъ ѿ видѣвѣше цѣло прѣбнаго тѣло, тѣи непри-
чѣсно ѿ вѣлѣжѣ конѣ испѣщѣжѣще, просѣлѣвѣшъ Бѣ ѿ тако съ чѣстїа
прѣнѣсошъ въ Срѣдѣцѣ ѿ положишъ въ цѣкви стѣго апѣла ѿ ѣвѣи ста
Лѣкѣ. Послѣжѣ цѣркѣ прѣкрѣсѣнъ съзѣна бы' въ ѿмѣ ѿго ѿ къ
нѣи прѣбнаго положишъ, творѣ дѣвѣныж ѿ прѣсѣлѣвѣныж цѣлѣвы.¹⁾

III. — 'И мнѣжѣшѣ многы вѣрѣмѣнѣ, двѣи сѣ кѣгрѣскѣи
крѣль съ многѡж побѣдожъ, ѿ прѣшѣ' ѿ поплѣнѣвъ грѣчѣскѣа
землѣ, дѣже ѿ до Срѣдѣца достѣгъ, ѿ прѣбнаго рѣкѣ съ тѣлѣсѣмъ
възѣ, вѣ вѣ слышалъ ѿ сѣмъ крѣль ѡ чюдѣсѣ прѣбнѣ, ѿ покѣлѣ
съ многѡж чѣстїа ковчѣгѣ нѣсити въ странѣ своѣ ѿ положити
ѿ въ цѣкви чѣ'но, въ градѣ нарицаемѣмъ Ѳстригомѣ. 'И поло-
жѣвъ въѣвъ тѣмо стѣын, ѿ не прѣстѣлѣше творѣ чюдѣса ѿ знамѣнїа
ѿ цѣлѣвы многы. 'Онѣи многы же малѡ да скѣжемъ. Глѣшѣвъ ѡубѣ
ѡ нѣ архїепѣпѣ Ѳстригомѣскѣи, ѿко великъ ѣ прѣдѣ Бѣомъ прѣпѣ-
ныи ѿ просѣлѣвѣнѣ чюдѣсы по вѣсѣхъ странѣ, не вѣровѣшѣ, нѣж
глѣше: Не вѣмъ дѣвъ сѣго въ дрѣкѣны писѣнїи помїнаемѣ, ѿ не хѣ-
тѣше поити ѿ поклонїти сѣ ѣмъ. 'И кѣнезѣа прїемъ ѡнѣмѣлѣнїе
лѣзыка, ѿ познавъ, ѿко тожъ радѣи вѣны прикѣлѣчѣи сѣ ѣмоу ѡнѣ-
мѣнїе,²⁾ ѿ тѣкъ скѣро къ ковчѣгѣ прѣпѣ ѿ припѣ, ѡклобѣзѣжъ ѿ
прѣсѣа прѣщѣнїа. Бѣжѣи же ѡутѣдѣникъ скоро ѿго ѡслѣшѣвъ, ѿ томъ
чѣсѣ скѣвъ разрѣшѣи ѿ пакы ѣсно глѣати томъ подавъ.³⁾ Онъ же
цѣлѣжъ полоучѣвъ ѿ съ плѣчѣ прѣгрѣшѣнїе своѣ ѣже къ стѣмъ къ-
сѣмъ ѿповѣдоушѣ, сѣлѣа Бѣ ѿ прѣбнаго велѣчажъ. 'И ѿна мнѣга

¹⁾ Тукъ завѣрѣшѣа Рилскїа прѣписъ въ рѣкописъ № 1/26. Срѣ.
за това по-горе, въ увѣднїтѣ бѣлѣжки стр. 12. — ²⁾ ѡнѣмѣлѣнїе ѿзыка
П., 3^б. — ³⁾ пода П., 3^б.

и прѣславна сътвори стѣни въ оугръстѣни земли. Оѣ же въсѣ
рассмотрѣвъ краѣвъ и оудѣи сѣ ѡ прѣславныхъ чюдесеѣ стго, паче
оужасомъ велиемъ оедрѣжимъ быкъ, оукрасивъ ковчѣгъ стго сребро
и златомъ и ѡболобывахъ мѡщи его, и съ великож чѣстїж пакы
въ Оубѣдѣцъ послѣ. И тако въ стѣни своѣи цркви пакы положень
бы к' лѣт' ,ѣх'е (6695—1187) индикто ѣ.

IV. — Не мноѣже крѣмени мимешѣш, 1) кѣнигдѣ блѣкелѣ
Бѣ възвѣижити паѣшжѣ сѣ скѣнѣ и ѡбенокѣи блѣгарскѣж
влѣ, ѡбѣшѣжжѣ грѣчскѣж насѣсѣлѣмъ, и кѣнигдѣ кѣни рѣгъ
блѣгарскаго црѣва при хѣлюбнѣмъ црѣ Иѣни, имѣже имѣ къ
стѣмъ крѣни Иѣни, тѣ оубѣ къ началѣ црѣва своѣго паѣшжѣ
сѣ градѣвъ блѣгарскѣж ѡбенокѣ и потѣрѣдѣ, и хѣжѣашѣ покѣрѣж
страны и прѣмѣлѣ градѣ, дошѣше и до Оубѣца и того покѣ-
рѣж, и вѣдѣкъ стго и прѣнаго ѡцѣ, и слышѣ прѣславна ѣже
о немъ, и покѣни сѣ стѣж ковчѣгъ его, и ѡболобывахъ прѣтнѣж
мѡщи его, и повѣлѣ сѣиномѣ патрѣархѣ Басѣлю, тако и
ѣже съ нимъ причѣтомъ, кѣзѣти въсѣлакижѣ рѣж и съ
многѣж чѣстїж понѣсти прѣ нимъ до црѣа града Трѣнока,
и прѣтѣвиѣ тѣ воиѣ избѣранныѣ на прокѣжѣниѣ стго. И тако
патрѣархѣ Басѣлѣ възлѣжѣ на кола прѣнижѣ рѣж, и тако въсѣ
сѣшѣи съ ни [съ радѣстїж ѣшж сѣ пѣти и идѣхѣ съ кѣсѣ-
лѣмъ], 2) слѣкѣ Бѣ и стго мѣитѣми настѣвлѣми; съ нимъ
же идѣхѣ и мѣни стго монастѣрѣ его, игѣмѣни Иѣниѣи и
съ нимъ бѣбѣзѣниѣи инѣци. Оѣ же бѣчѣстѣиѣи црѣ Иѣни,
оѣскѣрѣи и прѣварѣи въ црѣскѣи грѣ, и повѣлѣ скѣро стрѣити
црѣкѣкъ къ градѣ Трапѣзиѣи на положѣниѣ стго. И оубѣжѣ, ѣко
прѣвѣлижѣ сѣ ѣ патрѣархѣ Басѣлѣи и въсѣ сѣшѣи съ нимъ, нѣсѣ-
ше прѣнаго, ѣзѣде сѣмъ на сѣтѣниѣ его на ѡкѣпѣ, и въсѣ съ
нимъ болѣре и вѣстѣи и кѣсѣ мѣжѣство лѣдѣи, рѣжѣше сѣ тѣ-
лѣсѣи и кѣлѣше сѣ дѣшѣ, и кѣдѣшѣ, покѣнишѣ мѣшѣ прѣнаго
ѡцѣи порадокашѣ сѣ радѣстїж нѣизгѣлѣнѣж. И прѣбѣшѣ на ѡкѣпѣ
рѣка прѣпѣнаго ѡцѣи ѣ дѣи, дѣнѣиѣи црѣкѣкъ сѣзѣдѣна бы.
Оѣкрѣшѣиѣ же бѣкѣи, и принѣсѣи положѣшѣ стго съ многѣж
чѣстїж, ѡстѣиѣи црѣкѣкъ вѣсолѣпѣно к' лѣт' ,ѣѣт' (6703—1195),
ѣдеже и до дѣи лѣжитѣ чѣдѣтворѣиѣ тѣло прѣнаго ѡцѣи, ѣсѣѣ-

1) минжѣшѣу Х., П., Зѣ. — 2) Поставѣниѣ въ скоби дѣми сѣ
пропуснѣти въ пролога № 135, по който правѣмъ издѣниѣто, а сѣщо и въ
Р. и въ П. Възѣстановѣѣѣ ги спорѣдѣ Зѣ, но въ сѣрѣднобѣлѣгарски извѣдѣ.

лѣнїемъ¹⁾ безмѣдноє прѣо тѣжши източникъ истѣкаетъ, слѣпїи
бѣ вѣроу прихѣдаши просѣкшѣ сѧ, слѣцїи исправлѣхѣ сѧ,
нѣмїи вѣстро и блѣгїи вѣсѣдѣють, недѣжнїи ѿ немощи вѣ
силѧ прѣлагахѣ сѧ, бѣснїи исцѣлѣвахѣ и кѣси, вѣсѣчьскыми
болѣзнями ѡбдорѣжими, притѣчаще, здравїе полоучахѣ.

V. — Нж, ѿ прѣчѣтна главо и блѣгъ²⁾ стго дѣа исплѣнена,
спесоко съ ѿцѣмъ ѡбїтаниѣ, прѣстоу оу прѣстола, кѣсѣ црѣ и ѡсно
наслѣжѣхѣ сѧ свѣта їдиносѣщныѧ трѣцѧ и хрѣвїмскы съ агѣлы
кѣзгладшѧ пѣ³⁾ трѣсѣхѧ, велико и неислѣдованное дръзновѣнїе
имѣхѧ, моли сѧ вѣсемлѣтїекоу влѣцѣ спѣсти твоѣ сѣрѣдники,
їдинорѣдныи ти ѡзыкъ влѣгѣрскы,³⁾ и посѣбї⁴⁾ дръзѣвномъ
црѣо нѣшѣмъ и покорї їмоу кѣсѣа прѣтївныѧ вѣргы по нѣсѣ їго,
кѣрѣ непорѣчнѧ съблѣдїи, гѣдѣ нѣшѣа ѡтѣрѣдїи, мїрь кѣ⁵⁾ ѡмнї-
рїи, глѣда и нѣгоуѣмъ їзбавїи ны и ѿ нападѣнїа їноплѣмннїкы съ-
хрѣни ны, стѣрѣсть ѡтѣшїи, їонныѧ накажїи, вѣсѣмнѣмъ ѡмнѣдрїи,
кѣдѣвнїѣ помїлоуи, сїроты застѣпїи, мѣнцѣа вѣспїтѣи, и вѣсѣа
лѣдїи екожѣ съхрѣни ѿ кѣсѣхѣа напѣстен, и кѣ днѣ страшнаго
сѣда шѣоѣа чѣсти їзбавїи и съ дѣснѣмнѣ ѿкѣцѣмнѣ мѣтѣкѣмнѣ сї
спѣвїи и сѣкшѣати вѣлѣжѣнаго ѡного глѣса ѿ кѣкы Хѣ: прїндѣте,
блѣговѣнїи ѿца моего, наслѣдѣвїте ѡгѣотокѣное кѣмъ црѣтво ѿ сло-
жѣнїе мїроу, їако томоу подѣбѣте слѣва. чѣсѣа и дръзѣка кѣ
вѣзѣконѣннѣмъ вѣкнѣ, ѡмїнѣ.

Добавка⁵⁾

Дѣтѣмъ же тѣкѣшнѣмъ, ѡу кѣмъ илѣчѣвнѣмъ пѣкѣсти, и мѣжѣоу-
сѣбѣнѣмъ мнѣжшїи сѣ вѣрнїи, и зѣлїмъ їакоже днѣ вѣзрастѣющїмъ
и прїлѣгѣющїмъ сѣ кѣшѣмъ посѣрдѣ Грѣкѣ и Бѣлѣгарѣ, ѡбѣи сѣ-

¹⁾ исцѣленїе въ другїѣхъ препїси. — ²⁾ влѣгнїи въ другїѣхъ препїси.
— ³⁾ Така е напр. въ П., въ Р. (въ частѣта, препїсвана въ 1602 г.),
въ Охридскїя рѣкопїсѣ № 196, бѣлѣгарскїи извѣдъ ѡтѣ XIV—XV в., въ
№ 270 на Соф. нар. библ. и др. Въ другїи по-новїи препїси препїсѣваѣхѣ
сѣрбїнѣ или югослѣвїанскїи радѣтелѣ е промѣнїлѣ думѣта бѣлѣгѣрскы на
Бѣлѣгарѣ же и Сѣрбїанѣ. Издѣтельѣ пѣкѣ на Евтїмїевѣта вѣрсїя на жїтїеѣто
— Радївїловскїи (Кїевѣ 1671 г.), въ прїбѣвѣката кѣмъ сѣжѣта е промѣнїлѣ
рѣченїѣ думѣ така: їдїнорѣднѣй ти ѡзыкъ прѣкослѣвнѣхѣрѣтїанскїи.
— ⁴⁾ помѣси въ Охр. рѣкопїсѣ, въ П., въ З⁶⁾. — ⁵⁾ За дѣбѣвѣката сѣрв-
по-горѣ, стр. 13. Тукѣ сѣ ѡбѣарѣдва по Рїлскїя рѣкопїсѣ № 1/26, по
частѣта, прїсѣна кѣмъ кѣрая на XV или начѣлоѣто на XVI в. Дѣбѣвѣката е
вмѣжнѣта мѣжду глаѣа IV и V на прѣложнѣто жїтїе. Глаѣа V, молїтѣта,
е ѡставѣна за вѣ кѣрая. И тѣ ѡбѣа е прѣтѣрпѣла нѣкоїи промѣнїи.

шихъ христїанъ, прѣидѣишии ежѣи тѣмъ постизаетъ соудъ, божїихъ казнѣ, ѿ кровопролитїю единосѣрныи жєлѣнникомъ, ѿхъ крѣвє сѣлѣишии пролитїемъ наказуетъ ѿ таковыми тѣмъ оумоудрити попѣщаетъ; ѿкогда развѣнныи въ оумилѣннѣ слышанїи же ѿ видѣнїи бѣлѣнїи палѣнныи прѣлѣжеть до нѣнѣ. Соуцѣи бѣ ѿ Исмаїла, ѿжнаа съ вѣсточныи прѣлѣмше, западныи постизаетъ страны ѿ сѣмъ залѣ налѣжеть, вѣлѣграѣскаа запоустѣнїю таковоу прѣдѣвѣють, ѿко нѣжѣ кѣровати комоу дрѣвѣи ѿ тѣмъ вѣкшаа, нѣнѣ слышнмаа. Съ прочѣи оубѣ тѣмъ дѣбрыи ѿ храмъ сѣго запустѣнїю прѣдѣкають, чѣстнаа забѣнїю ѿсїлаахъ сѣ глѣбнѣнѣмъ, ѿ тѣло сѣго прѣсто нѣкако въ Трїновѣ лѣжѣи въ нѣбрѣжѣнїи мнѣзѣ.

Въ лѣта же послѣднѣа сїдѣ, въ нѣжѣ вѣлѣбѣнѣ Бѣ прѣвою на земаїи прослѣвити славою своѣго оубѣдника, въ нѣше кѣрныи оубѣшѣнїѣ, моужїѣ нѣцїи трїѣ, брѣтїа по пѣлѣи ѿ дѣи вѣлѣбѣнѣ, ежѣтѣною ражѣи сѣ любѣкїю, мїрѣ ѿстѣвѣають коупно съ мирѣдрѣжѣемъ ѿ агѣлѣскыи прїѣмѣи ѿнѣчѣскыи ѿвѣрѣзѣ, въ Рѣлѣскоую вѣхѣдетъ горѣу ѿ сѣго запустѣнїи ѿбѣвѣають храмъ. ѿНхъ же вѣлѣоубѣдномъ мнѣнїи порѣвнолѣвѣи жїтїю, въ нѣмъ прїхѣдетъ, ѿ ѿвѣще състѣвѣають. Гїѣ сѣмъ ѿко вѣдѣ Бѣ, ѿже вѣсѣ прѣжѣ вѣтїа прѣмъ ѿчїнѣмъ ѿмыи, моужїи жїтїѣ вѣзѣлѣи ѿ вѣлѣвѣлѣетъ тѣмъ мѣнѣи вѣлѣннѣаго 'Іѣвѣннѣ, ѿ пѣстѣра пѣствѣ ѿ ѿцѣа чѣдѣ ѿ нѣстѣвнѣи сѣмъ покѣзѣетъ. ѿВѣвѣлѣ ежѣтѣнаго дѣло прѣмысла, ѿ прѣвѣнаго къ поустѣнїи ѿ тоѣ нѣкыи жїтѣлѣемъ прѣмѣнѣнѣаа любѣвѣ. Оубѣдѣкѣи оубѣ ѿ тоѣо чѣнѣи ѿнѣцїи мѣщѣ, ѿ ѿ рѣдѣстїи кѣмо нѣ ѿмѣахъ дѣтїи сѣ. Въ кѣнѣчномъ же жѣлѣнїи вѣвѣше, кѣко вѣи ѿнѣ мнѣцѣннѣ ѿ зѣлѣа ѿ кѣмѣнїи дрѣгыи чѣнѣнѣи прѣдѣрѣлѣи скрѣвнѣи, Мѣрїи вѣлѣгѣчѣстїи цѣрїи покѣзѣють тѣцѣннѣ дѣло, ѿже, Бѣмъ нѣстѣвѣаема, съпѣспѣшннѣа вѣмъ дѣлоу, роукоу помѣщїи, ѿкоже рѣцїи, оубѣрѣднѣ подѣвѣи. ѿТѣко вѣмъ тоѣ помѣщїю ѿ ѿнѣкыи потроужѣнїѣ вѣнѣнѣнѣаго ѿцѣа мѣщѣ ѿ Трїновѣа прѣнѣсѣнїѣ, поѣбѣномъ же рѣцїи въ свѣдѣ вѣзвѣрѣнїѣ, чѣдѣсѣи нѣ мѣлѣмѣи ѿ тогдѣа прослѣвѣлѣш ѿже чѣдѣсѣи Поу своѣго оубѣдника. ѿТѣко полѣжѣно вѣмъ мнѣнѣтѣрѣпѣлѣи вѣлѣкѣаго къ пѣстнѣцѣмъ 'Іѣвѣннѣа чѣнѣи тѣло въ своѣи ѣмъ цѣркѣи ѿ вѣлѣгѣвѣннѣ мнѣмъ съ ѿлѣмопѣнїемъ мнѣнѣаго въ Рѣлѣстѣи горѣ, въ лѣто ѿсѣмоу къ сѣдѣмъ дѣсѣтѣному ѿ дѣвѣто сѣтѣномъ съ шѣсто тѣсѣоуцѣнныи, ѿнѣдѣкѣтѣвѣна трѣтїаго, ѿѣнѣа въ трѣдѣсѣтїи. ѿИдѣже ѿ до нѣнѣшннѣаго днѣ лѣжѣи чѣдѣотѣрѣннѣо тѣло прѣвѣнаго, ѿсѣлѣнїѣ вѣзѣмѣннѣо прѣно тѣкоуцїи ѿстѣчннѣи ѿстѣкаеть, сѣлѣпѣи бѣ прїхѣдѣи вѣроу просѣцѣають сѣ,

слѣщій справляють се, нѣмѣи бѣстро и бѣгоуаѣк бѣсѣдоуѣтъ, не-
доуѣжнѣи ѿ нѣмоуи въ сѣлоу прѣлагаѣтъ се, бѣсны исецѣваѣють,
и въ сѣи, въ сѣчѣскыи бѣлѣзныи ѿдрѣжѣи, прѣтѣчѣще здравѣе
полоуѣчаѣтъ.

Нѣ, ѿ прѣчтѣнаа главо и бѣгѣи стѣго дѣа испѣтѣннаа, сѣсово
сѣ ѿѣмѣ бѣвтѣлище, прѣстѣи ѿ прѣстѣла въсѣкѣ цѣа и ѣсно
наслажѣе се свѣта ѣдиносоушныи трѣе и херѣскимѣ сѣ аѣгли въз-
гладѣа ѣѣкѣ трѣстоуѣ, вѣлико и неѣзсѣдовѣнное дрѣзновѣнѣе
ѣмѣе, мѣи се въсѣмѣтѣкомѣ вѣцѣ сѣти твоѣ сѣрѣнѣи, ѣдино-
рѣнѣи ти ѣзыкъ, Бѣлѣаре же и Бѣрѣли, и помѣи дрѣжѣкѣнѣи
гѣспѣдамѣ нѣшнѣи, и покѣри ѣмѣ въсѣ прѣтѣвныи вѣрѣи по нѣсѣ
ѣхѣ. Бѣроу непорѣчноу сѣвѣлюѣи, гѣрѣи нѣше ѣтверѣи, мѣрѣ въ
ѣмирѣи, гѣда и пѣгѣвы ѣзѣвѣи ны и ѿ нападѣнѣи ѣноплѣмѣннѣи
сѣхѣранѣи ны. Бѣрѣи ѣтѣшѣи, ѣнныи накажѣи, вѣзѣмныи ѣмоуѣрѣи,
вѣѣвище помѣаѣи, сѣротѣи вѣстѣпѣи, мѣдѣнѣе вѣспѣтан и въсѣ лѣдѣи
скѣ сѣхѣранѣи ѿ въсѣкѣ напѣстѣи, и въ дѣи стрѣшнаго соуѣда
шоѣи ны чѣсти ѣзѣвѣи и сѣ дѣснѣи ѣкѣами мѣтѣами си сѣовѣи
и слышѣти бѣженѣаго ѣнѣго гѣдѣа ѿ вѣкѣи Хѣ: прѣидѣте, бѣсѣнѣи
ѣѣа моѣго, наслѣдѣнѣе ѣгѣтовѣнѣе цѣтѣе ѿ сложенѣи мѣрѣи, ѣко
томоу поѣбаѣтъ слѣва и дрѣжѣва въ вѣскѣнныи вѣкѣи, аминѣ.

IV.

Второ проложно житие¹⁾

Въ тѣхъ днѣхъ²⁾ (память) прѣпобнаго ѿца нашего Іѡанна Рылъскааго.

Прѣпобныи ѿць нашъ Іѡнъ бы^ѿ рѣмъ Блгаринъ, рождениѣмъ ѿ въспитаниѣмъ ѿ вси, нарицаѣмъѣжъ Окрино. И ѿстави въ миръ и пажѣ сжъ въ мирѣ, и кѣзлюбѣ англское жѣнѣ, и разда кѣ имѣниѣ оца своѣго ницимъ, изыде и въсели сѣ къ поустыни Рылъскжъ, ꙗкоже ѣстъ писано: И всѣ печалъ ѿстави, ѿче Іѡнѣ, и прѣтѣклъ ѣси къ вѣстеному каменѣ, крайжъгальному Хѣу, и много подвижа сѣ въ постѣхъ и къ мѣтвѣхъ неоусыпажѣ, мравъ прѣтравѣ въ поустыни безъ всѣкого, ѿче, брашна; сланоуѣкомъ питаѣтъ тѣмъ Гѣ, безъ видѣниѣ рѣнааго, и тжготъ кѣзложъ колнжъ на сѣ, и многы напасти прѣтравѣ въ вѣсовъ. И съподвижа сѣ къ лѣта Петра црѣ. И по прѣстави ѣго, възысканъ бы^ѿ въ поустыни Рылъскѣ, и ѿбрѣтошъ ѣго нѣциѣ пѣстениѣ ѿ црѣ вѣочѣстивааго Петра, и прѣнесошъ съ чѣстижъ и съ хваложъ великежъ и ѿлаѣмъ и ѿѣми дѣховныи всѣчѣноѣ тѣло ѣго въ Ордѣцъ. И по вѣрѣмени нѣкоторомъ, попоущениѣмъ вѣниѣмъ, плѣненъ бы^ѿ Ордѣцъ ѿ Бжгръ, и прѣнесенъ бы^ѿ въ Бжгры. И за нѣкѣрѣ нѣкоѣго ѣппѣ, ѿсѣпшоу, рѣшоу ѣмоу не ѿбрѣтаѣмы ѣго въ дрекниѣхъ писаниѣхъ, много мѣнѣшоу сѣ ѣмоу съ слѣзѣми приѣжъ, и пакы прозрѣ, и по прозрѣни кѣзвратишъ ѣмоу моци Бжгрі въ Ордѣцъ. И по вѣрѣмени многы, хотѣшоу Бѣу кѣздвижѣти падшжъ сѣ скинѣ црѣва блгарьскааго, кѣздвижѣ новжъ ѿрасѣ хрѣстолюбивааго Іѡанна Йсѣнъ црѣ, ѿбновивъшаго родъ блгарскѣ. И приде црѣ Іѡанъ Йсѣнъ къ Ордѣцъ и ѿбрѣте стѣго Іѡна, великого пѣстынника, и перекова дрекниѣмъ црѣмъ, рекъ же великому Константину црю и Петру црю, и кѣздвижѣ въсѣчѣнааго ѿ прѣпобнааго ѿца Іѡ тѣло и прѣнесе ѣго въ градъ Трънекъ, и положенъ бы^ѿ къ сѣзданѣмъ ѣго манастири въ Трапѣзѣни, иже до нѣѣ лежитъ тѣломъ и чюдѣса творѣтъ прѣсно вѣрѣжъ прихѣдѣшиѣ къ рацѣ ѣго.

¹⁾ Срв. по-горе, стр. 13 сл. Печата се по Драгановия миней отъ XIII в., въ Зографъ. — ²⁾ Т. е. на 19-и октомврий.

Житие отъ патриархъ Евтимия¹⁾

† Житіе ѿ жи́знь при́бывагѡ ѡца на́шего 'Іу' Рѣскаѣ.

† О́писано ки́рїѣ ѿдѣ́лїемъ патріархѡ Тръновскѡхъ.

Бл҃гнѡ ѡ.

I. — Бѣ лѣпотѣ ꙗко кѡмъ намъ понѡсѣи бѣ, ꙗко не тѣчѣжъ о дѡбрыѣ лѣтїиѣ имѡщымъ ѿ нерадїѣ, нѣ ѿ закидаѡщиѣ единоплеменнымъ дѡбрыѣ причѣстїѣ, ꙗже млѣчанїемъ бж҃еннагѡ 'Іо́анна житїе прѣишли бѣхомъ ѿ не кѣсѣщемъ тѣшанїемъ, по възможномъ намъ написано, ꙗкоже начальнообразныи ѡбразъ прѣложили ѿже дѡбрыѣ желѡжцимъ ѿ ревнѣжцимъ дѡбродѣтели на наѣ ѿ сїѣѣ прѣжеѣ ѿныѣ пѡлзи кѣсѣхѡщи? Ѻбѣсно ꙗко подержанїе имѡщѣ за ѿже кѣ не кѣсѣхъ дѡбродѣтелиѣи сътїчїніа, не малѣ же ѡбаче мѡгѡщи ѿже на не кѣзїражцимъ приложити пѡлзѣ. Дѡвѡлно бѡ таковоѣ бѣдѣ житїе не тѣчѣжъ ѿже съ мнѡсѣмъ трѣдѡмъ по стѡпамъ послѣдствѣжцимъ келїкомъ ѡнѡмъ кѣ подѡвѣтїи възвѣсти слѡвѣ приѡблїжшїихъ сѡ бѣи, нѣ ѿ ѿже кѣ малѣ ꙗко тѡгѡ житїѣ подражавшїѣ дѡвѡленъ приѡжити ѡспѣхъ. Не тѣчѣжъ, нѣ ѿ тѣѣ, ѿже прѡстѡ кѣ слѡсѣ бѣвшїиѣ, не непричѣстїѣ, пѡлзы вїнѡ бѣдѣ. Мѡжетъ бѡ ѿ тѣкѡ слышїиѣ, своѣ ѿскѡпакъ любѡвѣ кѣ слышѣшїихъ дѡшѣхъ, ѿ пѡмѡтїю хрѡнїиѣ ꙗко нѣкое жѣло бѣти ѿ по малѣ пѡсрѣкати тѣхъ кѣ подѣанїѣ. Ёлма ꙗко ѡбѡимъ, съповѣдѣжцимъ ѿкѣ, ꙗко ѿ слышѣшїиѣ, прилѡгѡетъ сѡ дѡшѣннаа пїща, ѿ лѣчѣѡ кѣ спсїенїю таковоѣ житїе ѡвѣт сѡ, ѿ бѣѣ ѿгѡ рѡди прославїт сѡ, рѡкнѣ ѡбѡимъ мнѡ имѣти пѡтрѣбѣ ѿ тѣшанїе: ѡкѣмъ ꙗко, ѿже ни малѣ что ѡстѡвїти пѡлѣзно, ѡкѣмъ же непѡдѣанѣ прохѡдїтѣ, пѡче же, сїѡ же ѿ ѡнѣмъ кѣ подражанїѣ тѣшїити сѡ. Бѣзмѣстїѣиѣ бѡ бѣдѣ, ѿже ѡ кѣшїѣстѣиѣи ѿ те-

¹⁾ Срв. по-горе, стр. 15. Печата се по Зографския сборникъ № 103, II г 6, отъ втората половина на XIV в., т. е. отъ времето на Евтимия. Всички останали преписи на житието сѣ отъ по-късна дата. Тѣ се сходятъ дословно съ тукъ обнародванїя текстъ, съ едно-две изключенїя, посочени по-долу и припадащи на първичната редакция. Тѣ се намиратъ въ рѣжкописа на Калужняцки.

насаждѣнно прѣ истѣчникомъ вѣдны (Пс. 1, 3). Нѣцѣи же, завѣстѣж ѡдрѣжимми, лѣнѣи сѣще на блѣше, дѣсадами ѿ ѡкрѣзнами тогѣ ѡблѣглахъ, лицемѣрна нарицающе ѿ непотрѣбна до конца мирскаго прѣбыванѣа. Еъ сѣѣ ѡбо тѣмъ сѣще, ѡмысли сѣкѣтъ блѣтъ, растѣчи сѣщаа тогѣ въ рѣжы ѡбѣгы, ѡдаѣ ѿ кѣсарѣи кѣсаревла, ѿко да безъ забавленѣа вѣѣа Еѣи дѣти възмѣжетъ. Еъ же, рѣкы ѡ тѣмъ свѣтѣ вѣсѣти (II Кор. 4, 6), рѣкы ѿвѣдѣи ѿнѣгда: ѿвѣдѣи ѡ землѣ тѣмъ ѿ рѣда тѣмъ ѿ прѣдѣи въ землѣ, въ нѣже ти ѡзѣ показѣж (Бит. 12, 1), ѿвѣдѣи сѣ ѿ сѣмъ лѣнѣи, ницѣмъ мнѣ ѡнѣхъ глѣ сѣмъ вѣщаѣ, показавъ ѣмъ ѿ мѣсто, ѿдѣже тѣмъ блѣшѣдѣти кѣзѣмъ. Кѣзѣнѣжѣ ѡбо ѡ сѣна ѿ расмѣтрѣтъ сѣлѣ кѣдѣнѣа, распѣли сѣ ѿкоѣ ѣленъ кѣ истѣчникомъ вѣднымъ, въ ѡрѣжѣи сѣ на мѣслѣнаго ѿвѣдѣа ѿкоже дѣтъ, прѣмъ, по дрѣвѣи ѡвѣсти, кѣмѣи трѣи, вѣрѣ глѣ ѿ надѣждѣ ѿ любѣвъ, ѡблѣче сѣ въ вѣрѣна правды, кѣзѣдѣи ѿ шлѣмъ сѣсенѣа, вѣстѣкѣнѣи ѡкрѣвъ, ѡѣмѣи вѣдѣи страстѣи ѿ похѣтѣи, шѣ въ мѣнѣстѣи ѿ мѣло нѣкѣи тѣмъ кѣмъ прѣбывъ ради ѡвѣчѣнѣа, ѡстѣвѣи земнымъ ѿ пѣлѣнымъ прѣстѣи, ѿсѣхѣи мѣра ѿ мирѣдрѣжѣа, ницѣсѣжѣи ѿнѣ възѣмъ, разѣкѣ ѣдѣнѣ ѡдѣждѣ кѣжѣнѣ, прѣдѣи въ показѣнѣж тѣмъ гѣрѣ ѿ сѣтѣорѣ мѣлѣ ѿ хѣрѣстѣа кѣлѣвѣ, вѣѣ тоѣ прѣбывѣж, ѡцѣнѣмъ ѿ вѣдѣнѣмъ ѡдрѣжѣвалѣ тѣмъ: Еѣ ѡдѣлѣхъ сѣ вѣгѣж, ѡлѣ сѣ дѣвѣи, вѣдѣнѣхъ сѣ въ пѣстѣи ѿ чѣѣ сѣсѣжѣаго мѣ ѿ малѣдѣи ѿ вѣрѣ, — вѣдѣвалѣ прѣпѣнѣжѣ рѣжы безъ гѣвѣа ѿ сѣмѣженѣа, ницѣжѣ въ сѣнѣдѣи ѿмъ, разѣкѣ вѣлѣи трѣкѣи, ѣже землѣ скѣтѣмъ прѣсѣбѣи ѡвѣче, ѿ вѣдѣж, ѡже нескѣдно ѿстѣчѣи ѿстѣкѣжѣ: Еѣмъ вѣ ѿ тебе, вѣпѣж, ѡзѣ вынѣж сѣ тѣмъ (Пс. 72, 22). Кѣмъ ѡбо сѣзѣати кѣзѣмѣжѣ тѣмъ ѡже тогѣдѣ тѣорѣше трѣды? Ни вѣ тоѣ самѣе вѣлѣи пѣстѣнѣе дѣ сѣтѣи прѣимѣашѣ, нѣ мѣлѣ сѣлѣ ѿ скѣдно, ѿ сѣ по захѣжѣи сѣнѣнѣмъ, ѿ вѣдѣжѣ такоже, ѣлико тѣчѣжѣ вѣнѣтрѣнѣа прохѣлѣдѣи. Сѣзѣнѣи же пакы тѣмъ ѿсточѣи кѣи ѡ стоѣнѣи ѿвѣсти, вѣсенѣшѣа же такоже стоѣнѣа ѿ колѣнѣпрѣкѣлѣнѣи? Мнѣжѣжѣ, прѣѡбразѣжѣи сѣи, вѣсѣи прѣхѣжѣдѣхъ, сѣтрѣи разѣнѣнѣи ѡбразы, ѡстрѣшѣи ѿ ѡгнѣи тѣмъ хѣтѣше. Нѣмъ дѣбѣи неѡколѣбѣмъ прѣбывѣашѣ тѣхъ кѣзѣнѣи, ѿкоже нѣкѣи кѣмѣнѣ тѣрѣ, вѣсѣи прѣхѣдѣжѣи нѣнѣ вѣнѣи

дѣи. И вѣстѣ вѣсѣ пѣнѣнѣ въ любѣвь бѣжѣж, ѿко едѣнѣ ѿ сѣрафѣмъ гѣрѣ дѣхѣмъ кѣ Господѣ, Бѣгѣ сѣомъ, ѿ тѣорѣ плодѣ, по истѣнѣномъ стѣричѣи (Срв. Kałuzniacki, Werke usw., CVI, 8)

рзѣиваѣ и ѿражаѣ, илѣ, истинѣ рѣши, ꙗкоже а́дамантъ не ꙗ́
бываше никакоуѣмъ желе́зомъ.

VI. — Брѣмени же не ма́ло прѣи́шѣ, прѣху́ди ѿтѣ́сѣ къ
и́нѣ мѣсто, и́деже пещерѣ о́брѣтъ те́мнѣ сѣ́лѣ и мрачнѣ, та́мо
въсѣли сѣ, прила́гаѣ трѣ́ды къ трѣ́домъ и къ желе́нѣ желе́нѣ,
сѣла́гаѣ ꙗкоже лю́бѣлаа пчѣла ме́дѣкнѣ съ́ты и пола́гаѣ въ
скрѣ́нцѣ сѣ́рдѣчнѣ. Въ сѣ́мъ тѣ́мѣ сѣ́шѣ, сѣ́мъ бра́та и́гѣ, ѿца
и мѣ́ре ѿтанѣ сѣ, прѣ́идѣ въ пѣ́стынѣ, и́де ꙗ́ прѣ́ены прѣ́быкаѣ
бѣ́, и мнѣ́гѣ трѣ́жѣ сѣ, і́де ꙗ́ кѣ́мѣ тогѣ о́брѣ́сти. Блѣ́нѣнѣ
же и́здалѣче тогѣ гра́дѣща ѿрѣ́кѣ, мнѣ́ше мѣ́чѣнѣ сѣ́ быти,
на мѣ́тѣ сѣ́е вѣ́дѣ. Пришѣ́ ѿбѣ́ ѿнѣ́ и на ли́ци пѣ́, прѣ́ашаѣ
блѣ́нѣ прѣ́ити. О́н же, истинѣ́но сѣ́ быти вѣ́роваѣ, ꙗ́ не мѣ́чѣ-
нѣ, блѣ́нѣ тогѣ спѣ́ль, кѣ́прашаѣ прише́ствѣ́ вѣ́нѣ. О́н же ꙗ́же
о́ сѣ́бѣ вѣ́сѣ вѣ́дѣма тѣ́орѣ́ мѣ́жѣ, ꙗ́е прѣ́итѣ́ бы́ваѣ́ и́мѣ.
А́кѣ вѣ́ сѣ́мѣ бѣ́ше прозѣ́нѣ. Тѣ́гѣ ѿбѣ́ зрѣ́ прѣ́ены сѣ́ сѣ́вѣ́
сѣ́ща, ꙗкоже́ нѣ́кѣи кѣ́дрѣ́, и́же къ ли́ванѣ́ мнѣ́жѣсѣ́, блѣ́гда-
рѣ́ствѣнѣ́ Бѣ́и кѣ́зѣлааѣ пѣ́сѣни, вѣ́нѣ́ рѣ́чѣноѣ́ о́нѣ́ къ ѿ́стѣ́
и́мѣ: Неза́вѣнѣ́и и прѣ́вѣ́и прила́пѣ́аѣ сѣ́ мѣ́нѣ́. И бѣ́́ сѣ́ нѣ́мѣ́
въ пѣ́стыни ꙗкоже́ ѿ́гна́ неза́бѣноѣ́, истиннѣ́нѣ́ пѣ́сты́рѣ́мѣ́ па-
сѣ́мо, ꙗкоже́ дрѣ́гыи ѿ́вѣ́лѣ́ илѣ́ Иса́аѣ́, прѣ́ча въ вѣ́сѣ́мѣ́ подра-
жаѣ́, и́же ѿ́ младе́нствѣ́ въ пѣ́стыни кѣ́спѣ́нтѣ́нааѣ́.

И́жѣ́ чтѣ́ ? И́же и́нѣ́гда де́нѣ́нѣ́ца, и́нѣ́ же тѣ́мѣ́ грѣ́дѣ́сти
ра́дѣ́ быти насле́дѣ́ваѣ́, и́же зе́мля́ и мѣ́ре потрѣ́бѣ́ти вѣ́лѣ́и, ѿ́вер-
зы́и на нѣ́са ѿ́ста́ своѣ́, рѣ́кѣ́и: по́лѣ́жѣ́ прѣ́ствѣ́ль мо́и на ѿ́бѣ́аѣ́ѣ́ и
бѣ́дѣ́ пѣ́бенѣ́ вѣ́шнѣ́мѣ́ (Исай, 14, 13—14), грѣ́дыи и́ вѣ́лѣ́рѣ́чѣ́нѣ́
вѣ́аѣ́, не мо́гы трѣ́пѣ́ти дѣ́верѣ́дѣ́тели и́ по́дѣ́кѣ́гы мѣ́жа, и́с-
пѣ́лѣ́и сѣ́ за́вѣ́сти, за́чѣ́ вѣ́лѣ́зѣ́нѣ́ и́ ро́дѣ́и вѣ́закѣ́нѣ́и. ѿ́ху́ди ѿ́бо
къ и́же по́ пѣ́ти сѣ́го бра́тѣ́ въ ѿ́бѣ́зѣ́ нѣ́коѣ́гѣ́ вѣ́дѣ́ма, о́брѣ́-
таѣ́тъ и́гѣ́ пѣ́ча́лѣ́ж дрѣ́жима́ и ѿ́стѣ́ствѣ́нѣ́мѣ́и жѣ́лы стрѣ́че́ма́ и
не́дѣ́шѣ́мѣ́ющѣ́ о́ ли́шѣ́нѣ́и ѿ́трѣ́ка, и́ глѣ́тъ ѿ́мѣ́ сѣ́щѣ́вѣ́гы глѣ́ы: И́же
твоѣ́а́ ста́рѣ́сти по́порѣ́ и́ твоѣ́гѣ́ дѣ́мѣ́ насле́дѣ́нѣ́ка́ и́ твоѣ́гѣ́
сѣ́мене́ пѣ́шѣ́, и́же мѣ́трѣ́жѣ́ ѿ́трѣ́бы́ и́ тѣ́вѣ́и́ нѣ́дѣ́рѣ́ ѿ́трѣ́ка́ ли-
шѣ́нѣ́и, 'І́ѣ́ннѣ́ ѿ́, тѣ́о́и бра́́. Но́щѣ́жѣ́ вѣ́ тѣ́́ са́мо прѣ́ше́ и́ тѣ́оѣ́
ѿ́трѣ́ча́ вѣ́зѣ́мѣ́, и́ма́́ тѣ́́ ѿ́ сѣ́бѣ́. п́же́ ꙗ́ще́ не къ́ ско́рѣ́ шѣ́́ вѣ́з-
ме́ши, вѣ́кѣ́рѣ́мѣ́ тѣ́́ сла́каа́ бѣ́дѣ́́ сѣ́нѣ́дѣ́. О́бра́ще́нѣ́ же сѣ́ и
ча́дѣ́шѣ́нѣ́ца, не сѣ́ ѿ́сѣ́рѣ́дѣ́мѣ́ вѣ́зы́скаѣ́ тѣ́. Гра́дѣ́ ѿ́бо, гра́дѣ́,
дрѣ́же, и́ пока́жѣ́ тѣ́и мѣ́сто, и́ тѣ́́ въ ско́рѣ́ шѣ́́, вѣ́зѣ́и ско́ѣ́гѣ́
сѣ́мене́ пѣ́шѣ́. п́а́́ ѿ́бо ꙗ́ко ѿ́нѣ́ слы́шаѣ́, ѿ́бѣ́лѣ́че́ сѣ́ въ не́на́вѣ́стѣ́
ꙗ́ко въ́ рѣ́зѣ́, и́ гнѣ́внѣ́и ѿ́бѣ́мѣ́е́ и́гѣ́ ѿ́бѣ́аѣ́, что́ не́ глѣ́а́ и́
чтѣ́́ не́ дѣ́жѣ́ на не́по́вѣ́нѣ́нааѣ́. Поѣ́мѣ́ ѿ́бѣ́ и́гѣ́ дѣ́аѣ́лѣ́, къ́ пѣ́сты́-

на вѣдѣше, ѡча ѿ распалѣхъ тогѡ къ ѡскръбленію мѣжа. Я ѿко
 вѣизъ вѣкше мѣста, показавъ имъ пещерѣ издалече, абѣ ѡтиде.
 Онъ же ѡбо шѣ къ показаное мѣстѡ, ѡбрѣтаѣ сѣгѡ. И чѡ не
 сѣдѣа тогда на нѣмъ, двѣадами ѿ ѡкрѣзнами ѡблѣгажъ, какѡ-
 гира ѿ прѣлѣстника тѡгѡ нарича ѿ двѣ кѡнцѣ мирскѣгѡ прѣбыва-
 нїа недѡстѡнна, ѿ дрѣвеса ѿ каменїе нѣмъ поѣмла, кѣсѣчѣскы
 тѡгѡ ѡбїти начинѣа. Нѣ чѡ ѡбо крѡва вѣкы крѡткѣмъ ѡчи-
 никъ? Стѡше малѣа ѿ ничѣсѡже ѡнѣ кѣщѣа, въ ѡмѣ рѣное
 хрѣнѣ: ѿзъ же ѿ глѡхъ не слышѣ ѿ ѿко нѣмъ не ѡврѣзажъ ѡстѣ
 скойхъ (Пс. 37, 14). Бѣсѡхѣникъ ѡбо съ гнѣвѡмъ ѿ кричанїе, ѿ
 ѡмилѣнагѡ гласа ѡтрѡка, ѿ мирѡ градѣше, къ мирѡ скръѣнѣнѣ
 влѣдѣнїи, къ нечѣстѡты ѿ скръѣнѣ кѣсѣкожъ мѣри, ѡрѣже тѡгѡ
 ѡ гѡрѣ вѣжѣ, гѡрѣ тѣчѣмъ, гѡрѣ въ нѣнѣ блѡговѣнъ Бѣ жїти
 къ нѣн. ѿко ѡбо сѣа блѣнѣмъ кїдѣ ѿ кѡварѣствѡ дїавѡла рас-
 сѣди тѡ вѣти, печѣли тѡгѡ ѡбѣа ѡблѣкѣ, ѿ слѣзѣмъ сѣбѣ
 ѡблѣкѣ, пѣдаѣ на лицѣ, мѡла сѣа ѿ глѡ: Гѣ, рѣкы: призовѣ мѣ въ
 дѣнъ печѣли твоѣа, ѿ ѿзѣвала тѣа (Пс. 49, 15), ѿзѣавѣ мѣ ѿнѣ,
 вѣкѡ, призрѣ на мѣ мѣрдѣнымъ сѣа ѡкомъ ѿ ѡженѣ сѣца мѡгѡ
 печѣлѣ ѿ сѣтворѣ съ мнѡжъ знаменїе къ блѡгѡ, ѿко блѣнѣ ѡсѣ
 вѣкы, дѣмѣнѣ. И по молїтѣ сѣдѣше, скръѣа ѿ тѣжѣа ѡ лишенїи
 ѡтрѡка, вѡашѣ вѡ сѣа, ѣда кѣко къ мирѡ томѡ ѡвѣдѣнѣ бѣвшѣ,
 сѣплѣтѣ сѣа къ житѣнскы печѣлѣхъ.

Нѣ чѡ ѡбо тѡрѣ Бѣ, ѿже дѣти ѡстѣвїти къ нѣмъ
 прихѡдїти покѣлѣмъ? Гѣ ѿ зѣа ѡтрѡка ѡцѣ, дѣ ѿ не глѣ,
 нѣа вѣшѣ: 'Остѣнѣ дѣтѣа прїїти къ мѣнѣ ѿ не вранї ѿмѣ, та-
 кѡкѡхъ кѡ ѣстѣа цѣко нѣсноѡ (Мат. 19, 14). Тѡмѡ вѡ ѿко ѿдѣ-
 цѣа пѣтѣмъ, зѣмїа сѣкѣнѣа ѡтрѡка, ѿ абѣ крѡткѣмъа дѣнѣмъа сѣмѣтѣ
 тѡгѡ вѣспрїа. Сїа ѡбо ѡцѣа ѡтрѡка ѿко кїдѣкѣ, недѡмѣнѣше
 чѡ сѣтворѣти, ѡбачѣ вѣзѣрашѣ сѣа къ прѣбѣномѣ, съ стѣдѣнїемъ
 кѣнѣ ѿ сѣтѡванїемъ покѣдѣ ѿже на пѣти прикѡчѣшѣа сѣа.
 Онъ же тѡмѡа погрѣбѣти тѡ покѣлѣ ѿ въ своѣа ѡтїти. Ёже ѿ сѣ-
 тѡрѣ. Прѡсѣкѣнѣа ѡбо прѣбѣнѣмъ Бѣа двѣмѡмъ ѡ сѣмѣ, вѣше
 прѣчеа вѣс печѣли.

VII. — Прѣбѣ же тѣ въ тѡн пещерѣ двѣадеѣа лѣтѣ, ѿ
 ѣдиногѡ покѡа тѣлѣснагѡ ѿмѣа, трѣдѣ къ трѣдѣмъ ѿ вѡлѣзѣнѣ
 къ вѡлѣзѣнѣмъ прилѣгажъ. Сїа же дїавѡла зрѣ, не прѣстаѣше кѣ-
 сѣчѣскы тѡгѡ ѡскръѣбѣжъ, ѡкогда ѡбо ѡнѣнїемъ, ѡвѡгда же лѣ-
 нѡстѣжъ, ѣстѣа же ѿгда ѿ страхѡванѣмъ, мнѡгѣмъа такоже ѿ прївї-
 дѣнѣмъ. Нѣа дѣамѣнтѣа дѣше ѿ ѡнѣнѣа нїкакоже жѣтѣа бѣваѣше тѡ

къ'зньми: Обьдѣшж ма, пож, ѡко пчѣлы съ' и разгорѣшж ѡко ѡгнь въ трѣни, и ѡименѣмъ гнѣмъ протѣклѣхъ сѧ ѡмъ (Пс. 117, 12).

Дѣмъ ѡбь докѡланѣмъ прѣшѣ'шимъ, поѣмле' въселѣжжъ съ свѣшж бѣсѡвъ плѣ'къ въ ѡбразѣ развѣнникъ, и сѣрѡкѣ на сѣгѡ прише'ше, вѣшж ѡгѡ немѡтливо и, рѣжщѣ и вѣкжщѣ, ѡгнашж ѡгѡ ѡ мѣста, запрѣщѣши нектомѡ смѣати приближити тоу'. Онъ же и къ сѣмъ своѣгѡ вѣкж гласѡ повѣншж сѧ вѣ'', вѣмщѣ: Ище гѡна' ва' ѡ града сѣгѡ, бѣганти къ дрѣгѣи, — не ѡ града къ гра', нж' ѡ пѣстына прѣхѡда, ѡхѡдитъ ѡбъ въ ѡнѡ мѣсто, растоѡнѣи не малѡ ѡмѡщи, и тамо дѣжъ келѣи по дрѣкнеимѡ ѡнѡмѡ ѡкраѡмѡ ѡбрѣ'', въселѣѣт сѧ въ нѧ. Нж' ѡнъ ѡбъ по ѡмвѣйскимъ трѡицѡ чѡнѣ ѡчрѣдѣвѣ ѡсѣла', съ'' жѣ зде' мѡселѣнѣ прѣемъ, самагѡ тѡгѡ въ трѡици поклѡнѣмаго въ сѣбѣ ѡмѣашѣ жѣжщѣ Бѣ, никакоже ѡнѡваж, нж' прѣвагѡ правѣла своѣгѡ крѣпцѣ дрѣжж сѧ. Нж' что ѡбъ творитъ, ѡже въсѣ на полѡж творѣи? ѡко дрѣвле въ пѣстыни ѡдѣж'и маѡнѣ людемъ и ѡлажщѣ ѡспѣнѣи блѣтъ, сѣцѣвѣмъ ѡбразѡмъ и зде' творитъ. Повѣлѣ бѡ зем'ли ѡзрастити сѣнѡтокъ въ прѣпитѡнѣи сѣгѡ, и бѣ питаж сѧ тѣмъ, тѣлѣснжж немошь малѡ ѡтѣшѡж'и ѡтрѡбенжѡ скѣдѡсть ѡспѣнѣж, прѣхѡда ѡ сѣлы въ сѣлѡ и въсѡхѡженѣа въ срѣци полѡгаж, слѣзнѡж ѡстѣкаж ѡстѡчники и напѡж дѣшѣнѡж брѣзны и клѡсы дѡбѣрѡдѣтѣланѡж процѣтаж.

VIII. — Бѣ жѣ, рѣкѣи — ѡзѣ тѣмѡ свѣтѡ въсѣѡти (II Кор. 4, 6) и тайна тѣмѡ ѡвѣ творѣи, не въсѡхѡтѣ на мнѡвѣ съкрѣвѣнѡ быти градѡ крѣхѡ гѡрѡ стожщѡ (Мат. 5, 14), нж' блѡговѡлѣи тѡгѡ ѡкѣити дѡбѣрѡдѣтѣлѡ. Пастѣремъ бѡ тѡгдѡ вѡнѣзѣ нѣгдѣ пасжщѣмъ, ѡкоже ѡнѡгдѡ ѡнѣмъ ѡже при Хѡ моѣгѡ рѡжѣствѣ, и ѡвѣдѡмъ, блѡгѡпокрѡнѣ къ пѡжити прилежщѣмъ, напѣсно ѡстрѣмѣвшѣ, вѣгѡ сѧ ѡшж, не по пѣти нѣкѡмъ ѡкѣнѣмъ, нж' вѣзѣ пѣтѣмъ въсѣчѣскѡ, по пѣсты' и жѣстѡкѡ' и неѡбычнѡ' мѣстѣ', и прише'ше дѡ мѣста, ѡдѣже вѣ прѣбѣнѣи, стѡшж. Пастѣремъ ѡбъ въ слѣ жѣнжщѣмъ и тѡмъ ѡстѡкѣити не възмѡгшемъ, прихѡдѡ' и трѣ, ѡдѣже ѡкѣ стѡшж, и сѣгѡ вѣдѣвши, ѡдикѡшж сѧ: Ктѡ и ѡкѣдѡ и кѣнѣмъ ѡбразѡмъ сѡмо прѣидѣ, въпрѡшаѡжж, житѣе же тѡѣ и ѡчѣстѡ ѡкѣдѡ? Моѣ ѡбъ житѣе, по ѡпѡш, на нѣсѣхѣ ѣстѣ, ѡнѣдѡ жѣ сѣсѣтелѣ чѡж, ѡвѣщаваѡше, ѡчѣстѡ жѣ кѣшнѣи ѡбрѣимъ, ѡ ѡже зде' мѡнѣ ѡчѣстѡкѡ въспѣтавши и гра', не вѡше ѣстѣ развѣмѣти; ѡбѡче ѣма зде' ѡбрѣтѡше сѧ ѣстѣ, дѡстоѣтъ напѣтѡти ва' пѣстынѣнож пѣщѣж. И

[illegible]

[illegible]

XII. — БЖ҃ІѦНІѦЖ ѿЕВ РЕВНОСТІѦ РАЖІѦ СѦ ЦР҃К, Ѧ РАДОСТЫ
 ОВѢАѦ ІГ҃У ОБАКѢ, ТЕЧѦШЕ ІАКОЖЕ ІЕЛЕНЪ КЪ ЖѦТѢВНЫѦ ЧѦСТЫ КЪ
 ИСТѢЧНИКУМЪ ВЪДНЫѦ, ПОЖТЪ ЕѢ СѦ СЕБѢѦЖ ІИЖЕ ТОМУ ЛЮБЕЗНѢИ-
 ШѦЖ, БЫСТРѢ КЪ ГВРѢ ТЕЧѦЖ. ІИ ДѢШЕШЕ РѢКѢ, ГЛѢМѢЖ РЫЛА,
 ОБРѢТѢШѦ КАМЕНЪ ВЕЛЕН, ВЫСѢКЪ СѢЛѢ Ѧ ЖЕСТѢКЪ Ѧ ВЕСМА НѢД-
 ДѢВѢШЕСТѢВЕНЪ, Ѧ НЕ ВЪЗМОГШЕ НАПРѢѦ ПОИТИ, КЪЗВРАТИШѦ СѦ.
 ІЕІЕ ЖЕ НА ДРѢВѢ ВЪСХѢДѢ ГВРѢ ВЫСѢКѢ, АЖЕ КНИШАѢЖ ОБѢКѢ-
 ШѦ ОКОРѢСТНІИ ТѢ ЗВѢТИ, Ѧ ѢТѢДѢ ПОКАЗОВАѢЖ ІЕѢ ГВРѢ Ѧ КА-
 МЕНЪ, ІДЕЖЕ ПРОБѢВЫИ ЖНЕѢШЕ. ІИ НЕ ВЪЗМОЖЕ ТАМО ЦР҃К ПОИТИ
 СТРѢМНИИѢ РАДИ Ѧ ЖЕСТѢСТИ МѢСТНЫѦ, НѢ ІЕІЕ ПОСІЛАЕТЪ ДѢѢ
 ОТРОКА. ІИЖЕ СѢЛѢ ЛЮБЛЕѢШЕ, МОЛА Ѧ ПРИЗЫКАѢ ТѢГѢ, ІАКО БЛѢ-
 НІѢ СПѢИТИ СѦ, СѢЛО ЕѢ КЪ СЛАСТЬ ЖЕЛАѢШЕ ІГ҃У КІДѢТИ. ОТРОКА
 ЖЕ, ІАКО ІЕІЕ РЕНОЕ Ѣ ЦРѢ ПРІЕМШЕ, КЪ СКОРѢ ТАМО ШЕШЕ Ѧ СѢМѢ
 ІАКѢ ТВОРАѢ. ОѢ ЖЕ НЕВЪЗМОЖНА СІД БЫТИ ГЛА. ОБАЧЕ, ЧѢЦѢ, РѢЦѢТА
 ЦР҃КИ, РЕ, ТРЕ ОѢЕВ ТКОѢ Ѧ ПРѢЛѢЖЕНІЕ ІАКО КАДИЛА БЛѢГѢВѢННО
 БѢИ ПРИНЕСѢШѦ СѦ Ѧ ПРИЖТИ БЫШѦ. ТѢ ѢЕО КЪ СКОРѢ ОТИДѢ

ѡтѣдѣ, понѣже мѣсто ѡтлѡ ѣ, да никако нѣчто нѣначѣмо по-
страждѣши ты жѣ ѿ ѿже с тобѡмъ; нашъ жѣ хѣдѡсть не възмо-
жѣши кидѣти въ нѣнѣшнѣи вѣкѣ, въ бѣшѣи жѣ ѿ сѣлѡ дръгѣ
дрѣга вѣрѣмъ ѿ радѡсти ѡножѣ нѣзрѣнѣнымъ насладѣмъ сѡ, ѡце двѣ-
стѡинымъ плѡды покаянѣа ѡсѣдѣ ѡслѣмъ. Печѡленѣ ѡвѣ вѣлмѣи бѣ
црѣ, мнѣ нѣчто вѣлѣи погѣбѣ, ѡтидѣ съ мнѡвѣмъ сѣтѡвѣнѣмъ
ѿ скрѣбѣи. ѿ дѣи въ црѣа шѣ, послѡ пакы къ нѣмъ златѡ не
малѡ, вѣкѣпѣ жѣ ѿ ѡвѣшѣа рѡзличнаѡ, ѿнѡкѡмъ клѡчѣмаѡ, рѡ
блѣнѣа. Послѡлетъ ѡвѣ ѿ писанѣи, ѿмѡщѣи сице:

Бѣсѣчѣстномѣ ѡцѣ ѿ ѿнѣи поустѣнѣножитѣлю, Пѣтрѣ црѣ.
Слѡшѡ твоѣмъ дѡмѣ бѣлюбѣнымъ нрѡкѣ ѿ пѣстѣнѣи вѣслѣнѣи ѿ
нѣкѣицѣстѡкѣи ѡггѣкѣи прѣбывѣнѣи, вѣкѣпѣ жѣ ѿ ѣже ѡ мира
конѣчѣи ѡдалѣнѣи, ѿ вѣлмѣи твоѣи кѡжѣлѣхъ кидѣти прѣбѣи ѿ твоѣхъ
мѣдѡтѡчѣиныхъ насладѣти сѡ глѣ, не малѣ ѡ твоѣмъ зрѣнѣа
мнѣмъ приплѡдити пѡлѡж. Слѡма желѣнѣи вѡгѣстѡа ѿ сѣтѣнаѡ
слѡва, вѣкѣпѣ жѣ ѿ слѡсти не ѡставаѣжѣ нѡ, ѿже въ морѣи сѣгѡ
сѣтѣнѡ влѡдѣиныхъ сѡ житѣа, вѣзѣнѣи кѣ сѣтѣи чѣстагѡ ѿ не-
кѣицѣстѡкѣи прѣбывѣнѣа, помрачѣишъ бѡ сѡ нашъ дѡшѣиныхъ
○чи печѡлѣжѣ ѿ мѡтѣжѣмъ ѿже кѣ мирѣ, ѿ сѣи нѣѣ ѡко ѡ
сѣна нѣкоѣгѡ глѣвѡка вѣзѣнѣжѣ, вѣсхѡтѣхъ твоѣи сѣстѣ
кидѣти. Слѡмажѣ ѿ сѣжѣ блѣти лишихъ сѡ, ѡкѡдѣнѣи, рѡ мнѡжѣстѡа
мѡи грѣхъ, мѡлѡ сѡ ѿ приплѡжѣ твоѣмъ прѣбѣи ѡрѡдѣ нѣкѣжѣ
ѡтѣшѣнѣа къ намъ послѡти ѿ печѡлѣи прѡстѡдѣти зѡи, вѣстѣ бѡ,
вѣстѣ твоѣи прѣбѣи, блѣны вѣрѡ мѣра ѿ мѡтѣжѣи ѡблѡци црѣа
ѡбѣрѣвати ѡвѣкѡшъ сѣца.

Прѣклѡшѣи сѡ ѡвѣ блѣинымъ ѿ ѿнѣи къ молѣнѣи, вѣкѣпѣ жѣ ѿ
пѡстѣнѣицѣскимъ сѣнѣдѣ, вѣзѣишѣнѣа сѣлѡмѣмъ рѡгѣ, къ златѣ
жѣ никакожѣ, ѿ вѣзѣицѣи ѣмѣ сице: Блѣгѡчѣстѣиѡмъ ѿ само-
дрѣжѣи блѣгарѣкѣгѡ сѣпѣтра црѣ Пѣтрѣ, ѡвѣгѣи ѿ ѿнѣи. Прѡшѣ-
нѣи твоѣи вѣсѣи ѿплѣнѣти, нѣполѣзно намъ ѣстѣ, ѡбѡчѣи вѣрѣи ра
твоѣи ѿ вѣрѣдѣа въ ѡже намъ клѡчимѣиныхъ ѿплѣнѣнѣмъ ѡже ѿ
пѡстѣнѣицѣкиѣ ѡвѣ сѣнѣди прѣемѡлѣ, златѡ жѣ твоѣи сѡмъ ѿмѣи,
сѣлѡ бѡ вѣрѣдѣа такоѡа ѿнѡчѣстѡжѣицѣи, ѿзрѣнѣи жѣ ѿже въ
пѡстѣи ѿ нѣвѣтѣишѣи мѣстѡ прѣбывѣаѣиныхъ; въ что бѡ ѿ по-
трѣбѣи тѡ, ѿже хлѣѡа въ сѣтѣстѣи никѡгдѣжѣ прѣемѡлѣи, нижѣ
слѡмѣи вѡдѣи въ погѡшѣнѣи жѣжѣдѣ? Намъ бѡ ѣже житѣи Хѣ, ѿ ѣже
ѡмрѣи приѡбрѣтѣнѣи (Фил. 1, 21). Твоѣи бѡ дрѣжѡвѣ ѿ такѡвѣмъ
сѣа клѡчимѡа сѣ. ѡбѡчѣи нижѣ ты, ѿже дѣдѣиѡмъ ѡблѡжѣинымъ, длѣ-
жѣнѣи ѣсѣи кѣи ѡслѡждѣти сѡ, рѣно бѡ ѣ: бѡгѣстѡа ѡце тѣчѣи,
не прилѡганѣи сѣца (Пс. 61, 11). ѡце бѡ ѿ писанѣи ѣсѣи: дрѣжѡа

[illegible]

XIII. — Прѣвѣкъ ѡбѣ блажѣнынъ Іѡáннъ на тѣмъ мѣстѣ кѣсѣ лѣѣ ѡ ѡ чѣтыри мѣца, ни ѣдинѣмъ часѣ разлѣнѣніѣ ѡи ѡнѣнѣ подѣкъ, нѣ къ рѣнѣстѣ пѣче рѣнѣстѣ ѡ къ ѡсрѣдѣ ѡсрѣдѣ прилагѣ ѡ, простѣ рѣши, въ старѣчѣстѣмъ вѣзрастѣ ѡнѣшѣскѣ показѣвашѣ тѣшѣніѣ. Мнѣ ѡнѣ ѡбѣ къ нѣмъ прихѣждѣхъ, ѣдѣждѣныѣ скоѣ принѣсѣше, и, молѣтѣми ѡгѣ, здравѣ тѣхъ прѣмѣлаше, ѡхѣждѣхъ. Слѣкъ же не малѣ по вѣсенъ землѣ тѣи прошѣши, мнѣ ѡнѣ доверѣтѣлѣномъ ѡгѣ вѣзрѣнокѣшѣ житѣ ѡ житѣ съ нѣмъ ѡзѣдѣшѣ ѡ въ прѣлѣжѣшѣмъ крѣтѣ црѣкъ сѣздаше, ѡвѣтѣлъ сѣставишѣ, начѣлѣника ѡмѣше ѡ пастѣрѣ прѣѣпенѣгѣ. ѡнѣ же, двѣрѣ пасѣ скоѣ стаѣ ѡ мнѣгы къ Іѡ прикѣ, ѡ кѣлѣ ѡ прѣславѣна чѣдѣ сѣтворѣ, въ гѣжѣжѣ досѣ старѣстѣ. Іѡко ѡбѣ скоѣ ѣже къ Іѡ ѡхѣжѣніѣ разѣмѣ, на мѣтѣжъ сѣбѣ ѡбратѣ, ѡ тѣпѣмъ слѣзы ѡ "ѡ чѣ ѡзѣдѣше ѡ колѣнѣ на землѣ прѣклѣнѣ: Ёже, ѣлаше, вѣсѣдрѣжитѣлю, прѣмѣ ма гѣшѣнаѣгѣ ѡ ѣдѣстѣнаѣгѣ раѣ скоѣгѣ ѡ сѣчѣтѣи ма лѣкѣмъ ѡзѣбранѣмъ тѣвнѣхъ; ничѣже ѡ на землѣ блѣгѣ сѣтворѣ, ёже, сѣго радѣ твоѣ молѣ блѣгѣстѣ повѣлѣтѣи тѣбѣ ѡгѣ блѣгѣ, ѡко да не вѣзѣбранѣи ми блѣдѣ

възху^ѣ. ѿ лжквствіа дхотъ. ѿ: Гѣ, въ рѣцѣ твоѣ предаѣ дхъ мой (Пс. 30, 6; Лука 23, 46), прирѣкъ, ѡбѣ въ рѣцѣ бжїи предаѣ дхъ, поживѣ нѣгда даже до о лѣ^ѣ, ѿ тѣ своїми ѡченики погребенѣ быстѣ.

XIV. — Врѣмени ѡбо нѣ малѣ прѣшѣшѣ, блгвѣнїи безчїслноѣ исхуждааше. ꙗко ѡво рѣкъ ѡкрѣзжѣ, вїдѣшѣ тѣло прѣбѣагѣ цѣло въскрѣскы ѿ въсккѣ тѣмъ никакоже причастно, блгвѣнїи же испѣваѣше ѿ въскхъ въ бжтвѣнїа рѣкнѣсть подвижѣше. Славословїѣ же ѡбычноѣ сътворенѣ бывшѣ, съ чѣстїа прѣнїсѣшѣ чѣстныѣ игѣ мѣши въ славныи гра^ѣ Грѣдїцѣ ѿ полѣжныи бышѣ въ цркви стго еѣлиста дѣкѣ. Послѣждѣ же създана бы^ѣ црквѣ въ ѣмѣ игѣ, ѿ въ нѣи полѣжныи бышѣ чѣстныѣ игѣ мѣши, дїевѣа ѿ прѣсладнѣа творѣше чюдесѣ.

XV. — Мнѣгѣ же врѣмени мнѣшѣшѣ, въ цртво црѣ грѣчѣскагѣ кирѣ ѡдрѣнїка, вжгрѣскыиѣ вѣмѣ съ свѣиѣмъ ѿхъ краемѣ прѣшѣшемѣ ѿ грѣчѣскѣа землѣа дѣже дв Грѣца попѣнїишемѣ ѿ кѣскѣ по^ѣ нѣзѣ покѣршемѣ, ѿже ѿ мѣши прѣбѣагѣ съ свѣю възѣмшѣ, въ скоѣ странѣ ѡнесѣшѣ. Бѣ въ слышалѣ тѣи краѣ о дїевѣѣ ѿ великыѣ прѣбѣагѣ чюдесѣхъ, ѿже ѿ повѣлѣ чѣстныѣ игѣ мѣши въ цркви положити въ градѣ, глѣмѣмъ ѡстригѣмъ, ѿ тѣ прѣсладнѣа ѿ дїевѣа сътворѣахѣ чюдесѣ, въсккѣ нѣдѣгѣ ѿ въсккѣа бѣлѣзѣ ѿ чѣкѣ ѡгнѣаше. Слѣхѣ же по кѣсѣи странѣ ѡнѣи прошѣшѣ ѿ въскѣмъ тамо сътѣкаѣщимъ сѣ, нѣнакдѣи же двѣра дїавѣлѣ нѣсѣтрѣпѣ на мнѣсѣ славити сѣ прѣбѣномѣ, нѣ невѣрїа стрѣлоѣ сѣце ипѣпа грѣ тѣгѣ ѡзвѣи, ѿ нѣ хѣтѣше никакоже на покѣленїѣ прїити прѣбѣагѣ мѣшѣмъ, глѣ, никако же сѣгѣ прѣбѣагѣ въ стхъ ѡбрѣтѣти, нѣ тѣчїѣ, нѣ ѿ нѣмъ възбранѣаше нѣ прїити на тѣгѣ покѣленїѣ. 'ѡзѣ, рѣ, въсѣ стѣѣ ѿзвѣстѣ съвѣмъ ѿ никакоже сѣгѣ съ стѣми ѡнѣми ѡбрѣтаѣ. 'ѡ ѡбѣ бжїиѣмъ сѣдѣмъ правѣдныѣмъ вѣздѣ ѡзѣкѣ прїѣ, ѿ бѣше нѣмъ въскрѣскы ѿ никакоже кѣшаѣ. Вѣсѣ же, ѿже сѣ вїдѣкѣшѣи чїѣ, страхѣмъ ѡбѣлѣти бышѣ, ѿ бѣ помѣкаѣ ѿмъ, ꙗко же дрѣвнїи ѡнѣи нѣ чїѣныи Захарїа дрхїерѣи, рѣдїтель прѣтѣвѣ. 'ꙗко ѡво въ сѣбѣ бывѣ ѿ винѣ такѣвѣагѣ нѣланїа расмѣтрївѣ, ѿ разѣмѣ, ꙗко невѣрїа рѣ стго сѣе пострѣда, въ скорѣ къ рацѣ стго прїтѣче ѿ тѣпѣми слѣзѣми тѣ ѡблѣкѣ ѿ чѣстѣми въздѣхѣми сѣчноѣ съкрѣшенїѣ показѣаше. Бжїи же ѡгѣднїкѣ ѿ Хѣкѣ къ въсѣмъ пѣбнїкѣ ѡдѣннѣ нѣ въсхѣтѣ тѣгѣ на мнѣзѣ томїти, нѣ въ скорѣ ѡзѣа игѣ ѡзѣ раздрѣши ѿ блгѣгѣагѣаѣа пакѣ тѣгѣ

встрѣи. "Он же, сїе їако получивъ, блгвдаренїа непрѣстанна къ Бгъ и тѣмъ згѣдникъ възснѣвааше. Сїа же въси слышавше и видѣвши, многѣмъ вѣржъ и верѣдїе къ сѣмъ показеахъ. Многа же їнаа дїкнаа и жаснаа чюдеса въ земли вжгрѣстѣи сътвори, їже не доставѣи нї крѣма подрвенъ скъзати. Їако оубо сїа въскъ подрвенъ вкѣдѣкъ крѣмъ, страхомъ и жасомъ ѡбѣдрѣжимъ въ, и влатомъ и сребромъ рѣжъ прїнагъ вкрасикъ, и чѣстныжъ їгѣ прилѣжнѣ блгвѣзавъ мѣщи, съ великожъ чѣстїжъ пакы къ Грѣдїцъ тѣмъ къврати и къ цркви, їже къ їмъ тѣмъ създаннои, тѣмъ полѣжи к лѣ", 5 хъс (6695—1187) їндїктїонъ 6.

XVI. — Не мнѣмъ же крѣмени мимонїеши, вънегда блгвкѣмъ Бгъ ѡбновити вѣлгарскѣмъ дръжавѣ и къвѣнгнжти, по писанномъ рѣци, падшѣмъ съ сѣмъ, ѡбѣтшавшѣмъ грѣчѣскимъ на сїаїемъ, къвѣнже рѣгъ вѣлгарскагъ црѣва прї блгочѣстїкѣшимъ цри їсѣни, їже къ сѣмъ крѣпени їменованъ въвѣ їѡаннъ. Гѣмъ же, хорѣжкѣ црїа їако прѣемъ, въсѣмъ вѣлгарскыжъ грѣды пѣшѣмъ съ двѣрѣ втѣрѣди и ѡбѣтшавшѣмъ ѡбновѣи и, на грѣчѣское двѣрѣ ѡподѣкъ съ црѣмъ, покѣрѣаше ѡкрѣтныжъ страны, грѣды же и кѣси. Їако же двъ Грѣца дошѣи и сѣгѣмъ нѣмъ съвѣжъ покрѣи и прѣслакнаа и възснѣвааа прѣнаго чюдеса слышавъ, дѣи къ тогѣмъ чѣстнѣи цркви вѣстрѣми съ и, прѣеныжъ сѣгѣ чѣстнѣи ѡблѣвѣзавъ мѣщи, мнѣше съ нѣкои многоцѣннои скрѣвице ѡкрѣсти. Радости же мнѣмъжъ испѣти съ и кѣсїа дхѣнагъ, съвѣтъ съвѣща блгъ, вѣлшѣмъ ради чѣсти и втѣрѣженїе своѣгъ црѣва, прѣнѣсти мѣщи прѣнаго ѡца къ свои прѣслакныи грѣ Трѣнѣмъ. "И дѣи послѣ къ прїархъ своѣмъ кїрѣ Касїаїс, сѣмъ тѣмъ къ Трѣнѣмъ велїцѣмъ грѣдѣ, писанїе, вѣлаше сїце: Късїчѣстномъ ежїсъ архїерѣс кїрѣ Касїаїс и дхѣномъ ѡцъ нашѣгъ дръжавнаго црѣва. Бжїимъ хотѣнїемъ їако прїндохъ къ прѣдѣлы сїжъ и Грѣдѣчскыи постїгхъ грѣ, чѣстныжъ мѣщи прѣнагъ ѡца їѡанна пѣстынѣ Рѣлскыжъ жителѣ ѡбрѣтъ, чюдесми и їсцѣлени испѣнїена, мнѣмъ съ ѡ радости по въздѣхъ їакоже лѣтати, сѣмъ кѣмъ мнѣмъ ѡ немъ въсѣ сїжъ странѣ испѣнїени, и дїкнаа и прѣслакнаа творѣшъ їсцѣлїнїа, не тѣчїжъ же здѣ, нѣ и въсѣмъ вжгрѣцкѣмъ дръжавѣ ѡгласїшъ. Сїмъ же тако їмѣшимъ, сѣди мысль дръжавнагъ нашѣгъ црѣва прїити твоѣи сѣгѣи здѣ съ кѣсѣмъ прїчѣтѣмъ црквѣнымъ и съ пѣважнѣмъ чѣстїжъ, їже прѣнѣсти сїжъ чѣстныжъ мѣщи прѣнагъ ѡца къ прѣслакныи цркви нашъ грѣ, къ похвалѣ въсѣгъ црквѣнагъ испѣнїнїа и къ втѣрѣженїе нашѣгъ блгвчѣстникаго црѣва.

XVII. — Сѣѣ ѡко вѣтъкыни слышавъ стѣль, вѣзрадова сѣ дхѡмъ ѡ Бѣ благодарествѣннѣхъ вѣздасть молебъ ѡ дѣѣ въ скорѣ кѣсѣ црквыни събра прѣчѣ ѡ вѣскѣ прѣрѣнаѣ тѣмъ сказа. 'Они же топлыимъ вѣсрѣдѣмъ ѡ горѣщѣхъ дѣшѣхъ вѣскѣ въ сласть прѣлѣшѣ, ѡ вѣси ѣдѣномыслѣннѣхъ вѣсрѣдно вѣстрѣмнѣшѣ сѣ, ѡ ѡкоже нѣкое многѡцѣнно скрѡвнѣхъ вѣсхѣйтнѣхъ хѣтѣщѣ, ѡ въ скорѣ сѣ союимъ патрѣархѡмъ ѡ вѣчитѣлѣмъ Грѣдѣцѣ достѣгнѣшѣ. Блѣгочѣствѣни же црѣ Іѡ Ісѣнѣ, вѣскѣ ѡже на провѣжѣнѣ сѣгѡ чѣстнѣ вѣгѡтѡ-какѣ, патрѣархѣхъ вѣскѣ вѣрѣжчи, ѡставѣ тѣмъ ѣ мѣжѣствѣннѣхъ вѣнѣнѣ на провѣжѣнѣ сѣмъ. Сѣмъ жѣ, потѣщѣв сѣ, сѣпѣшнѣхъ въ сѣбѣ црквыни прѣидѣ грѣ ѡ цркѡвѣ начѣ задѣти въ ѡмѣ сѣгѡ въ славѣнѣмъ градѣ Трапѣзници. Патрѣархѣхъ же вѣземъ чѣтнѣхъ прѣбѣнагѡ мѡщи сѣхъ вѣскѣмъ причѣтѡмъ, сѣхъ нѣмѣ же вѣшѣ послѣдѣ-ствѣхъ ѡ вѣгѣмѣнѣхъ ѡвѣнтѣли прѣбѣнагѡ ѡ вѣси сѣщѣни пѣ нѣмъ мнѣси. ѡ ѡко вѣкѣдѣ црѣ патрѣархѣхъ прѣшѣша, въ скорѣ на сѣрѣтѣ-нѣ вѣгѡ вѣзѣдѣ на мѣсто, вѣлѣмѡе Крѣстѣцѣ, сѣхъ вѣскѣмъ союимъ сѣгглитѡмъ ѡ, чѣстнѣхъ лѡвѣзѣхъ сѣгѡ мѡщи, ѡстѣки тѣхѣхъ тѣхъ прѣвѣйтнѣ на сѣмъ дѣнѣ, дѡнде сѣздѣна вѣ цркѡвѣ. ѡ тако тѣхъ ѡвѣщѣше, чѣстнѣхъ полѡжнѣшѣхъ прѣнагѡ въ нѣн мѡщи къ лѣ^ѡ, 573 (6703—1195), ѡдѣже ѡ до дѣнѣшнѣгѡ лѣжѣ дѣне, разнѣчнаѣ ѡцѣ-ленѣа тѣвѣрѣщѣхъ вѣскѣмъ, ѡже сѣхъ вѣрѣшѣхъ къ нѣмъ прѣрѣшѣшѣмъ, [сѣпѣн¹⁾] вѣ оубѡ, прѣходѣщѣхъ вѣрѣж, прѣскѣщѣахъ сѣ, сѣщѣнѣхъ испрѣвлѣхъ сѣ, нѣмѣнѣхъ вѣстро ѡ блѣгѡгѣлѣнѣкѣхъ вѣскѣдоуѣхъ, нѣдѣжѣ-нѣхъ вѣтѣ нѣмѡщи къ сѣлѣхъ прѣлѣахъхъ сѣ, вѣскѣнѣхъ испѣлѣкахъхъ ѡ вѣси, вѣскѣчѣскѡмѣхъ болѣзнѣмѣхъ вѣдрѣжнѣмѣхъ, прѣтѣчѣщѣхъ, здравѣхъ полѣжѣахъхъ], въ сѣлѣа Хѣхъ ѡстинномъ Бѣхъ нашѣмъ, ѡмѣже сѣлѣа сѣхъ ѡцѣмъ ѡ вѣтѣмъ дхѡмъхъ нѣнѣ ѡ прѣсно ѡ въ вѣкѣхъ вѣкѡмъ.

XVIII. — [Нж,²⁾] ѡ прѣчѣстѣнаѣ глѣкѣхъ ѡ блѣгодѣти сѣвѣтаагѡ доуѣхъ испѣлѣнаѣа, Іѡаннѣ, спѣсѡвѡ сѣхъ вѣтѣмъ ѡвѣнтѣлѣнѣхъ, прѣдѣстоѡ оубѡ прѣстоѡла вѣскѣхъ црѣкѣхъ ѡ пасѡ насѣлѣахъ сѣхъ сѣвѣтѣхъ вѣднѣносѣщѣ-нымъ трѡѣцѣхъ ѡ хѣроуѣкѣмъскѣхъ сѣхъ аггѣлѣхъ вѣзгѣлѣшѣахъ пѣскѣхъ трѣскѣ-тѣхъ, вѣлѣкѡ ѡ нѣнѣслѣдовѣаннѡ дѣрѣзнѡкѣнѣхъ нѣмѣа, моли сѣхъ вѣсѣ-

¹⁾ Цѣлѣяхъ тоѣхъ изрѣзѣ, ѡтѣхъ сѣпѣнѣхъ до полѣжѣахъхъ, липсѣа въ Зѡграфскѣхъ рѣкопѣсѣхъ, но ѣ стоѣлѣхъ вѣрѡятнѡ въ начѣлѣнѣа рѣдакѣцѣа на жѣтѣиѣтѡ, запѣзѣна въ рѣкопѣснѣхъ ѡтѣжѣслѣхъ на Кѣлѣжнѣяцкѣхъ. Срѣ. KałuŹniacki, Werke, LII, 25.

²⁾ Тази глѣа — молитѣа къмъхъ свѣтѣа, липсѣа въ Зѡграфскѣхъ ѡ дру-гѣхъхъ прѣписнѣхъ, запѣзѣна ѣ ѡбѣче въ ѡтѣжѣслѣа на Кѣлѣжнѣяцкѣхъ. Тя ѣ билѣа въ пѣрѣвичѣнѣа рѣдакѣцѣа на жѣтѣиѣтѡ. Срѣ. за тоѣа по-горѣ, стр. 15, 59.

милостивомъ владыцѣ спасти твоѧ сѣрѣдники, единокредный ти ѡзыкъ бѣлѣгарскый, и помози дръжавноу царю нашему Іѡанноу Шиншману, и покори емоу въсѧ противныѧ врагы под нѡсѣ его. Бѣрж непорочнѧ съблюдн, грады нашѧ оутвѣрди, мирѣ въсѣ оумирн, глады и пагоубы избеги ны и ѡт нападенїѧ иноплемennyхъ съхранн ны. Старыѧ оутѣши, юныѧ накажи, безоумныѧ оумжди, вѣдовца помилуѣй, сирѡты застѣпи, младенца въспитай и въсѧ люди твоѧ съхранн ѡт вѣсѣхъ напастей, и въ днь страшнаго сѣда шѡмѧ ны чѣсти избеги и съ десныими ѡбцѧми молитебѧми си сподоби слышати блаженнаго ѡного гласа ѡт владыкы Христа: Прїидѣте, благословенїи ѡтца моего, наследуѣте оутѣготованное вамѣ царствїе ѡ сложенїѧ мира; (Мат. 25, 34). Ико томуу подобаетъ слава, чѣсть и дръжава въ бесконьчныѧ вѣкы, аминь].

Житие отъ Владислава Граматикъ

(Продължение на Евтимиевата редакция)¹⁾

О ѡбновленіи стѣхъ обитѣхъ нѣдъ (т. е. на св. Ивана Рилски), иже въ Рылѣ, и како пакы прѣисѣнь бы⁷⁾ ѡ Трънова въ тѣхъже славныи монастырь Рылскыи. Оуписано послѣдныи къ дѣцѣмъ Кладиславомъ Граматикомъ.²⁾

I. — Брѣмени же по сіхъ мимошѣшоу зѣмъ не малоу и чюдесемъ тако прѣславнымъ и ищѣлениемъ оу прѣбѣнаго ракъ съдѣвающимъ се, Гръкомъ же крѣпкоу дѣи и непрѣмѣнителноу и Българомъ межѣ оу собою съдрѣжущимъ рѣтъ, боуру въ зѣдѣжеть и мѣтѣжъ непостоянны иже ѡ начѣла съмирѣнію рѣтныкъ на въсѣ страны соущее грѣчьскаго цѣтва и ѡласти българскыи и начѣлства же сръбскаго и иныи коупно въсѣ ѡкрѣсть ихъ къ сѣвероу и западу соущее страны Пѣрсѣ безбожничѣшии съ мнѡгѣмъ нагальствѣмъ и разсѣрѣпѣніемъ съ вѣстока подвижъ. И напрасно ѡноудѣ въстоchnoу въсоу, бѣнкоу по Гръкы, и южныи страны съ 'Исїею поковѣвши же и поѡбѣдавши, постизаютъ и въ Македонїю и тоу, по собою въчинивши, съраженіемъ крѣпчѣвшии краини сръбскыи конѣ, иже тогда въ тои соущее, до конца въ нѣи побѣжѣшии при рѣцѣ тако нарицаемѣи Марїца, на сръбскои дѣи оустрѣмѣаютъ се на-

¹⁾ Срв. по-горе, стр. 21 сл. Печата се по ржкописа на автора, по тѣи наречения Владиславовъ панегирикъ отъ 1479 г. въ Рилския монастырь. Това е вторичната редакция. Въ нея сж изхвърлени нѣкои подробности отъ началната, пѣрвична редакция на автора, запазена въ по-късни преписи, единъ въ Бѣлградската Нар. библиотека отъ XV—XVI в., другъ въ Рилския монастырь отъ 1809 г. Тукъ прибавяме подъ черта, по Бѣлградския ржкописъ, подробноститѣ отъ пѣрвичната редакция, които иматъ историческа стойностъ.

²⁾ Това заглавие, вмѣсто да стои тукъ, както ние го поставяме, е помѣстено още въ началото на житието, написано отъ Евтимия, защото Владиславъ Граматикъ е смѣталъ своето изложение като продължение на Евтимиевото.

чѣлѣство, ѿже ѿ сѣраженію бывшоу лютеѣншоу на мѣстѣ, члѣмѣмъ Косокъ, пѣсти приключи се дѣе по срдѣкѣ рѣти лютомуу насѣннику, ѿже сѣхъ начѣлѣство ѿмоущоу, достойное къзмѣздые своегѣ безбожіа скорѣнше пріемлющоу, ѣже злѣ ѿ непоуѣнѣ кѣрварскою свою ѿ ничѣстневою ѿверѣши дѣш, ѿ срдѣскынхъ вѣи напрѣсно по срдѣкѣ разбѣи живѣта лишѣншоу се, ѿ тако прочее грѣхоу прѣкѣзашѣшоу, ѣки нѣишѣ злѣа, по дѣнію тѣмъ срдѣсѣнѣи оустроити се землѣи.

Мѣлѣмъ же по сѣхъ ѿ болгарскыи оудрѣжѣши прѣдѣлы, ѣкоже нѣкѣторѣе хоудѣи гнѣздо, тако ѿ сѣ чюднѣншѣи ѿнѣмъ градѣмъ,¹⁾ въ нѣмъ же чюдодѣнныи чюдотворникаго ѿца сѣлѣжахоу мѣи, нѣкрѣтѣ коуѣно ѿ безбожнѣи ѣмлют се вѣиѣстка пакы, пѣновѣнѣа чѣстаа ѿ крѣкпрелѣтѣа на кѣжѣи дѣи же ѿ вѣрѣмѣ сѣдѣловѣише, забѣное тѣхъ стрѣмленіе никѣмоу же ѿноудѣ оудрѣжѣти мѣгоущоу, късѣмъ ѿ късоудѣи вѣнныи сѣраженнѣи прѣдѣлѣваущѣи ѿ сѣтѣи на нѣхъ постѣлѣише пѣбѣды.

ѿ сѣмъ оуѣи сѣице бѣваемъ ѿ ѣже ѿнѣхъ забѣмоу по късоудѣи ѿ пагоуѣнѣмоу распрѣстѣрающеу же се ѿ оудрѣжѣающеу, мнѣи гы стрѣны ѿ късы, коуѣно сѣ чѣстныи мѣнастѣири же ѿ бѣжѣныи хрѣамы ѿгнѣи растѣлѣаеи, конѣчноу ѿсоудѣи прѣдѣахоу се запѣустѣнѣи.

Тѣгда же ѿ сѣго вѣгѣнѣснаго ѿца сѣтѣишѣи ѣвѣтѣа, соуѣиѣи ѿже къ Рѣлѣсѣнѣи поустѣишѣи, къ нѣиѣже оуѣи поустѣишѣи стрѣдѣа чѣское дѣи ѿ пѣстинѣчѣское прѣѣбныи, нѣвиѣстѣаѣное же ѿ агѣлѣское къ пѣлѣти прѣкѣвѣае прѣпрѣвѣди житѣи, ѣѣже доврѣкѣ сѣлѣи ѿ вѣгѣлѣпнѣи же послѣжѣи прѣкѣзѣорныи ѿнѣи кѣсарѣи Хрѣлѣи, ѿбразѣи же ѿнѣи чѣскынѣи нарѣчѣнныи Хрѣитѣи мѣнахъ, къ чѣстѣи сѣмоу ѿ ѣсновѣнѣа къзѣвѣи же ѿ сѣзѣа, пороуѣишѣи се оуѣи, конѣчное прѣемлѣиѣи запѣустѣнѣи. ѿ бѣстѣи ѿнѣи прѣкѣвѣи сѣице къ запѣустѣнѣи лѣтѣа доврѣа.

ѿ ѣже кѣко по сѣхъ ѿ кѣтѣорныи ѿбразѣи пакы тѣ Хѣѣи ѣвѣнѣи се вѣлѣтѣи ѿ на прѣвоуѣи свою къстоуѣи доврѣтоу ѿ вѣгѣлѣпнѣи, ѣкоже оуѣи ѿмѣаѣи ѿ до дѣи, нѣ ѿ сѣго къ сѣмъ чѣтворнѣншѣи мѣиѣи ѿ Трѣновѣскаго сѣаѣнаго града къ тоуѣи же оуѣи ѣвѣтѣа сѣоуѣи ѣже кѣко ѿ кѣтѣорныи тѣкоже ѿбразѣи прѣиѣсѣнѣа же ѿ къзѣвѣиѣи бѣи, сѣѣѣо оуѣи, прѣѣиѣи, ѿзѣвѣиѣи хѣиѣи.

II. — Брѣиѣи прочее рѣтныи по вѣрѣмѣи мнѣиѣи оуѣмѣкнѣишѣи, ѿже прѣжѣи болгарскыи сѣдрѣжѣишѣи вѣхоу стрѣны, ѿ

¹⁾ Т. е. Тѣрново.

не тѣ'чю ѿ нѣх'же окръ'сть тамо съ вѣизъ прилѣжеціихъ странъ и съ тѣхъ'ци же соущимъ, нѣ о҃же и ѿ далѣче соущиныхъ, ꙗкоже нѣкотѣрыи о҃дшвеннени ма҃гнѣти по желѣза ѿбразъ къ вѣолюбнои прилѣчеши рѣвности, не оскѣдѣвають двѣ, о҃срѣднѣише и мно́гою вѣрою притѣчюще таме, приносѣющъ комоужо нѣхъ ꙗже протѣкоу силѣ нѣхъ ѿ соущиныхъ въ роукоу нѣхъ обѣтѣан стѣи, влѣненіе и паче же въ дѣи пѣмѣти стѣго и поласоу ѿтоудоу мно́жаншоу ꙗко паче приобѣтѣюще, рѣдостною проче дѣшею и весѣліемъ мно́гымъ своѣ о҃нѣмъ ѿноудоу постизати прѣвѣкалища пакы.

III. — Къ сѣх'же и къ такоуныхъ о҃убо тѣмъ соущемъ и мно́жае же еше къ трѣудѣхъ и дѣланіихъ монастирскаго градежа о҃упражняющем се, слоухоу проче с' нѣхъ по вѣсоудъ въ окръ'стныихъ добродѣтелиномоу извѣщѣшъ, прихѣдѣти къ нимъ въ монастирь двѣ о҃нѣхъ, ꙗже люботрѣднаго еже пѣ Иѣѣ дѣланіа и достоуваднаго нѣхъ житѣлства мно́гыми о҃же въ слышани бѣвъ, презвитѣрь нѣкыи, ѿименемъ 'Іаковъ, града Филипоуполскаго протопѣпа сынъ, вѣзвѣщае о҃убо тѣмъ о прѣпѣбнаго чюдѣниѣи рѣцѣ, тои о҃же тогда въ Трѣнок'скѣи архіепископѣи ѿ лѣтъ мно́гыхъ сълѣжимѣ соущи, покрѣкѣнѣ нѣкако и нескѣдемѣ же въ конѣцъ, извѣбывѣти се ѿнѣ ѿвѣстѣише въ тѣ о҃убо вѣмѣ къ вѣнѣшнимъ глѣи, и сѣи томоу самовѣдѣцоу бѣти извѣстѣоущоу, таме, томоу глѣоущоу, поѣтрѣбъ радѣи нѣкыи съ своѣ митрополѣтвѣи шѣстѣиѣ ѿмѣвшоу и сѣиеннымъ мошѣмъ прѣпѣбнаго и съ ѿже о немъ не малыми поклѣнникъ о҃же бѣвшоу и чѣстѣ нѣкоу ѿ нѣхъ въ влѣненіе сѣбѣ ѿ тамо соущиныхъ клѣрикъ ѿпрѣсѣти ѿвѣщающоу. Такоа же ꙗко о҃слыша ѿже о҃убо ѿвѣтѣан настѣи тогда чѣ'стнѣиши въ іерѣмонѣсѣхъ кѣрь дѣдѣ, и проче о Х'ѣ вѣство, чѣ'стномоу о҃номоу презвитѣроу повѣдающоу ѿмѣ сѣд, дѣшею сѣлѣвъ вѣзрѣдовавши се бѣше, ѿже и вѣхъ о҃ двѣ прилѣжѣе того проче ѿспѣтоущи о тѣмъ, о҃же 'Іоѣсафоу въ тѣ о҃убо вѣмѣ прѣдначѣлѣстѣовавшоу тѣмъ къ прѣвѣхъ, ꙗкоже слово постигѣ извѣи, и начѣло и ѿсноканіѣ добродѣтели въ нѣхъ побѣжшоу, стѣрѣишоу соущоу настѣиоу обѣтѣан тогда ѿже по пакти вѣтоу, къ Гѣоу ошѣшѣоу бѣвшоу, вѣременноу сѣю ѿзмѣнившоу прѣсно прѣвѣваемоу и неѣлѣнноу житѣию. Таже пакы по сѣхъ, по малѣ о҃убо вѣрѣмѣи, сѣ и дрѣгынъ вѣстникъ пришѣ къ нимъ и тоже поѣвѣи повѣдоуе вѣше ѿмѣ, ꙗко и томоу такоже, глѣоущоу, по нѣкоемъ приѣвѣдоу въ Трѣнѣвѣ бѣвшоу и стѣго чюдѣтворивоу рѣкоу своѣма ѿчиѣма вѣдѣвшоу и ꙗже с' немъ извѣстѣно извѣдѣвшоу вѣсѣ.

Онъ же, а еше не ймоуше оутвер'жѣнь пѣмисль съвер'шенѣ ѡ тѣмъ, аще ѣко въ йстиноу сѣдъ сѣце боудутъ, повѣдоуимымъ въ конѣцѣ кѣры не мѡжахъ йти, даже бѡ до толи никакоже слышали еѣху илѣ разоумѣли по йстинѣ что, ѣко еже прѣбѣнаго рацѣ тогда въ Трѣицѣ быти, вѣменимъ мнѡжаніимъ забвѣтѣа глѣбинамъ вѣщи прѣдѣвшиа се а паче же бывшѣихъ радѣ неѡстроѣніа а метѣже а градоу въ вѣмѣ бѡгѡа прѣнѣтѣа карвар'скыи^{мъ} нахожденіимъ, бѣгда тоѡго прѣдѣстъ Бѣ въ роуцѣ крагъ радѣ нашіхъ грѣхъ, а соушѣа въ нѣмъ сѣла а чѣстнаа йлаа йнамо напрасно разоумѣла, ѡноснаа бываахъ, а сѣи нѣкамо тогда съѡнѣсти се мнѣше. Не мѡгоуше же оубѡ ѡ слышанныхъ, ѣкоже рѣчи се, въ вѣрѣити се до концѣ а хѡтеше прочеи йзвѣстити се ѡ тѣхъ, аще йстиннаа боудутъ, посылають абѣе брата нѣкого ѡ ѡбѣтѣли тѣмо, йже бѣше вѣдоуъ земли тѡн, запереуѣише бѡмоу йзвѣстно ѡ кѣсѣмъ йзѡбѣрѣсти потѣнкоу а быти томоу самокѣд'цоу прѣпѣбѣнаго мѡщѣмъ, да, бѣгда пакы възвратѣти се ѡтѣудоу кѣ нѣмъ, ѣже вѣдитъ а ѣже разоумѣеть, ѡпасно тѣмъ скажитъ.

IV. — Й сѣмъ оубѡ сѣце быкшоу а посланномоу ѡ кѣсѣмъ испѣитѣи по заповѣданномоу йзѡбѣрѣт'шоу а кѣ тѣмъ скорѣи кѣзвратѣвшоу се а сѣмъ йстиноу кѣсоу йзвѣститѣишоу, спѣхумъ мнѡсѣмъ а тѣшѣніемъ блѡгочѣстѣи абѣе цѣрци Кѣра Марѣи ѡ тѣмъ ѡповѣдають, ѣже бѣше дѣцѣи оубѡ блѡгочѣстѣигаго гѣа дѣспѡта Гѣѡргѣа, бывшѣаго кѣ вѣменихъ ѡнѣхъ блѣкы сѣр'в'скаго, жѣна же соуцѣи великаго ѡного а самодрѣжѣакого аміре Моурата, йже въ рагѣхъ а повѣдаахъ бранныхъ мнѡго сѣго дрекнѣишѣихъ прѣпросѣуѣаго, на сѣлкѣ тѡн а не въ цѣркыихъ тогда прѣвѣваущѡи, въ нѣм'же а жѣлише оубѡ своѣ ймѣющѣи бѣше тѣа, стадѣи не малыми бѣр'скаго ѡтѣѣиши града, кѣ полѡудѣиѣи оѣже тѣмо клѡнѣиши се странѣ, кѣ коуѣе же а молеѣтѣ тоу а бѣдетъ неибѣрѣжитѣлно быти тѡн, да прѣпѣбѣаго ѡноудоу сѣѣнныи прѣнѣсоут се мѡщѣи въ тоѡго сѣоуѡ ѡбѣтѣль, йже кѣ Рѣлкѣ, а сѣ то^{мъ} мѣздѣ велицѣ ѡ Бѣ тѡн на неѣси прѣдѣлѣжати рѣкше.

Блѡгочѣстѣлаа же сѣна а бѡлюбѣлаа цѣца тѣковаа ѡ мнѣхъ ѣко оѣслѣшавши бѣѡ а мнѡжае же паче рѣчѣніемъ бѣжѣенымъ оѣзѣвѣиши си дѣшоу, моленіемъ йхъ прѣклѡниѣиши се, повѣлѣваеми йми кѣ дѣло произвѣсти скорѣише потѣща се. Й оубѡ по вѣмени клѡчимѣмъ оѣ самодрѣжѣааго бывши великааго аміре Моамѣда, строѣщаго тогда цѣтѣа скѣптры, а ѡ сѣгклѣтаа сѣвномоу ѡ сѣомъ вѣсѣдоваѣиши а, ѣко мнѡго а прѣизлѣхаа дрѣзновѣніи оѣ цѣа

ѣмоуши, надѣжѣ непогрѣшивши, ѣскомоу нолоуѣцать. И писмена ѡ сѣмь повѣлѣнѣнаа къ соудѣи трѣхънѣскомоу ѿ цркви въспрѣимши дрѣжѣаки, ѣже съ въсаѣцѣмь спѣхъмь подати се ѡнѣ ѣскомоу, къ сѣбѣ тѣхъ на село прѣвѣкалицѣ ѣи приваѣкиши, по ѣже възкрѣтити се ѿ цртвоуѣшаго, въ роуце сѣмь дѣи та въроуѣцать. Ѣни же, сѣа ѣако въспрѣимше оуѣдѣ, тѣшатѣлѣише ѣ бѣлика скорость къ монастырю пакы възвѣраѣют се и, съборъ сътворѣише прѣчи, ѣхъ же прѣдрасоудѣише за сѣго послати се, ѿвѣщѣи сѣхъ нарѣдикше, къ Трѣхъновоу ѿпоуѣають¹⁾, прѣдначѣлѣствоуѣшоу ѣвѣ тѣмь въ таковѣи слоужѣѣ чѣстѣишомѣ къ сѣиноѣинокѣ Ѣѡфанѣоу, ѣже вѣише соуѣшомѣ тогда прѣвѣстоѣтелю ѡбѣтѣли сѣмь присѣишии по плѣти брѣтъ ѣ вѣторѣа по ѡнѣмь дѣи ѣже ѡбѣтѣлѣнаго печѣлѣкничѣства ѣмоушоу въса. Бѣише бѣ моуѣжъ по ѣстинѣ доволѣны къ рѣзоумѣ късаѣмь сѣ, ѣ въ бжѣтѣишии писанѣи ѣскоуѣиѣиши сѣи, ѡвѣдѣи же ѡбѣтѣишѣишии наипаѣе ѣ ѡумноу ѣстрѣотоу прѣвѣсѣхѣдѣ соуѣишѣи ѣже въ ѡбѣтѣли не мѣло, ѣако бѣиши ѣсоудѣоу ѣаѣкѣ оуѣдѣ ѣ въ ѣиныхъ доврѣдѣѣлѣиныхъ лихѣѣиѣстѣкѣхъ ѣзрѣднаго житѣлѣства прѣѣзѣиѣстѣкоуѣшоу сѣмоу прѣчишѣхъ.

V. — Постѣишии же послѣдѣишии црѣтѣиѣишаго града Бѣлѣградѣмь Трѣхънѣва ѣ стѣишѣмь оуѣже тѣмо на мѣстѣ ѡбѣтѣлици въѣишѣмь, ѣдѣже сѣи сълѣѣе бѣише, вѣноу прѣишѣствѣа ѣхъ прѣѣи ѿ граждѣиѣи оуѣвѣдѣише оуѣдѣ, мѣлѣвоу не мѣлоу ѡ тѣмь ѣ метѣжъ вѣлѣи въ лѣдѣхъ сътворѣише, крѣмѣише се оуѣдѣ ѣ которѣише коуѣпно съ Ѣнѣи, въ ѣже не дѣти сѣмь ниѣакоже сѣго ѣз града ѣзнѣсти, нѣ ѿбразѣмь късаѣѣишѣмь вѣзѣлѣи тѣхъ ѣ безъ оуѣспѣха пѣи въ своѣ пакы ѿслати вѣлѣишѣмь. Ѣако оуѣдѣ мнѣгоу съпрѣтивѣѣиѣи ѣ несѣстѣишомѣ ѣсоудѣоу гѣтѣкѣиѣи по мѣждѣоу Ѣвѣиѣхъ дѣже до трѣхъ нѣгдѣ дѣи ѡ тѣмь оуѣже вѣишѣоу ѣ крѣмѣѣ же на вѣиѣиѣстѣко докѣлно съвѣзѣиѣишѣи се ѿ лѣдѣи прѣчи, ѣако дѣже ѣ до соудѣишѣи ѣже ѡ вѣишѣи прѣиѣзѣи сѣмь, прѣстоуѣають ѿвѣи коуѣпно ѿ сѣглѣсѣа къ соудѣи грѣскомоу, лѣбѣѣрѣиѣи ѣхъ ѡ ѣсѣомѣмь разѣрѣшити дѣи. И оуѣдѣ црѣишѣмь вѣдѣишѣм се писанѣишѣм ѿ ѣночѣствѣоуѣишѣи соудѣишомѣ, повѣлѣѣишѣм Ѣномѣу скорѣише дѣти ѡуѣстѣишѣмь моуѣишѣм ѡуѣстѣишѣи свѣтѣишѣи Ѣѡанѣи, дѣѣт се

¹⁾ Въ пѣрѣвичѣиѣи редакѣиѣи следѣиѣиѣиѣи пѣсаѣжъ, до краѣ на алиѣеѣиѣи, е прѣѣдѣиѣиѣи таѣа: Бѣхѣоу же оуѣвѣишѣи по иѣиѣиѣиѣиѣи сѣи: ѣерѣмѣишѣи кѣрѣ Ѣѡфанѣи, ѣерѣмѣишѣи кѣрѣ Барѣлаѣи и брѣ Ѣѡвѣлѣишѣи, прѣѣзѣиѣиѣи Ѣѡанѣи, ѣже ѿ Бѣлѣишѣи, и прѣчии нѣѣиѣи.

тѣмъ ѿ соудцаго въ роуки двѣ ѿ мнѣго желаемое тѣмъ скрѣ-
внше, бмоу же неравносѣтелно ничтѣже ѿ нхъ же въ мѣрѣ; въсе-
чѣстнаа оубѣ бѣноснаго ѿца рака. И тако крамола ѿсоудоу
конѣца прѣмши, оубѣ, и лювопѣрносѣ ѿ срѣды въ бѣонхъ раздрѣши
се. Индци же, съ мнѣгою двѣ чѣстїю, коупно же и ѡбравованїемъ,
сѣеннѣю прѣпѣвнаго бже ѿоноудоу въспрѣмши ракоу и чистѣн-
шїмн понївнцїамн сїю ѡпрѣтавшѣ и мѣрѣмъ вѣговнннмн ѡбавово-
ннншї¹⁾, некѣмоу и мѣлн чѣто въ градѣ съѡбравашнсе сѣ вѣлхъ
прѣче, нѣ коупно къ ѡтѣрѣшннн азъ града азъшѣше, ракоу сѣго
на нѣдрѣмно²⁾ възлѣжнше, къ скѣмъ ѡбравашн се, некѣмоу
же соушоу нже ѿ града прокажашоу нхъ бѣо, тѣчїю мѣлѣмъ
нѣцѣмъ ѿ нншїнхъ и ѿ ннѣчѣствоушїнхъ же такоже. Таже рѣкѣ
нѣкѣторы дошѣше,³⁾ нже наричет се тѣмъ лѣдѣмъ Росїга, ѣже и
не мнѣгымъ сѣлѣмъ растоанїемъ града ѡстошн сѣ, рѣцѣ же оубѣ
ѡнѣмъ вѣлнмъ тогдѣ навѣднннѣ соушн, ѣко нсплѣннати се нн въ
късѣмъ лѣжн своѣмъ и ѿноудѣ некѣмоу же мѣгоушоу прѣмнїоушн
тоу за сѣлѣносѣ възкрѣнїа нѣ и нпрнстоушнѣ строушн, и тоу тако
нмоушоу оубѣ вїдѣше, скрѣбїю вѣлїю ѡдрѣжннмн вѣхѣмъ сѣлѣмъ,
ѣко не мѣгоушн тѣю прѣнн. И въ нѣдооумѣнн соушн мнѣсѣ ѡ
тѣмъ бѣо и скрѣбн вѣлнцѣ, вънѣзлѣпоу ѣкн сѣ нмъ азъшѣ ѿ
кокѣга сѣго ѣкоже нѣкѣторын дѣмъ вѣгоушѣннн и въсѣ мѣсто
ѡнѣ нсплѣнн ѣко, на двѣ чѣса. Ѣнн же двѣ дрѣзновѣнїе прѣмшн и
въ рѣкоу въшѣдше и вѣз крѣда прѣшѣдше, нѣснмн мѣтѣмн
сѣго, къ нѣоу скѣн ндѣхѣмъ, радѣоушн сѣ и кесѣлѣше.⁴⁾

1) Въ пѣрв. редакцїа следва за едно чудо, какъ нѣкой търговецъ, стра-
дащъ отъ очеболъ, билъ излѣкуванъ, като отслужилъ параклнсъ за светеца.

2) Въ пѣрв. редакцїа добавено: кїюсе.

3) Въ пѣрв. ред. се добавя: къ тѣмъ оубѣмъ днѣмъ, въ чѣ шестїй.

4) Въ пѣрв. редакцїа следва веднага епнзодъ за прѣстоѣѣването на
патеннцїтѣ въ Ннкоупъ, старнѣтъ Ннкополнсъ. Прнблнжающнмъ же сѣ и
къ Ннкоуполскымъ градѣмъ и хотѣшн оубѣ къ градѣ вѣннн, вѣстрѣ-
тнѣтѣ тѣмъ вѣнѣмъ града ѣко пѣпрншн двѣ нѣкѣтѣрїн вѣл-
моушн, Богданъ жоупѣ, кѣлѣмн хрнствлѣбнвѣ, нже нмѣашн вѣлїю
вѣроу къ свѣтому, тако и съ прѣчїнмн вѣларн. И коупно съ
нн въшѣдше въ градъ и въ вѣгокѣмъ полѣтѣхъ вѣвѣшн и ракоу свѣ-
таго вѣнесѣше въ молнтѣнїн вѣго дѣмъ, ндѣже и скѣшн мнѣгын
вѣжеженн вѣхѣмъ и дѣмъ вѣлѣгѣхѣнѣ дѣмїамнаго и съ ннѣмн аро-
матн, и по сѣмъ кожѣствнѣоу слоужѣоу съкрѣшнвшн свѣтѣмъ тѣнн
Хрнста Бога и въ нмѣ свѣтаго въ црѣковѣ вѣшѣдше и къ домѣ
пѣкѣмъ вѣзвращѣшн сѣ, прнлѣжанїа мнѣжанншаго спѣдѣвѣшн сѣ, тѣпѣзѣ

VI. — Прѣшъ д'шимъ же оубо ѿмъ прѣдѣль оны, ѿ вѣхъ Горѣ дѣць оубо постиг'шимъ,¹⁾ дѣло быти ѿ повоно вѣмѣни се оубо тѣ, ꙗко да въ монастырь пришъ стѣи ѿхъ ѣже съ стѣни прѣдѣ възвѣстѣти, послѣднѣ къ дакине единому ѿ слѣжителъ своихъ ѿмоуши сѣце: Чѣстнѣишому къ сѣиннойноку, на мѣже ѿцоу ѿ ѿгоу меноу сѣинны обѣтѣли прѣповаго ѿ рѣноснаго ѿца нашего Іоанна поустыни житѣли, іеромонахоу кѣрь. Дѣдоу ѿ кѣеому о Хѣ брѣтствоу мѣниши въ ѿноку Оѿѿфанъ ѿ съ брѣтѣли радоч вати се о Гѣ. ѿ да оубѣсте, ꙗко ѿзыдохомъ ѿ прѣдѣль ѿвѣрѣ пѣискихъ о кѣсѣмъ добрѣ, вѣжѣю оубо кѣзмагами вѣтѣю ѿ мѣтѣ вами вы, съпрѣноши съ собою ѿ кѣсѣчѣстноюу прѣповаго ракоу,²⁾ ѿ ѿсмы нѣтъ въ Горѣ дѣльскѣмъ градоу, ѿ ѿдѣ хѣошѣмъ

гѣтѣвѣ соуши и испѣниѣ кѣсакѣ обѣлѣи. ѿ тоу вѣз мѣла въ съ града събра се съ женами и дѣтѣми ѿ мѣла и даже и до велика, кѣсѣлѣсе се и поюше пѣсѣни божѣствнѣ, дѣвному ономуу моужѣ прѣдѣстоуѣ съ ѿроку своимъ, главы ѿмоуше непѣркѣни, и никакоже въсхѣтѣѣшоу сѣсти на стѣлѣ своемъ даже и до чѣтвертаго часа нѣщи. ѿ тако прочѣе пѣроу съвѣршиши се, кѣждо въ своа нѣхъ разѣдоше се. Заоутра же оубо въстѣши и пѣснѣ обѣниѣ ѿпѣкѣи и кѣса къ ошѣствѣю оугѣтѣвалѣи, пакы нѣкотѣраа мѣва и цѣоукъ слышѣашѣ се, кѣеому градоу оубо събравоу се къ опрѣвожденію светаго, и пакы, ꙗкоже варише рѣхѣ ѿ кокѣча светаго ѿви се благооуханѣ мнѣго и ѿтоли по вѣсе дѣни и ноши и прѣста точѣ благоуханѣе. ѿмоу же оубо сѣце вѣвѣшоу, прѣдѣвѣспомѣноути ѿнѣ кѣше рѣченѣны вѣльмоу, носѣицѣхъ ракоу прѣподобнаго кѣлѣни почѣтъ и одаровавъ и потрѣвѣниѣми прѣоудолѣвъ, ꙗже вѣхѣу къ потрѣвоу поутѣи, онѣмъ же на обѣчно носѣло кѣзѣвѣжѣши светаго, и съ прочѣими тако болѣры проваждаше сѣхъ даже и до рѣкы, глаголюмѣе Осма. ѿ тѣ светаго вѣвѣиши ракоу и мнѣгыми слѣзѣми обѣлѣвоу сѣю и тѣ обѣчное поклонѣнѣе вѣдаѣи, въ своа кѣждѣ нѣхъ въвѣраѣахѣу се, ѿца своа ѿмоуше ѿвѣзираѣа се къ ѿнѣмъ.

¹⁾ Въ пѣрв. редакція се добавя, че тѣлото било положено въ цѣркви св. Георгіа: ѿ вѣнесѣи ракоу въ великѣи хрѣ светаго великомоученика Георгіа, и дѣжѣ и светѣи краѣ онѣ, иже Бѣнѣскѣи словѣми, лежи Милоутиѣ, и тоу ꙗкоже бы на единѣ ѿдрѣ вѣзѣи свѣтѣи и соугѣѣа благооуханѣ ѿдѣхѣи въ оудѣкѣнѣе вѣсѣмъ, гра въ свѣ авѣе съ свѣтѣи и кадиѣи сътѣче се къ нѣма.

²⁾ ѿ ѿ кѣсѣмъ добрѣ до ракоу липсѣа въ пѣрв. редакція.

прѣбѣти пѣтъ или шість дѣи, а тако къ монастырю поѣта ити се. Да о сѣмъ потѣщанно боудѣи вѣши сѣбѣсти, ѣко да съ поѣваю-
щю чѣстїю въ срѣтенїе сѣго изыдеѣи и молиѣи о насъ.

Послѣдникомъ же дѣи ѿпоущеноу бывшоу и онѣмъ же покомъ
полоучающему, шестодневное въ градѣ, ѣкоже оу же и ѡблѣно-
бѣсть, прѣпровождаящему въ вѣмѣ, ѿ кѣсѣхъ славимъ и почитаемъ
мѡмъ соущему, женѣ нѣкаѣ,¹⁾ ѿ богатыхъ тоу, творещи вѣше
ковчѣгъ сѣмоу ѿ дрѣвѣсъ игнїющїихъ, цѣною соуща пѣнѣсимъ
стѡмъ. И кѣ новоу ракоу положивши сѣго, моужь тонъ жинѣ²⁾ дѣвъ
шість златникъ и коупнѣхъ свѣтлоу поимѣнцоу, покры ковчѣгъ сѣго.

— VII. — Сѣдомоу же оубо настѣкшоу дѣви и обѣчнымъ
оу же славословіемъ оутрѣного пѣснословїа съвершившимъ се, оубѣ-
дѣвши жителѣи града, ѣко хѡтѣтъ дѣигноути се съ сѣшимъ, и
коупно вѣси събрѣвши се съ жинѣми и дѣтми въ цркви въ вели-
коу сѣго и славнаго великомѣна и повѣдонѡсца Хѣа Гиѡргїа,
ѣже въ митропѡлин, и дѣже оубо съ сѣшимъ обѣтающе вѣхоу,³⁾
съвѣтъ твѡрахоу межоу собою, ѣко сѣмоу провозженїе сътворѣ-
тъ сѣиѣнници въ одѣждахъ сѣиѣнныхъ съ свѣщами и кадїлы.
Нѣци же ѿ нѣрвѣда не дѣахоу, глѣахоу вѡ: Бѡимъ се чѣдъ агѣрѣн-
скихъ завѣсти, да не нѣчто ненадѣжно съдѣають намъ. И оубо-
дѣнь бѣсть кѣсѣмъ съвѣтъ сѣ. И тако, съ нѣрвѣдомъ дѣигше
сѣго мнѡжѣство конники изъбрѣнныхъ моужь, дроуѣи же нѣрвѣды
пѣши, мнѡжѣиши же ѿ нихъ вѡсы, съ жинѣми и дѣтми, и сѣце
провожающе тѣхъ вѣнѣ града ѣко на четѣри пѣприща, съ слав-
нѣми и съ вѣпанѣми приришоуше и лѡбизающе ракоу сѣго, ѣкоже
вѣ на нѡсилѣ, глѣахоу; ѡхѡдиши ѿ насъ, дѣвнѣи ѡче, насъ же
сѣры ѡставаѣши, ѣко и прѣжѣ, и прѣси вѣюще, възвѣраахоу се.
Вѣмоужїе же съ сѣиѣнници и иноци съ тѣми шѣствїе творѣше
до мѣста, дѣшница нарицаѣмо, и тоу тѣхъ оубѡстѣиши и обѣч-
нымъ мѣръ възвѣмше, въ свѣд и дѣахоу; дроуѣи же ѿ нихъ съ
онѣми и дѣхоу дѣже и до монастыря. ѡтѡли же начѣше нѡсити
сѣго на сѣиѣхъ: рѣменѡмъ, съ нѡсѣщаго и дѣже дѡтѡли обѣчнаго
пѡмѣрѣмѣника, сънѣмше.

— VIII. — Слѣвавши же чѣвци ѿ ѡкрѣстныхъ странъ пришѣствїе
сѣго и съвѣкоуплѣши се на рѣцѣ глѣмѣнѣ Гирмѣнѣ; въ нѣкотѡрой
вѣсы, влѣзъ монастыря ѣко дѣи и пѡль шѣствїа, ждѣахъ ѡго тоу.

¹⁾ Въ пѣрв. редакция добавено: ктитѡрица. — ²⁾ Въ пѣрв. редак-
ция добавено: Георгїе ктитѡрь. — ³⁾ Отъ кѣ цркви до вѣхоу липсѣѣ
въ пѣрв. редакция.

Оубѣдѣже игоумень и братѣа, ѣко приближает се стѣи, двѣг се съ соушѣми по нѣмъ иже въ обѣтѣаи лоучишии се сѣиенными и ѿ братѣи нѣкыи, възвѣмше свѣще и кадѣла благоуханишаа, и того въ вѣсѣи реченнои, при рѣцѣ, чѣстнѣ оусрѣтасть. И на мѣстѣ прѣбывше тѣмъ днѣ и нѣщѣ, покои полоучающе, тоу соушоу и събравшомоу се оубо нѣрѣдоу. Заутра же възвѣмше свѣще и кадѣла и мѣтѣкѣ бѣвши, самъ игоумень и съ иже ѿ нѣмъ сѣиенници, възвѣмъ мѣщи стѣго, и дѣлаше прѣк ковчѣгѣмъ, весѣа се и пои, ѣкоже дрѣвѣаи бѣоушѣ¹⁾ прѣк сѣиеными, и сѣце идоуше бѣахоу нѣши съ вѣсѣми нѣрѣды дѣже и до гѣрѣи великыи. И тамо бѣвше по горѣи, поклѣкаеть игоумень, да сѣдѣше къкоу сѣти нѣщѣи, да не нѣщѣи и знемогѣтъ, не и дѣше, гѣи. И тако възвѣмоше нѣрѣды по травѣи зѣленѣ, ѣкоже при Хѣ моигѣ чюдесехъ нѣкогда. И тоу знаменѣе сътворѣше къ нѣмъ стѣго, и дѣже и до нѣи на вѣсѣако лѣто къ днѣи пѣмѣи стѣго трѣжѣствоуѣтъ члѣци на мѣстѣи тѣмъ. Тѣже ѿтоудѣи възстѣвше, прихѣдетъ ѣбѣи въ мѣтѣхъи монастырѣскыи, зѣкомыи ѿрице, и въ црѣкѣи стѣиныхъи илѣи, ѣюже бѣше самъ тѣи иногда настѣи обѣтѣаи тогда кѣрѣи дѣдѣи въ мѣстѣи тѣмъ ѿ основѣиаи любѣстроуднѣи въздвѣгѣноуль, заутра бѣи бѣи пѣзникии вѣрѣхѣиныхъи илѣи Пѣтра и Пѣлаа. И тако съ нѣрѣды трѣжѣствовакѣи и днѣи почтѣише, бѣи благодарѣиствѣноуѣи въздѣише хѣалоу. Заутра же възстѣвше, иже и сѣи ѿ ѣбѣи мѣи, и пакыи игоумень съ сѣиенници и съ ѣпѣкѣи кѣрѣи ѿсѣиѣи, иже бѣи и тѣи сѣи ѣмоу по пѣти бѣрѣи, възвѣмъи рѣкоу, нѣшааше, нѣрѣды же послѣдѣствовахоуи нѣши, зѣкоушеи Гѣи помѣи, дѣже и до самѣи мѣи, иже и вѣи мѣтѣхъи. ѿтоудѣи же нѣщѣи ѿ нѣрѣды, прѣбѣишеи стѣго, бѣи стрѣи чѣи лѣгѣкѣи бѣжѣи дѣи вѣкрѣишѣи, и въ скѣрѣи ѿ тѣхъи невидѣи бѣише, пѣчеи бѣи бѣи зѣи ѣлѣи илѣи ѿрѣи нѣкѣи лѣтѣи тѣчаахоуи, и не ѣко нѣишеи стѣго, илѣи нѣи сѣи тѣи невидѣи. И послѣдѣоваашеи сѣи чюдѣи пѣчеи илѣи чюдѣи. ѿи же, възсѣдѣи на кѣи и гѣишеи къ сѣдѣи, възхѣишеи и нѣсхѣишеи, не мѣжаахоуи пѣи гѣи стѣго, ни ѿчѣи оубѣи, ѣко и мѣи сѣи ѿ прѣсѣишѣи вѣдѣи тѣмъ къ бѣишѣи бѣишеи, ѣжеи гѣи оубѣи: Чѣи хѣишеи вѣи сѣи дѣишѣи и прѣсѣишѣи чюдѣи? Моу жеи же, ижеи стѣго нѣишѣи, ѣдѣи възмѣишеи пѣдѣи бѣишѣи рѣкоу съ трѣишѣи и тоуи дождѣи тѣхъи, тѣко и съи ѣишѣишѣи нѣрѣды. Тѣжеи ѿтоудѣи дѣишѣи сеи бѣишеи оубѣи и мѣи

¹⁾ Въ пѣрѣ. редакция дѣишѣи: дѣи.

походивше, ꙗко на полѣ пѣприца ѿ того мѣста, оуспѣташе
 ѿбѣ тѣхъ братство въсе, ꙗже въ монастыри, съ ꙗконами ꙗ
 чѣстными дрѣвеси на мѣстѣ зокомѣмъ Бръбница, ниже състатѣа
 ѿвсѣмъ рѣкѣ великѣ, Рѣлы же прѣнарѣкомамы оубѣ ꙗже
 ꙗлѣина прозванѣе ѡбѣчнѣ ꙗмоушон. ꙗ тоу съвѣкоупаше лѣкъ къ
 бѣдино ꙗ пѣвше пѣсни бжтвны ꙗ ловазаше сѣа ꙗ дрѣга дреуга,
 ѿвѣшнѣ въсе коупно ѿтоудоу въ монастырь постѣгоше ꙗ, сѣго
 кѣнѣше къ цркви, съ мнѣгою ѣгѣ чѣстѣю ꙗ ѿлампѣнемъ на
 прооуготованнѣмъ ёмоу въ нѣн положиле мѣстѣ, въ лѣто [сцовъ
 (6977—1469), индиктѣ ѣ, мѣа ѣоуѣа х' тѣн, ꙗже ꙗ до днѣ чѣст-
 ные того лѣжше моуши, ѿсѣланѣа вѣзмѣзнаго прѣд тѣкоушѣи
 истѣчнѣ истѣкаютъ ꙗже съ вѣрою топлоу къ нѣмъ притѣчѣшнѣмъ.
 ꙗ тако кѣсѣноуное проче бѣдѣнѣ съвѣрѣшнѣ и днѣ почѣтѣше, въ-
 чѣннѣше на вѣсѣко лѣто ѿтоли тѣорити агрипнѣю къ ѡвѣтѣли
 прѣбеномоу къ ѣ ѣоуѣа мѣа, съ сѣыми¹⁾ коупно вѣсѣвѣрѣннѣи Кѣв-
 мою же ꙗ Дамѣанѣ²⁾, прѣзникъ чѣстѣнъ съвѣрѣшаше томоу ѣ въз-
 вращѣн чѣстнѣхъ моуши ѣгѣ,¹⁾ ꙗ пѣти же ёмоу парѣканѣ на
 вѣсѣкоу сѣдмѣцоу къ днѣ чѣтѣрѣтка.

IX. — По сѣмѣже пакы посѣлаютъ къ вѣчѣстѣикѣ црци Кѣра
 Марѣи кѣдѣнѣе ѣ сѣомъ ꙗ тѣхъ поутнѣмъ шѣстѣованѣи. Про-
 чѣтѣши же црца посланѣе ꙗ оубѣдѣши прѣшѣствѣе сѣго ꙗ кѣлми
 възрѣдовавшѣи се ꙗ съ вѣбрѣднѣми скѣи, къ нѣмъ вѣспѣ-
 соуетъ вѣбрѣдѣстѣкѣнаа писанѣа, глѣущѣ: Вѣбрѣдѣсъ Бѣ моѣгѣ, ꙗко
 къ днѣ нѣше вѣ кѣзвращѣнѣ моушѣ сѣго. ꙗ тоу вѣдѣетъ по-
 сланнѣкоу понѣвѣцоу свѣтлоу къ ѣже поставѣти сѣю на кѣвоуръ
 сѣго, въ хѣлоу Бѣу ꙗ въ чѣстѣ же прѣбеномѣ ꙗ тоѣ къ вѣсѣг-
 дѣшнѣи вѣспѣмѣнѣнѣи.

X. — ꙗ сѣа оубѣ тако ꙗже ѣ сѣтѣмъ ѿ начѣла дѣже до здѣ.²⁾ ꙗ
 ѿвѣромъ такоуѣмѣже ѿбѣ пакы томоу ѣже ѿ прѣслѣвоушѣа оубѣ

1—1) Отъ съ сѣыми до ѣгѣ липсѣа въ пѣрѣ. редакѣи.

2) Краѣтъ на разѣкаа е предаденъ другѣе въ пѣрѣ. редакѣи:
 Бываѣтъ же оубѣ лѣта, по ѣже прѣнести се прѣподобнаго скѣи-
 нѣшнѣмъ мѣшѣ ѿ Грѣдѣчѣскѣи мѣтрополѣе к' Трѣнокъ Ёскѣи,
 царѣ Бѣлѣгарѣскѣи, дѣже до настоѣщаго ѣбѣ (274) лѣт. ꙗ къ тоѣ
 оубѣ лѣто разлѣчна чюдѣса бывѣи свѣтѣи. ꙗ въ днѣ же памѣтѣ
 свѣтаго мѣшѣи, ꙗже болѣше ѿ доухоу вѣчѣстѣхъ, ѿ двѣнадѣсѣте
 лѣт моушнѣи и мѣшѣе, ꙗ жени нѣкѣе, законнѣе своѣ моушѣи нѣз-
 оставѣашѣи ноуѣде радѣи тѣе, ꙗ пакы по вѣздрѣвѣнѣи къ свѣи

града Трънѣва и ѿ земли Загор'скы въ свою ѿмѣ любезнѣишоу поустыню Рыл'скоу, въ нѣнже паче члѣка подкѣса се и поста теченіе съверши, по многыхъ онѣхъ и дол'гихъ лѣтѣхъ иже тамо прѣкытіа его възращеніе оубо бысть, Боу и се въсако строннѣ нѣкако и съмотрѣтелнѣ оубо съдѣлавшоу и блгпроизволившоу сѣ тако быти, іако да и западнаа пакы страны блггар'скы того ѿчѣствіа пришѣстіемъ его ѡстет се и на лоучышаа наздають.¹⁾

моужѣ^м възвратише се. Таковаа же исцѣленіа и до нѣна бывають скетын^и иже съ вѣроу приходѣци^и къ нимъ въ славу Богоу. Сицѣко же оубо имѣ прѣнесеніе достохвальнѣиши ѿца нашъ Іоан'нъ ѿ прѣславнаго града Трънова и ѿ земли Загор'скіе въ тѣго славнѣи монастырь, иже въ Рылсцѣи поустыни соущи, великое въ истинѣ късего мира свѣтило, вѣрѣ закрало и оутвържденіе, поустин'наа красота и иночское оудовреніе, Богоу и се нѣкакъ строннѣ съдѣлавшоу и благоволив'шъ сѣ тако быти, іако да и западнаа пакы страни блггар'скы тѣго пришѣствіемъ^м оскѣтѣт се и на лоучышаа наздають.

¹⁾ Тукъ следва молитвата къмъ светеца, която Владиславъ Граматикъ заелъ отъ Евтимиевата редакция и къмъ думата Блггарѣ прибавилъ и Срѣбли, а помислѣ дръжавнымъ господамъ нашимъ. Молитвата у Евтимия вж. по-горе, стр. 72—73.

VII.

Житие съ похвала отъ Димитрия Кантакузинъ¹⁾

Дімітріа Кан'такоузина о житіи изложителнои въ кратѣцѣ съ похвалою малюю ѿже въ стѣхъ прѣбномоу ѿ бѣносномоу ѿцѣу 'Іоанноу, поустыни Рыл'скыи жителю, поноуженноу къ семоу ѿ нѣкоторыхъ томоу любовныхъ бывшоу, въ немъ же ѿ о прѣнесеніи ѿ к'звращеніи мошени іго еже ѿ Трынова въ с'битѣль того ч'т'нью, ѿже въ Рылѣ. Бѣ ѿ.

I. — пже сего м'рскаго ѿ паче н'шашнаго о'кааннаго житіа поутникѣ въ жетѣвныи ѿкоже слово по прилоучаю ш'ствоушимъ годы ѿ кармѣ с'ѣлныи, ноужнѣ ѿпалаемѣ ѿ знѣмъ крѣпцѣмъ о'дрѣжимѣ, е'дѣдъ дѣхajúщѣмъ ѿ изнемагающе, вѣдѣ же никакоже о'бѣрѣтающимъ въ прохладѣніе ѿ злыхъ ѿбелг'ченіе, не мало оутѣшеніе таковыи с'ѣнь въ припоутіи о'бѣрѣсти ѿ тоу по н'ю прѣмѣненіе о'дрѣжимѣ въ малѣ полѣчти з'ль, ѿ ѿкоже прохладѣнна въ себѣ в'здоуха дѣх'аніе привлѣши, мнѣ се таковыи ѿ в'ноутр'нѣи прохладѣти ѿ слад'ко нѣкои въ ч'асѣ онѣмъ прѣпокоеніе бываетъ. Въ тако бѣ прилоучи се ѿ при насъ н'шъ подобіемъ вѣщи прои'зйти, поутници бѣ житіа скоропрѣходнаго е'смы сего ѿ въ жетѣвныи по прилоучаю дост'гохѣ ш'ствовати ч'асы; жетѣвоу же ми р'азѣмѣ, близъ соуше плодохѣ събраніа в'ѣмѣ, в'ар'же о'палѣи ноужнѣ, належѣше с'ѣ моучител'ствѣнѣише ц'ѣтѣ, знѣи же крѣпкыи в'арѣ послѣдоуи, къ тѣхъ мрѣ'скыи дѣлѣ приоу'беленіе. Г'ѣбѣи бо се ѿ на насъ дѣдѣмъ дѣх'ок'ш'анни ѿнѣ г'ль, вѣщajúщ'и: Г'мѣсиши се, рѣкшоу, къ ѣзыцѣхъ ѿ навѣкоше дѣлѣ ѿхъ; р'абѣташе ѿстоу'каннымъ ѿхъ, ѿ бѣсть ѿмѣ въ с'кѣлзнь; пожрѣше с'ны своѣ ѿ дѣщере вѣсѣмъ (Пс. 105, 35—37). Изнемагаемъ же ѿ е'дѣдъ дѣх'аемъ ѿ тѣхъ прид'авлѣи наноимыи тежест'ми, ѿ пр'аведнаа злѣбѣ в'змѣ'зды прѣемajúще, вѣдѣ же

¹⁾ Срв. по-горе, стр. 22 сл. Печата се по р'жкописа на Владислава Граматикѣ, въ неговия Рилски панегирикѣ отъ 1479 г., л. 514^б сл.

[illegible]

II. — И намѣ оубо ноужнаго сего и злѣ шѣствнаго поутѣ
оумиленныи поутникѣ, ѿже ни ѿдѣхнути ѿ злѣхъ и лютыхъ,
ѿкоже кѣше рече се, могоущи, оберѣте се сѣнь посредаѣ поутѣ.
Кадъ же сѣдъ? Ноко нѣна просѣдѣше цркви въ послѣднѣа сѣдъ и въ
конѣцѣ оубо постигшаа крѣмена, възращеніе мѣщи бжннаго
Іѡанна Рылскаго стѣтаника свѣтабишше тѣхъ, ѿже дѣла
блгтѣю и чюдесъ дѣствіи по прѣмнѣмъ прѣбогатнѣшаго се
прѣсладѣнѣ и званіе своѣмъ наричѣнѣа дѣла ѿвѣстившаго. Ёго
же памѣтѣю и чюдесъ обѣнѣмъ оутѣшнѣе нѣкое дѣлово прѣемше,
ѿдѣхнухъ въ малѣ, и къ сѣмоу похвалѣмоу любе истиннѣ
поноуженнѣ быхъ грѣшѣмъ слѣкоу, нѣ бѣоубѣдноѣ тѣмъ по лѣ-
потѣ повѣдающе житіе, нѣ ѿ чѣсти нѣкѣмъ ѿже тѣмъ прикасающе
се. Ёлма же мнѣши сѣи и повѣдаше и писанно останае, ниже
пакѣ бѣмъ брани, ёже не къ крѣви и плѣти, по аплѣу, нѣ къ на-
чѣлѣ и влѣстѣи и миродѣлѣи и неѣвѣннѣмъ доухѣмъ
злѣмъ къ нѣмъ. Ктѣмъ сѣдъ или вѣстѣе подрѣвноу, или и
вѣдѣ и зрѣи възможѣ, ѿже въ толикихъ бывшаа лѣтѣхъ съ-
протѣмъ лѣкѣмъ бѣшѣмъ оумныи же и чювѣствныи брани, ѿмѣ
съпротѣмъ се моужескѣ на кѣжѣ дѣи же и чѣсѣ, и сѣхъ тѣхъ
нѣмъ низлагѣе посрамѣаше, ѿ вѣмъ же оубѣнѣа вѣнѣе прѣемѣи?
Нѣ ниже чюдеса тѣмъ, ѿмѣ же блгтѣю дѣла сѣбогати се, мнѣмъ бѣ
сѣдъ и въ живѣтѣ бжннаго и по смѣрти, и въ многѣмъ крѣме-
нѣхъ и мѣстнѣхъ прѣлѣженіѣхъ быше до нѣна, и нѣна бывають,
бжтѣнаго бѣ дѣла блгтѣи црѣвоущіѣхъ црѣи и вѣсѣхъ съдѣтелѣмъ,
глѣ, ѿже своимъ рѣшѣмъ дѣрова, некрѣмѣнна бывати сѣмѣе, нѣ
пѣче вѣчна, ниже въ лѣтѣ описанна, ѿкоже зѣмѣлнѣхъ црѣи блѣ-
дѣствіа, нѣ ѿко ѿ соущаго црѣи и блѣ, прѣсно дѣствѣвати

стко мѣтѣню стѣжа, нѣ ѿ поѣстники въ архіерѣѡу бывши 'Іуѡннѣ, нѣ ѿ ѿ Дамаска свѣтлаа на црковнѣи тврѣдн въсидѣшѣа свѣзда 'Іуѡннѣ. Поустѣн'нын же жителѣе, нѣсныи члвци ѿлѣи зѣмьлѣнын ѿггѣли, въздръжѣніемъ ѿ трѣпѣніемъ, чѣстотѣѡу ѿ пѣніемъ ѿ мѣтѣною бывши ѿ ѣдиномоу въсѣи въдоми Боу, дѣсѣторѣца же къ нѣа словоушѣа тогѡ славногѡ ѿменоканѣа, чѣсло сѣкрѣшеное, ѿх'же почѣсти повѣдати мнѡгѡ крѣмене ѿстѣшѣніе боудѣть. Съ сѣми же ѿ ѿ трѣхъ ѿ тогѡже дѣа ѿ сѣи дѣкныи ѿ по моѣмоу словѣсѣ бо-моудрыи 'Іуѡннѣ, ѿнѣмъ же ѿ ѿныи въсѣх'же въкоуѣѣ ѿлѣи по ѣдиномоу кнѣга живыхъ написанно слѣд'кое сѣ ѿ кѣсѣмъ чѣстное ѿме носѣтъ. Нѣтъ непонѣсѣмъ бѣти, молю, ѡ ѿмена чѣсти въ сѣлико проѣзвѣдѣ слово, ѿбѡ ѿ любеи ѿ слѣдѣсти бѣѣ.

V. — Съ оубѡ вѣжѣныи, ѿ ѡ нѣм'же слово, 'Іуѡннѣ, глѣ ѿко оуслѣшѣа въ ѣвѣлѣи глѣ, ѣже рѣче къ богѣтѡмоу по ѣже сѣхрѣнѣти томоу кѣсѣ ѿ ѡнѡсти заповѣды, ѿко възлюбѣвшѣи ѣгѡ, ѣдиногѡ, рѣкъ ѣмоу: Недокончѣа ѣси, ѿдѣи, ѣлика ѿмѣши, продажѣи ѿ дожѣи ѿшѣимъ, ѿ ѿмѣтѣи ѿмѣши скрѣвици на нѣси, ѿ прѣидѣи ходѣи къ слѣдѣи мѣне, възѣмъ крѣтъ. Дрѣхѣа оубѡ ѿ словѣси бѣвъ, сѣѣнныи вѣбѡкѣст-ники рѣче Мѣрко, ѡтидѣи скрѣбѣи (Марко, 10, 21—22). Пѡчѣто? Бѣкъ вѣ ѿмѣе, рѣче, стѣжанѣа мнѡгѡ. Нѣтъ не тако ѿ 'Іуѡннѣ. Нѣтъ по ѣже къ ѡнѡсти кѣсѣ сѣкрѣшѣи Хѣмѣ заповѣды, ѣже съ прѣѡумножѣніемъ законныхъ тѣж'чѣишѣе, ѣлма ѿ сѣкрѣшѣннѣишѣе, ѿ сѣ оуслѣшѣа кѣшѣе рѣнныи ѣвѣлѣскыи глѣ, тогѡ ѿспѣлѣнѣти прѡчѣе тѣшѣаши сѣ. Нѣтъ рѣчѣтъ ѿ ѡлюбѡпѣрѣныихъ кѣтѡ, ѿко сѣгѡ вѣжѣннагѡ ѿ ѡного мнѡгѡ пѡсрѣдѣѣ: "Онѣ вѣ мнѡжѣство богѣтѣства ѿ стѣжанѣа мнѡгѡ ѿмѣшѣе, тѣм'же въсѣа въ ѣдино растѡчѣити ѿ раздѣити, ѿже ѿ мнѡ-гѣѣ сѣврѣнна лѣтъ, тѣжѣко ѿкоже лѣпо слѣшѣа; сѣѣ же мѣла нѣкѣла ѿмѣѣ ѿ не кѣлѣю сѣ погѡуѣлѣнѣи прѣносѣшѣа печѣа, скѡрѣ прѡчѣе раз-дѣити тѣа вѣѣ. Нѣтъ ѿже добрѣ разсоудѣити такоаа кѣды ѿ хѡтѣ, равѣнаа сѣврѣшѣтъ въ ѡвѡнѣхъ, пѣче же ѿ ѿнѡхѡѣм'ствоушѣаа сѣгѡ, ѿ ѡнѣ оубѡ ѡ ѿмѣнѣныхъ скрѣбѣи вѣѣ, сѣѣ же тѣа ни въ чѣтѡже по подѡбенѡмоу ѿмыи, дѣшоу своѡу полѣгѣаши ѿ сѣбѣ ѡрѣишѣи сѣ, тѣшѣаши сѣ ѿ ѿже ѿ ѡѣца наслѣдоканѣа оубѡгѣимъ раздѣаѣтъ, ѿнѡчѣскыи въспрѣѣмѣнѣѣ ѡвразѣ, ѿстиннѣе же ѿггѣлѣскыи рѣци, ѡстрѣгѣи вѣлѣсы мрѣтѣвныи съ живѡу-шѣимѣи ѿко дѣѣнѣствоушѣимѣи стрѣст'мѣи, ѿже въ нѣсѣ, глѣю, похѡтѣ-нѣимѣи, ѿѣе ѿ ѿ прѣѣжѣи дѡбѣлѣи сѣхъ ѣлика сѣлаа бѣжѣаши. ѣлма ѿ ѿкраѣмоу пѡѣнѣѣ, кѣлѣкомѡу патрѣарѡхѡу, прѣзѣкѣающѣи тогѡ оуслѣшѣа глѣскѣ, ѿ въ мѣсто наставѣающѣи, лѣтѡ тѣчѣю въ нѣкѣомѣ тоу соуѣремъ монастѣири прѣбѣвъѣ, ѿ сѣ сѣлѡу прѣмоудрѣѣ, ѿко за не

самочинниѣ начинѣ и вѣды, ꙗко кромѣ наставленїа и наказанїа и къ таковымъ обоученїа оудобенѣ съприкѣхѣднѣи обѣчи прѣласть.

VI. — По сїхъ вѣхѣднѣи въ поустыню, единою одѣанъ ризою, и сѣ кожаною, снѣдана же не трѣкоуе, бѣлѣмъ доволѣствовати се изволѣвъ, и сїмъ дивїмъ, и таковы ѡнѣ, ꙗкоже поустыни. Се божїенному въ пищоу, ꙗже пищоу нареши таково достойтъ, пїтїе же вѣдѣ доволна и, непїщоу, вѣрѣзѣмъ послѣшательнѣи и разсѣднѣмъ, сїа и тѣчїю ѡ ѡцїи пѣкъсть. ꙗже лѣто едино или двѣ къ таковы вѣздрѣжанїи вѣше иствѣнѣи съверѣшити прѣпѣбнѣи хѣтѣши и ꙗже въ толїцѣхъ лѣтѣхъ, бѣа вѣи и бѣла ѡна въ сѣтѣ прїемаши божїены никакоже, нѣ и тѣ съ вѣздрѣжанїемъ и трѣпкѣмъ мнѣмъ, ꙗко по нѣколика вѣмени прѣшѣстїю и до вѣторы нѣли нїчесѣи къкоуѣнѣи ѡ бѣлѣи ѡнѣхъ бѣ. Се вѣи величѣсткоу и вѣздрѣжанїю крайнѣмоу показѣ оуѣи и 'Іуаннѣ, ꙗко не ѡ хлѣбѣ единомъ живѣи бѣти, пѣ бѣ живѣи, по хлѣмоу глѣ, члѣкоу, нѣ ѡ вѣсѣмъ глѣ бѣи. И таковымъ оуѣи живѣи къ поустыни ѡлобѣнѣи вѣздрѣжанїемъ въ иствѣнѣи на лѣта мнѣмъ, до концѣ вѣи сѣ съверѣшити своѣи живѣи моуѣи тѣшимо бѣ. Чѣо творѣи бѣ и каковоу съ своѣмъ рабомъ мѣи? ꙗже въ начѣло творѣнїа, тако и тогда, ꙗже и не рѣче, нѣ мѣи поклѣ да изрѣстити зѣмля, и просѣи сланоуѣи, пищоу недѣланноу прѣпѣбнѣмоу, сѣи нѣдѣнно; и ꙗже Мѣиенскому нарѣдоу, нѣ неблѣдѣрному, дрѣкѣи мѣноу, тако и своѣмъ оуѣи безтѣроуѣнѣи сѣи пищоу. Къ прѣвнѣи да вѣзвѣтит сѣ слово.

Вѣздрѣжанїе ли тѣчїю показѣ таково 'Іуаннѣ, ꙗже прѣзрѣ? Бѣи събѣи доводѣтѣи божїены събѣи, въ сѣи събѣи, нагоу трѣи вѣноу, помрѣи зѣи мѣи. Зрѣи, ѡ любвици, каково и мѣи, ꙗко и трѣи одѣи носѣи, нѣоуѣи шѣи въ зѣи гѣи. ѡпаиѣи же бѣ въ жѣи вѣи вѣи снѣи пѣи, бѣи моуѣи вѣи ѡи и къ снѣи вѣи, толїко дѣи томоу, бѣи не въ концѣ вѣи бѣи и иствѣноу оуѣи въ мѣи нѣи. Мѣи къ дѣи и нѣи нѣи, и сѣи из глѣи дѣи вѣи, никакоже прѣи мѣи къ снѣи. Чѣо прѣи изрѣкоу, или коѣ ѡи ѡи добѣи похѣи дѣи? Глѣи ли иствѣи, ꙗже и мѣи съ вѣи оуѣи потѣи Фариѣи? Глѣи ли моуѣи, вѣи же вѣи нѣи пѣи? Крѣи? Тѣи вѣи вѣи

оураганише жестоцѣ. Роуѣкѣ прѣбываѣ въздѣланіа? тѣмѣ вѣ ѿганиши съпротѣвныѣ множества. Чистотоу срѣчноу? еѣ же радѣ зрѣніа жѣтѣнаго спѣбѣ се.

Неоудѣбѣ сътрѣпѣлаа прѣтрѣпѣ ѿ вѣсѣвѣ блжѣнныи йскоушеніа и напасти, кѣ мирѣ сыи еѣще и ѿнь, възставааше сърѣдѣныхъ соусѣды же и знаѣмые на нь, и ѣкоже стрѣлами, тако оуѣзвѣлающѣими того ранахоу глѣ: непотрѣбѣна, недоѣна прѣбываніа и житѣлства нарицахоу мирскаго, и йнаа нѣклаа глѣахоу, блѣнка и ѣкова кѣтхын и начѣлныи злѣхъ обрѣтатѣль тѣмѣ вѣ оуѣмѣ вѣлаааше. Нѣ что? блѣнка ѿгниѣ печѣт се златѣ, толико йскоушеніише ѣвлѣет се. И мирѣ оуѣдѣ ѣко ѣставаѣ съ мирскыми Іѣвѣннѣ, вѣ вѣнѣшныи жѣвѣше поустѣыни, ни понѣ вѣ малѣ мирѣна того тоу лѣкавыи ѣстави: разбойники на нь посла, йже и вѣвѣше несѣгрѣшѣннаго и раны наложѣше неповинномуу, ѿтоудѣ йзгѣнахоу.

VII. — Йзыѣкѣ же блжѣнныи, кѣноуѣтрѣнѣю постѣзѣ поустѣыню и тамо селѣніе своѣ сътѣвараѣ. Едѣнѣ едѣнѣномуу жѣкѣи Боу, срѣчноу же, ѣкоже рѣши, съмѣю наѣсе ѣзвѣоу, пѣщѣроу нѣкѣоу и сѣю тѣмѣноу вѣ поустѣыни обрѣтѣ, вѣ нѣо кѣхѣдѣтѣ, съѣтѣлѣ пѣвѣдѣигы добродѣтѣлѣи прѣбѣвѣныи прохѣде и невѣществѣно вѣ кѣществѣнѣ тѣлѣ йспраклаѣе житѣе. Тако оуѣвѣ блжѣнномуу вѣ пѣщѣрѣ жѣкоуѣоу и прѣно бѣи своѣмѣ, ѣко же дѣиѣ приѣлѣжающѣоу се, сѣиѣ вѣрата ѣгѣо вѣ пѣщѣроу кѣ нѣмѣ прихѣдѣтѣ, вѣсѣхъ своѣхъ оуѣтайк се, нѣ нѣ и вѣсѣа, стрѣю оуѣдѣ вѣ послоушаніе и повинѣкѣніе, Гѣи же вѣ рабѣотѣ ѿдѣати сѣбе, добрѣ и похѣвалѣ йзвѣолиѣ ѿнѣиѣ. Ёгоже зрѣ Іѣвѣннѣ прѣспѣкѣающе, ѣкоже лѣпо радѣокааше се. Чѣто прочѣе не дѣѣтѣ лоуѣкакѣи, ѣко да ѿ поустѣыни йзкѣдѣ ѣтрѣока, мирѣоу житѣла мирскѣм же раба съдѣлаѣтѣ, блжѣннаго же дѣшоу пѣчѣлаи не йспокѣдимѣи напѣкѣнѣтѣ. Зѣоухѣтѣрѣстѣнѣ наѣнѣнѣ, оуѣви дѣло, по своѣи прочѣе вѣсѣа ймѣше дѣзѣвољѣ вѣоли, ѿѣца ѣтрѣока, вѣрата же блжѣннаго, гнѣбѣныи и неоудѣбѣ нѣсѣмѣыми словѣси на сѣго поѣѣчѣнѣкѣ, и мѣсто покѣзѣоуѣтѣ ѣмѣ и ѣтрѣока и моуѣжа. Еѣа оуѣдѣ ѣко сътѣвѣрѣ вѣ члѣвѣцѣмѣ ѿбразѣ вѣсѣа, йноуѣдоу мнѣше се ѣтѣити, кѣко вѣи и хѣтѣаше ѣвѣити се прозѣорѣлиѣаго вѣлѣити спѣбѣаѣшѣному се дѣра, йже ниже невидѣмѣ и вѣсѣтѣаѣснѣ, ѣкоѣже и нѣсть по соуѣщѣствѣоу, никаѣко же мѣгы вѣ толиѣа лѣта чѣто на нѣмѣ оуѣснѣити. Чѣаѣ же ѣко на мѣстѣ вѣыѣ и сѣго вѣдѣ и ѣтрѣока такоже оуѣзрѣ, гнѣкѣмѣ горѣ, ѣрѣѣстѣю же дѣыиѣ, оуѣвѣйствѣо прѣтѣкѣше моуѣжоу конѣчѣныиѣ и глѣ непѣбѣныѣ вѣѣцааше на нь.

Блжѣныи же ѿко глаголюхъ не слышати твораше се, и ѿко нѣмъ не ѡсвѣ-
щаше, по пророку (Пс. 37, 14), оустъ, долоу зрѣ^ѡ очима, оумъ же къ Боу
въперникъ, и кышинею бжтеному и къса окръмляющоу прѡ-
мыслу кнѣмааше, къ чѣто произведеть кѣшь. И чѣкъ сѣа къзѣмъ,
скоро въ скоу къзкращаше се. Діаволъ же рѣдокаше се не толѣко о
погрѣшнѣн отрока дше, бланко с ѡскрѣвленіи блжѣннаго и истиннаго
постника. Стын же, ѿко видѣ въ мірь пакы ѡбодима и поустьини.
ѡтрѣзѣма юннаго, на мѣткою дѣиѣ обрѣщает се из глѣбныи срѣныи
къ Боу, и заѡ^ѡ вънезапоу прѣложеніе смрътѣю отрока, паче же
ѡ смрътѣи къ жизни вѣчнѣи прѣшѣствіемъ быкасть, ѡше нѣ-
кымъ и дѣкна и тѣжестна къзѣмнѣ се кѣшь. Юнныи бѡ надежда
не погрѣши блгъ вѣчныхъ и о ѡмъже томъ тѣшимо бѣ. Ѣца же,
не ѿкоже прѣиде скрѣпо и съ гнѣвѡ^ѡ на стго, нѣ съ срамѡмъ
къ нѣмоу пакы и стѣдѣнїе^ѡ къзкращѣсе, съ тѣхостію и моленіемъ
гдѣе въ томоу. Блжѣныи же Бѣ прослѣкаше, скрѣбы и печѣли измѣ-
ниаше се. Діаволъ же, надеже погрѣшникъ, сѣлѡ посрамляше се, сѣ-
тоуѣ. Достойно оубо съ пѣсньнопѣкце^ѡ рѣши Дѣдѡмъ: Си измѣна.
деснице кышнѣаго (Пс. 76, 11). Дванѣдесѣе прѣбывѣ въ тон пещирѣ
лѣтъ, мнѡгы и нескѣзанныи ѡ бѣсѡвъ напасти и страхѡвѣнїа и
нападѣнїа блжѣныи прѣимѣе.

VIII. — Странно къселеніе прочее и птицама пѣвно обрѣтъ,
въ доушнинеу дрѣка кнѣидѣ Іѡаннъ. Нѣ и тамъ пришѣше, мнѡ-
жества зѡбѣ доухѡвъ на нѣ нападаю^ѡ, люте быкши, изгнѣающе,
блѣ жѣка ѡставааю^ѡ.

IX. — Блжѣныи же и ѡтоудоу прѣшѣтъ, на кысѡкъ въс-
хѡдитъ на горѣ камѣнь, смрътѣнъ смрътѣи винокномоу чѣкѡмъ
прочее строупъ наносѣ тѣмъ, късе ѿкоже рѣши мнѡжество лоука-
кыхъ съшѣше се доухѡвъ, ни бѡ трѣпѣти мѡжаахоу великыи и
дѣкныи въздръжѣтелныи пѡдвигы моужа, вѣютъ, клѣкоу^ѡ, ѡзвѣтъ,
ранѣ, съ камѣне низрѣноуѣше долоу помѣтають, мрѣтка въсѣчь-
скы ѡставааю^ѡ. Онъ же, ѣдка ѿко въста, пакы на камѣнѣ възѣде,
ѡбычное пѣнїе влѣцѣ своѣмоу Боу приношааше. Тогда и болаше чѣсти
ѡ Бѣ спѣбѣает се, нѣктомоу нескѣзанныи ѿкоже прѣжѣ сланоуѣтъкъ,
нѣ хлѣвъ ѡггѡ^ѡ приносит се ѣмѣ. Ѣссуѣдъ троуды къ троудѡ^ѡ
и рѣкнѡсть къ рѣкнѡсти прилѣгаѣ^ѡ, ѡсрѣдѣемъ сѣанѣишнѣмъ и лю-
бѡвїю распѣаѣ^ѡ, ѿкоже нѣкыи дѡбѣлѣи и непѡвѣдѣ^ѡ юнѡша крѣпцѣ
за въскѣ^ѡ ѡ лѣ^ѡ съ чѣтырми мѣцы трѣпѣанкѣно на камѣни томъ
съкрѣши, бѣсы въ конѣць побѣди и трѣпѣнїемъ посрамнѣ.

казахъ, прѣнести того къ свои црѣвоующѣи въсхотѣ града Трѣновъ, патриархъ сѣ съдѣсѣдѣть многочѣстнѣ Василѣемъ. Тому въ ѿ Трѣнова црѣкыма поклѣнѣма прииѣшоу и чѣстнѣ ракоу ѿ Грѣдца възвѣмшъ, црѣ, црѣкы тѣмо готѣкааше стѣмоу, къ нѣнже и положѣше игѣ слѣвнѣ. Нѣ и тѣмо чюдодѣвѣи стѣго ѿвѣрѣзѣнъ бѣ съ вѣроу прихѣдицимъ истѣчникъ, и тако окрѣстнаа Трѣнова на лѣта доволнаа ѡблагодѣтелѣствованаа бѣахъ.

XIV. — Нѣ здѣ словомъ бѣвшоу ми, ноужда поутѣ шѣствоующѣи пѣкѣсти и нѣкаа ѿ тоуждѣихъ къ себѣ прѣти, и нѣ тоуждѣихъ, нѣ и зѣлаи нашихъ. Ѣ плачевнаго повѣдѣнѣа, молю къ глѣмаа слоухы приложѣше послаушати, коликимъ слѣзѣмаа достѣйнаа соутѣ нашаа и каковымъ злымъ сѣми виновни бѣхъ. Слышитѣ прочѣе.

Хрѣстиѣанъ междоусѣбноу ю ꙗко люте дръжещѣма бранѣ, грѣчѣскомоу родоу и блѣгарѣскомоу глѣю, и Грѣбѣи ѿчѣсти, ꙗко тогда слаѣишѣимъ и ѡнѣмъ поуроучнѣмъ, ѡни же многѣстнѣ и злѣ и ноужнѣ, и не поношоу блѣгарѣскомоу прѣваа родоу донѣлиже непросѣщенны вѣроу бѣахѣ, ѿнѣлиже крѣщенѣе ѣдино бѣше и злѣхъ не прѣмѣнише се, и тѣхъ соурѣвѣство и безчлѣче ненакѣде хоулю, и грѣчѣскоу не похлѣпаю съ високоу мѣма прѣвѣзнесенѣнноу глѣдыню. Злѣ оуѣдѣ тѣмъ ꙗко ѡмоушѣма междѣ собою и крѣкы пролѣвающе своѣ ꙗко вѣды, ѣже ни къ ѡновѣрныхъ дѣати ѡбѣно, желѣемое полоучають прочѣе, и ѣже ѿ многога вѣмѣне събрѣнное многое гнѣба трѣпѣнѣа радѣи многѣства и безмѣрнаго мѣловѣнѣа вѣкы вѣсѣхъ бѣа, правѣдныи того и ѡми же сѣма вѣсть ѿдѣкает се соудѣаи. Не сѣа ли, рѣче, събрѣше се ѡ мѣне и запѣчатѣли се къ скрѣвѣшии моѣ, къ дѣи ѿмѣщенѣа въздѣма, многѣстнѣное бѣ ѡхъ на злоу кражоу и безчлѣчѣное трѣпѣкшоу ношѣнѣе, оустѣавѣше прочѣе ѿбразѣ сѣмъ.

Гоуци бѣ ѿ Исмаѣла, ѡ нѣмъ же рѣчѣнно бѣ къ патриархоу ѡвраѣмоу прѣвѣе ѣгда къпрѣси: Бѣ живѣ ли воудѣтъ, рѣкъ, прѣ тобою? Бѣ же: ѡи, сѣ оуслѣшахѣте, сѣ блѣвѣхъ игѣ и ѡмножоу игѣ зѣлаи (Битѣе 17, 20). Кѣторѣцею же: И сѣа равѣни сѣи къ ѣзыкъ кѣликъ сътѣороу, рѣче, ꙗко сѣме нѣ твоѣ (Битѣе 21, 13). Къ ѡгарѣи же ѡгѣлѣ глѣ на истѣчникѣ поутѣ соурѣскаго, кънигда ѿ лица Гѣрѣина бѣше вѣже: Възвѣрати се къ глѣжѣи своѣи, рѣ, и смѣри се по роукама нѣе, мнѣже оумножоу сѣме твоѣ, и не исчѣислит се ѿ многѣства. Гѣ ты къ чрѣвѣ ѡмѣши и родѣишѣ сѣа, и нарѣчѣши ѡме ѣмоу Исмаѣлѣ, и сѣ воудѣтъ боуи члѣкъ, роуцѣ игѣ на вѣсѣхъ

Земля поуста прочее, мужіе, иже христіанскыи и единовѣрныхъ въ желани бывшии крѣве, свою напроснѣ немилостивнѣ пролѣкаемоу видѣше, жены безчѣдѣткованнѣ и безчѣдѣткованнѣ въ работоу продакают се, юннии плѣноуемы, оувы, и православїа измѣноуемы и залѣ събраннаа имѣнїа расхыщаема.

Сїхъ же посрѣдѣ вѣщи, срѣбѣскаа цѣвѣтти мнѣхоу се и, по врѣмени ѿ крѣпкѣства на црѣтко словимыи онъ прѣпоиасует се Стефанъ, иже и многы по^м собою оучинникъ страны, сана кнѣсарѣсткѣ^м единого ѿ своіхъ лювопѣчѣте келѣмоу^ж, Хрѣла моужоу имѣ. Еѣ оубѣ кнѣсаръ Хрѣла, вѣноснаго ѿца Іѡанна изрѣднаа оуслышавъ чюдеса и житїи разоумѣвъ, храмъ томоу въ Рылѣцѣхъ горѣ^х ѿ основанїа вѣзкїгноу, въ мѣстѣ идѣже постническыи дѣбайи въ конѣцъ пѣдвигы проїде, нѣ моши ѿца Трѣновскыи имѣаше градъ.¹⁾

Стефану^х збѣ самодрѣжцоу ѿ житїа сего прѣшѣшоу, къ сѣбе мѣсто сѣа своего ѡставалять, ѡного младоеу^мнаго Оуѣрѣша, своіхъ страшныими клѣтками ѡ сѣбѣкнѣмъ храненїи и къ томоу кѣрѣ оутверѣдникъ, иже по малоу врѣмени црѣтїа желанїемъ, тачѣ и въ роукоу сїѣ имоуше, прѣстоу^пници клѣткамъ іакалют се, црѣтїа и жнѣвѣта въкоупѣ оулішають юннаго. Тако своѣмъ влѣтелю ѿдава^м далѣгъ. И тїи оубѣ таковыими оупражнѣють се, Тоу^рци же дракїйскыи прѣїмають градъ. Оуѣмъ же срѣбѣское вѣсѣ іако соуше въ роукоу мнѣгое коїнѣство сїѣ подвижоу^м, велѣхваленїемъ мнѣгаа велерѣчѣствоу^юше и игарѣны до концѣ потрѣбнѣи выско^ко вѣшѣюще, поути їмѣлют се, съпоу^тника не имоуше сїлоу прѣкедноу^ю, и на Нѣѣрѣцѣхъ кѣвшѣ, влѣзъ и^ндрїа^нока града рѣцѣкъ вранѣ быкаеть, ише достонѣ^м бранѣ нарѣши, сѣдмѣдесѣ^м тысоуше моужѣ оуготованны^м ороуженосныхъ, съпротивныхъ же чѣтыри тѣчїю и пѣтъ сѣѣ, іакоже глѣеть се. Соудѣ клѣткопрѣстоу^пленїа и оуѣїнѣства тѣхъ постиже, вѣчѣрлнныи сънѣ^м страшнѣ^м тѣмъ начѣлѣствоу^ющихъ, крѣла²⁾, глѣю, и дѣспота³⁾ самовратїю оу^жаснѣвъ, тоу^х сѣмрѣти оумилнннѣкѣ сѣ вѣсѣ коїнѣсткѣ^м прѣдѣтъ. Како вѣ, рѣче, едины^м поженѣ^м тысоушоу илї двѣ^м подкїгноутъ тѣмоу, ише не бѣ ѿдѣстѣ и^хъ и Гѣ прѣдѣстѣ и^хъ (Втор. 32, 30). Оу^роужїю прочее игарѣнѣскомоу вѣвѣають сѣнѣдѣ, вѣшыши же рѣкою оу^даваляють се.

¹⁾ Приписка отъ страни: Вѣдомо^м, іако не въ сѣмѣ^м Трѣновѣхъ вѣхъ^х моши сѣго, нѣ въ соусѣдствѣ^ющихъ^х ѣмъ^м сѣлѣнѣмъ градѣ Трапѣзїици лѣжеше сїѣ вѣхъ^х. — ²⁾ Т. е. Вѣлкашинѣ. — ³⁾ Т. е. Углѣшѣ.

Щесоудс соудвами бѣими, ѿко неиспытанны, вѣсѣ по реу-
кою имоутъ, ѿ сръбѣскаа рѣннаа страдати начеше, никтоже съпро-
тивляше се, ниже съпротивити се могоу, ѿше ли же ѿ съпротиви се
кто, ничтоже оуспѣ до днѣ, присно на кышкши цѣстоу иѣхъ вѣс-
хѣдошеу ѿкоже днѣ. Храмы оубѣ вѣтвени рѣзарают се ѿ сѣхъ
жѣлища запоуспѣю прѣдѣают се. Съ прочѣими же тогда и сѣго
вышрѣченны вѣсѣчѣстны храмы, ѿже вѣ прѣрѣченнѣи Рѣлѣсѣи
оубѣ горѣ, запоуспѣаитъ ѿ нежитѣльнаа кѣомѣ оустраит се. По
прѣшѣстѣи же лѣтъ ѿ Трѣиноу прѣвѣтоу бѣвшоу, мѣщи вѣжен-
наго Іѣанна прѣсто неѣкако ѿ ѿкоже прилоучи се лѣжище бѣхъ
тѣмо, чѣстнаа вѣ забѣтѣи прѣдѣаахъ се глѣбина. Къ прѣвѣимъ же
да вѣзвратит се слово, закѣснѣ вѣ плачѣннаа сѣдѣчѣсти повѣде.

Такоушѣ поутѣ текоушѣ вѣщѣ и до нѣ достигоше. Иже
вѣ нами нѣа цѣтвоуи, великыи и самодръжавныи и кѣсѣхъ иже
прѣжѣ того цѣтковавшѣхъ силою и славою и величествомъ цѣтва
прѣшѣ, ѿ юнѣсти ѿчѣнмъ прѣпоасакѣе цѣткѣ, ѿстроѣмѣмъ мнѣ-
го и пѣдвѣнъ кѣ коекѣнѣмъ и рѣвоумѣмъ ѡукрашѣнѣ, коиѣства
чѣдна състаѣхъ и велика и рѣтнаа ѡстроѣнѣа страшна и дѣкна, и
любѣе коиѣствѣати и цѣтвѣа рѣзѣирѣати дрѣжавѣоу, и славою иже
прѣжѣныхъ прѣкѣсѣхѣдѣти, нѣ кѣ пѣшамѣ и пѣанѣствѣ, ни кѣ рѣз-
лѣнѣнѣмъ и покоемъ тѣла, пачѣ же рѣши ѡунынѣю себѣ, ѣкоже мно-
жанѣи ѿ цѣрѣ ѿдѣа. Иже ѡубѣ и тежѣстѣа въ иныхъ и казнѣ
сѣгрѣшѣши Боу ѣавѣ се, Кѣнѣстанѣтиновѣ великыи ѣко прѣнѣтъ
грѣдѣ, по малѣ прѣстѣоль цѣтвѣю кѣ нѣмъ кѣдрѣжаѣтъ, грѣды
крѣпкы рѣзѣраѣ ѡудръжавѣа, цѣтвѣа прѣнѣмѣнѣтъ и гѣспѣствѣа, соу-
шоу ѣкоже рѣши и морѣ.

XV. — Въ лѣта зѣдъ того,¹⁾ ѿще ѿ тежка ѿвѣше се ѿ ноу-
жѣна въ прочіихъ, нѣ ѿноукомъ въсѣка свобода бѣ, ѿ отради на-
слаждаахъ се, никто же ничтѣ же тѣмъ смѣе съпротивно вѣщати,
ѿще ѿ цѣковъ, оувы мнѣ, залѣ нѣціи ѿ нихъ съмоутикише, запоу-
стѣнію прѣдѣше. Моужіе тогда нѣціи тріе самовратѣа, сѣннѣ
сѣиенства оукрашени, рѣдѣнъ Българіе, ѿ прѣдѣла Келѣоуѣйскаго, ѿ
дѣшевннѣ цѣкетише вѣлгородіемъ доврѣишінемъ, на сѣлѣ добродѣтѣл-
ны живоуше житіемъ, болше достигноути потѣщахъ се, ѿблѣскын
на сѣбе наладгаю²⁾ въразъ. Ёдинъ по ёдиноу въ Рылѣскоу въхѣдѣтъ
горѣ ѿ хрѣмъ стѣго запоустѣвшіи ѡбрѣтше, ѡбнавлѣхъ, дѣло добро
ѿ бѣгоугодно, ѿмѣже мнѣши поревновѣхъ, жити съ ними ѿзвѣликише

¹⁾ Мохамедъ II.

ѣлико въ ѿ ѿкова прихóдещи́хъ о́серѣ́дѣа мѣра, тѣлико ѿ тако-
ваа дароканѣа ѿстáчати вѣсть. Прóсетъ бô нѣщѣи ѿ не прѣймають,
понѣже за́къ прóсѣтъ слы́шахѣ. Съ вѣрою же ѿ любóвѣю о́серѣ́днѣ
полѣ́знаа прóсенъ, въсáко прѣимѣтъ, по Хѣ́ мога бô ѿстиннѣ́ глѣ.

XVI. — Нѣ́ ѿ бôлюбенко събѣ́рнѣи, цѣ́скои сѣ́нѣи, ѣзыкъ
на́речѣнныи сѣ́, лю́дѣи Хѣ́кѣ́ зкáнѣи бôбогáщеннѣи, дѣ́шнѣаго бô-
но́снаго ѿ́ца прáзнѣи ка съпрáзнѣи събѣ́ннѣи ѿ въсѣ́хъ ѿ о́серѣ́дно съшѣ́-
ши се, непонóсимъ бѣ́ти ѿ вáсѣ, мо́лю, ѿ о́убо́гыхъ ми слóвѣсѣ сѣю
чѣ́стою ѿ любóи ѿстинно́ю прѣ́ложѣа трáпѣзоу, ѿбѣ́ ѿ слáдостнаа
ѿ сѣ́нѣи желáннѣишаа нѣ́скоу́снѣ о́ сѣ́хъ въ ро́коу бѣ́вша ѿ
непо́бѣномъ о́у́готокáнна, не неслáдостна тѣ́кмо, нѣ́ ѿ непотрѣ́бна
ѿ късáчѣскы не́къкоу́сна бѣ́ваю́ ѿноу́дѣ. Рѣ́ же любѣ́знѣ прѣ́мѣ
ѿ жѣ́тѣи дѣ́вныи ѿ чюдѣ́и мнѣ́гыми своѣ́го ѿ́ца напѣ́тавши въ
сѣ́тѣсть ѿ мо́щи злáта ѿ кáмѣнѣи мнѣ́гоцѣ́нныхъ чѣ́нѣишнѣхъ,
прѣ́нѣсѣ́ми же ѿ вѣ́рáщенѣми, прослáвѣи Хѣ́ бô нáшнѣа съгáдено,
тáко прослáвляющѣи тóго любѣ́щѣи, прѣ́бѣнаго же о́убѣ́жяюще ѿ сѣ́
вѣ́рою ѿ любóвѣю къ нѣ́моу прѣ́тѣ́кающе, ѿко ѿ ѿстóчнѣи прѣ́но-
тѣ́вѣщаа почрѣ́пѣи чюдѣ́сныи дáры.

— Прѣ́жѣ́ въсѣ́го вѣ́роу дрѣ́жище прáвоу, ѿже въ ѿ́ца ѿ сѣ́а
ѿ сѣ́го дѣ́а е́диного бѣ́тѣа ѿ црѣ́ва, въ нѣ́ же ѿ крѣ́тѣи се, нѣ́
ѿ дѣ́ла дóбраа да послѣ́доу́ю вѣ́рѣ, вѣ́роу бѣ́ бездѣ́ла, ѿкоже
ѿ дѣ́ла безвѣ́ры, мрѣ́тѣоу нáрече ѿ́плъ, ѿко да радѣ́ дóбрыхъ
дѣ́ла ѿ жѣ́тѣа бôлюбѣна, млѣ́внѣи ѿ съпоспѣ́шнѣи бѣ́жѣ́ннаго
ѿмоу́ще ѿ́ца. І́вáнна, съ вѣ́сѣми сѣ́ымѣи. / Зѣ́ въ мáлѣ́мъ сѣ́мъ
ѿ скóропрѣ́хóднѣ́ жѣ́тѣи пожѣ́кѣи безпѣ́члѣ́ ѿ бôоу́гóднѣ, сѣ́ыхъ
прáзнѣоу́ще въ кѣ́сѣлѣи прáзнѣи, не въ пѣ́щи ѿ пáнѣ́ствѣ ѿ скá-
рэхъ ѿкоже рáбѣ чрѣ́воу ѿ пóчрѣ́внымъ. Сѣ́а въ соу́тѣ ѣ́зычѣ́скаа ѿ
бóу ѿ сѣ́ымъ тоу́жда, нѣ́ въ мáтѣа ѿ пѣ́ныхъ ѿ чѣ́стотѣ́, ѿко-
же бóу любѣ́зно ѿ сѣ́ымъ, ѿ тáмошнѣа вáгáа вѣ́чнѣ́ наслѣ́дѣи о́
Хѣ́ съ сѣ́ымѣи. Грѣ́дѣ́те же ми вѣ́, ѿже лоу́чѣ́и жѣ́зні ѿ нѣ́сныи
жѣ́тѣ́ствѣи рáчѣ́телѣи ѿ бѣ́лѣ́скаго жѣ́тѣа коу́пѣи ѿ сѣ́ыхъ ѿ́плъ съко́нѣ-
ствѣ́ннѣи лѣ́къ прѣ́бѣ́нѣа събѣ́вляюще ѿ мо́щи рáкоу бѣ́стоу́плѣи, дóврѣ́
подвѣ́завѣи се ѿ прослáвѣ́ннѣо ѿ́ца тѣ́ло лóкѣ́юще любѣ́знѣ́. Тóго
сѣ́оу ѿ слóвѣсѣ ѿкоже кóмоу въ́змóжно похвáлнымѣи вѣ́нчáнѣи
вѣ́нчѣ́и главоу́, главоу́ на нѣ́нѣи почѣ́и бѣ́жѣ́а дѣ́а даровáнѣа чюд-
дѣ́снаа, главѣ́, врáжѣ́и главѣ́и смѣ́рѣишоу́ смѣ́рѣ́нноу моу́дрóвѣ́тѣю ѿ
срѣ́дѣа съкроу́шенѣ́и ѿ трѣ́пѣ́нѣи, ѿ ѿ́ггѣ́лѣ́скы събóры въ́звѣ́слѣ́и-
шоу́, рáвнѣо ѿ́ггѣ́лѣ́ннѣи въ́зрѣ́жáнѣи ѿ мáтѣоу ѿ непрѣ́стáнныи
пѣ́нѣи. Оу́бóжѣ́ства не бóйте се, вѣ́жѣ́внѣо бô къ сѣ́бѣ ѿмáте бô-

Прїиди прочее, да ѿ азъ ѿ менѣ нищеты что великоѣмъ приневоу по силѣ, ни бо Х'с' мѡнъ въ доѣхѣхъ ѿрїноу дѣѣ цѣтѣ, ꙗже ѿ мнѡга бѣгѣ-
тыхъ тогда принѡсимаа бѣдоху. Бѣ оубѡ, послѡушатели, молю прошѣ-
нїа полоучити ненаказанїа ѿ грѣбѡсти, ѡному же сѣнаа вѣдѣти ѿ
въ тѣ призїрати вѣроу, ꙗже мѣ ѿ дръзнокѣнна сътвѣраю къ дѣлѣ.
Създанїе бжїе бывъ 'Іѡаннь ꙗко ѿ рѡдоу начѣлникъ, ꙗже ѿ не роукама
бжїима, заповѣд'же прїѣмъ съблюде, ѿ не раю, црѣтвїю же нѣсномоу
жїтель бы. Нѡе въ кѣвѣ, сѣ же въ гороу, ѣбже мїрскаго ѿ грѣ-
хѡвъ потопа спасєнь бы. Авраамѡу пѡбѣтѣ гласъ оуслыша зѡвоущъ,
ѿ послѡушавъ послѣдова, вѣтавалъ ѡчѣство ѿ дѡмъ ѡца своего, ѿ
бжїе ѡбѣтованїе наслѣдова. 'Іаковъ брѣ се съ 'ѿгелѡмъ, нѣ ѿ лѣст-
вицоу висѡкоу оузрѣ. Гѣ же съ бѣсы лоукавыми, ѿх'же повѣ-
дївъ посрамѣ, лѣствицю же добрыхъ вѣзвѣдѣ. Мнѡгострадалныи
ѿскоуси се ѿ ѡдолѣ 'Іѡвъ, ничтѡже мѣнше ѿ блжєныи 'Іѡаннь.
'Икоже 'Іѡсїфъ на 'Егѣпту, сїце сѣ въцрї се на страдѣмѣ
грѣхѡ. Мѡўсей Боу на горѣ съвѣсѣдникъ ѿ тамо скрїжали прїѣтъ
каменныи, ѿ сѣ къ сѣ днїи жїзни съ Бгоѡмъ вѣсѣдѣ на горѣ
мѣтвѡю, на скрїжалехъ же срѣца бжїи законъ написанъ носѣ. 'Ико
'Іеоусъ послѣдоущїихъ къ ѡбѣтованноу, такоже сѣ въ рѣи вѣведѣ.

Крѣтъ" свѣ"тел'ствоу" вѣоѡцѣ Дѣдѣ. Чтѣже 'Іуанна крот'чанши? Озвѣг'ѣнниъ вѣанѡ" пѣташи се 'Іаї'а, ѡвѣ же аг'ѣлѡѡ" прѣѣмаши хѣбѣ. Ѳсѣиъ прѣже рождѣнїа Бѣомѣ 'Іерѣмї'а, ѡ съ ѡ самого юннаго вѣзраста Боу нарѣче се. Великому 'Іуанноу повно прѣтчи, вѣ поустѣнни вѣжѣнни пожитѣ. По Павлоу вѣса ѡмѣти вѣмѣни, Хѣ да прѣобрѣщѣтъ. Ёѣл'ски житѣл'ствока прѣбѣнни, вѣзлѣжѣ на рѣло роу'кѣ, не вѣзвратѣ се вѣспѣтъ, ѡу'скымѣ шѣстоваѣ поутѣ", вѣ шѣрѣтоу вѣжѣн'ствѣ достѣжи. Крѣтъ вѣд скѣн на рѣмо вѣзк", Хоу послѣдова, 'Іго вѣлго ѡ вѣрѣмѣ лѣг'кѣ рѣди лѣбѣѣ ѡ надѣжѣ вѣмѣнниъ. Не вѣмѣнни троудѣ нѣизашнѣго вѣрѣмѣ, хѣтиши рѣди слѣвѣ ѡкрыти се вѣ нѣмѣ. Добрыѡ" поѣвѣгѡ" поѣдѣша се, тѣчѣнїе поѣстни'ствѣ скѣнчѣв' добили, вѣроу съблѣудѣ съ нѣпогрѣшною надѣжѣю ѡ лѣбѣвїю 'Істинною, тѣмѣ ѡ вѣнѣцѣ прѣтъ ѡ роу'кы гѣнїе. Вѣ рѣдѣсть Гѣ скѣнѣ, 'Іако вѣлгын рѣвѣ ѡ вѣрннн, вѣннїдѣ. Жѣлѣмомѣ вѣжѣнство, добрыхѣ крайннн достѣжи ѡ нѣснаго црѣвїа житѣлѣ съ Хѣмѣ Бѣомѣ ѡ съ вѣсѣмн сѣтымн вѣсть. Ѣннннн троїци 'Іако прѣстоѣ, вѣсѣблѣжѣннн, съ аг'ѣл'скимнн чин'мн ѡ сѣтыхѣ лѣкы, Ѳ мїрѣ моли се, правослѣвїа роу'гѣ вѣзнѣстн, црѣквѣ вѣрннхѣ мѣрѣ прѣстѣтел'ство" 'Ісправн ѡ тонѣ падѣнїе вѣставѣ, 'Іако да на пѣжитѣ" вѣлгѣчѣстїа пасѣм се; архїерѣнскаа нѣѡустроѣнїа вѣлгѣстроїна сътвори, ѡу'стѣкн зѣлоютнаа нѣношѣнїа напѣснмѣ ѡ нѣжѣннѣ сѣмрѣтн; хѣѡмѣннїтїнхѣ 'Ізбѣвѣ, ѡ к тѣвѣ припѣдаѣущихѣ ѡу'щѣдрн ѡ кѣ спѣсѣнїю роу'кѣѣѣствоу.

дїа ти ѡ насѣ, 'Іуаннѣ, слѣд'каа вѣщн ѡ 'Імѣ, 'Іако слѣва ѡу'гѣдннкоу, ѡ слѣвѣсъ съ житѣмѣ мѣлаа похвала. 'Іще прѣваго вѣлѣзѣ тѣвѣ дѣрокашѣмоу ѡ на се" поноу'днншнмѣ вѣлгѣ, ннчѣдѣ вѣѡ 'Істннн прѣѣнѣзвѣрѣхѣ. 'Іще лѣ ѡ ѡстѣю чтѣ поѣвнаго, ѡ нѣрѣзѣѣмїѣ ѡ нѣнаказѣнїемѣ ѡ вѣщ'мн ѡвоу'рѣкаемѣ житїа, ѡ грѣх'мн смѣраѣ", мѣтнвоу вѣтн мн, молю, ѡ малѣнншїн ѡу'вѣд троудѣ прѣкло-жѣнїа сѣго прѣѣмѣ, вѣзмѣзди же вѣлнкымнн, 'Іакоже 'Іаї'а Ѣарѣфѣ-нннн дрѣвлѣ моу'коу ѡ мѣсла чѣвѣнѣцѣ, 'Іакоже 'ІѢлїссѣн стрѣнно-лѣвїа Ѣѡмѣнт'ѣнннн хрѣмннѣ, 'Іа ѡ самѣранннн слѣд'кынн вѣлка 'ІѢ клѣдѣнца вѣдоу, рѣзѣѡннннѣжѣ прн крѣтѣ Бѣ моу'гѣ вѣроу ѡ глѣмѣ ѣдннѣмѣ рѣнн наслѣдн. Бѣсн вѣмѣ, ѡ ѡѣ, 'Іскомаго мѣслѣ ѡ глѣмѣ сѣлѣ, 'Іаже мѣтѣамн сн 'Ісплѣннннн тѣ мѣю, ѡ тѣмо прѣшѣшн, сѣсѣамѣ" да не ѡпадѣ" чѣстн, 'Іще ѡ вѣлїа прѣснмаа, Ѳ Хѣ 'ІѢ Гѣ нѣашѣ", ѣмѣ же съ вѣзнѣчѣлнмѣ ѡѣцѣ" ѡ съ прѣсѣтѣ" дѣхѡ" слѣдѣ ѡ дрѣжѣа, чѣстѣ ѡ поклѣннѣнїе вѣ вѣкы вѣкѣ", амен'.

VIII.

Гръцко житие¹⁾

Ὁ ὁσιος πατήρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ θαυματουργός, ὁ κατὰ τὸ ὄρος τοῦ Ῥίλα ἀσκήσας καὶ τὴν ἐκεῖσε μονὴν οἰκοδομήσας, ἐν εἰρήνῃ τελειοῦται.

Κτίτωρ μονῆς σὺ ὦ Ἰωάννη Ῥίλας,
Δειχθεῖς, κατοικεῖς νῦν μονὰς τὰς ἐν πόλῳ.

I. — Οὗτος ὁ ὁσιος καὶ θεοφόρος πατήρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ θαυματουργὸς ἐγεννήθη εἰς ἓνα χωρίον Σκρίνον καλούμενον, τὸ ὅπου ἐν εὐρίσκειτο κοντὰ εἰς τὴν πόλιν Σοφίαν, τὴν κοινῶς Σόφιαν λεγομένην, υἱὸς γονέων εὐσεβῶν καὶ ἐναρέτων, Βουλγάρων ὄντων κατὰ τὸ γένος, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ βασιλέως μὲν τῶν Βουλγάρων Πέτρου, τοῦ βασιλέως δὲ τῶν Ῥωμαίων Κωνσταντίνου τοῦ Διογέους, ἐν ἔτει ωπδ' (884). Ἐκ νεαρᾶς δὲ ἡλικίας ἦτον ὁ ἅγιος χρηστοθήης καὶ εὐλαβῆς καὶ ἐδούλευεν εἰς τὸν Θεὸν μετὰ φόβου καὶ ἀγάπης, ὅθεν ἡ ἀγάπη αὕτη ἐδίδαξεν αὐτὸν νὰ φυλάττῃ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ, καθὼς εἶπεν ἐν εὐαγγελίῳ ὁ Κύριος· ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνος ἐστὶ ὁ ἀγαπῶν με (Ἰω. ιδ', 21). Βλέποντες δὲ τὸν νέον μερικοὶ φθονεροὶ καὶ ἀμελεῖς εἰς τὰ καλὰ ἔργα, ὠνόμαζον αὐτὸν ὑποκριτὴν. Ὁ δὲ ὁσιος χωρὶς νὰ συλλογίζεταί, τὰς τοιαύτας κατηγορίας, ἐμοίρασε τὰ ὑπάρχοντά του εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἔτζι ἐπῆγεν εἰς μοναστήριον καὶ ἔγινε μοναχός. Ἀφ' οὗ δὲ ἐκεῖ ἐγυμνάσθη τὴν ὑπακοὴν καὶ ταπεινῶσιν, ἡξιώθη ὁ ἀοίδιμος θεϊκῆς ὁπτασίας, ἡ ὁποία τὸν ὠδήγησε νὰ ᾤκησῃ ἐπάνω εἰς ἓνα βουνὸν καὶ ἐκεῖ νὰ ἡσυχάσῃ. Ὅθεν ὁ ἅγιος ἀναβὰς εἰς αὐτὸ καὶ ποιήσας μικρὰν καλύβην, ἡσύχαζεν ἐκεῖ, τρεφόμενος μὲν ἀπὸ ἀγρίας βοτάνης, ἐνδεδου-

¹⁾ Срв. по-горе, стр. 25 сл. Печата се по Синаксаря на Никодима Светогорецъ, Никодѣмъ Ἁγιορείτης, Συναξαριστῆς τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ἐν Βενετίᾳ 1819, τόμος πρῶτος, 172—175.

μένος δὲ ὢν μὲ δερμάτινον φόρεμα, καὶ καταγινόμενος εἰς νηστείας, εἰς προσευχάς, εἰς ἀγρυπνίας καὶ εἰς ἄλλας κακασπαθείας τῆς ἀσκήσεως.

II. — Ὁ δὲ ἀνεψιὸς τοῦ ὁσίου, ὀνόματι Λουκᾶς, ἀκόμη παιδίον ὢν, ἔφυγε κρυφίως ἀπὸ τοὺς γονεῖς του καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν θείον του τοῦτον, ποθῶν διὰ τὰ γέννη μμητῆς τῆς πολιτείας του. Ἀλλ' ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μανθάνωντας ὅτι ἐπῆγεν εἰς τὸν θείον του, ἐκινήθη ὑπὸ τοῦ διαβόλου, καὶ πηγαίνωντας εἰς τὸν ὄσιον, ὕβριζεν αὐτὸν μὲ θυμὸν, πλάνον καὶ κακόγηρον αὐτὸν ὀνομάζωντας, διὰ τί ἔκλεψεν τὸν υἱὸν του. Ὅθεν ἀρπάζωντας ἀπὸ τὴν ἔρημον τὸν υἱὸν του, ἐτράβιζεν αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον. Ὁ δὲ ἄγιος προβλέπωντας ὅτι τὸ παιδίον ἔχει τὰ πᾶσι εἰς τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου, παρεκάλεσε τὸν Θεὸν, λέγων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἴδε τὴν θλίψιν τῆς καρδίας μου, καὶ πάησον μετ' ἐμοῦ σημειὼν εἰς ἀγαθόν. Σὺ γὰρ εἶπας· ἄφετε τὰ παιδιά καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς με, τὸν γὰρ τοιούτων ἐστὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν (Ματθ. ιθ', 14). Ὅθεν ὅταν ἐπῆγεν ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου εἰς ὀλίγον διάστημα, ὃ τῶν κριμάτων σου Κύριε! ἐδάγκασε τὸ παιδίον ἕνα ὀφίδι, καὶ εὐθὺς μὲ ἐλαφρὸν θάνατον ἀπέθανε. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ τοῦ παιδίου στραφεὶς πρὸς τὸν ὄσιον, ἐμετανόει διὰ τί ἐπῆγεν αὐτό. Ὁ δὲ ὄσιος ἐδόξασε τὸν Θεὸν, παρηγορηθεὶς εἰς τὴν λύπην του, ὅτι διὰ τοῦ προσκαίρου θανάτου τοῦ σώματος, ἐλύτρωσε τὸ παιδίον ἀπὸ τὸν μέλλοντα αἰώνιον θάνατον τῆς ψυχῆς του.

III. — Μετὰ ταῦτα, μὴ ὑποφέροντες οἱ δαίμονες τοὺς πολλοὺς ἀγῶνας τοῦ ὁσίου, ἐφάνηκαν μίαν νύκτα εἰς σχῆμα ληστῶν καὶ ἔδειραν αὐτὸν καὶ ἀπὸ τὸν τόπον ἐκείνον τὸν ἐδίωξαν. Ὅθεν ὁ ὄσιος ἀναχωρήσας, ἐπῆγεν εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον τοῦ ὄρους Ῥίλα καὶ ἐκατοίκησεν εἰς μίαν κουφάλαν ἐνὸς δένδρου μεγάλου. Κατὰ δὲ θείαν πρόνοιαν ἐβλάστησεν ἡ ἔρημος ἐκείνη ρεβίθια, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐτρέφετο ὁ ὄσιος εἰς πολὺν καιρὸν. Μερικοὶ δὲ βοσκοὶ, φιλευθένως μίαν φορὰν ἀπὸ τὸν ὄσιον μὲ τὰ ρεβίθια, ἔκλεψαν καὶ κρυφίως ἀπὸ αὐτὰ καὶ ἐπῆραν διὰ τὸν δρόμον. Ἀλλ' ὅμως θέλοντες τὰ τὰ φάγουν, εὗρηκαν εὐκερα τὰ λουβία τῶν ρεβιθίων. Ὅθεν ἐπιστραφέντες, ἐζήσῃσαν συγχώρησιν ἀπὸ τὸν ἄγιον. Μίαν φορὰν ἤλθεν ἕνας δαιμονισμένος πρὸς τὸν ὄσιον, καὶ εὐθὺς ὅπου ἤλθε κοντὰ ἕνα στάδιον, ἔπεσε κάτω κυλιόμενος καὶ λέγων· φωτιά μὲ

κατακαίει καὶ δὲν ἡμπορῶ νὰ υπάγω παρὲμπροσθεν. Παρακαλέσαντες δὲ τὸν ὅσιον οἱ μετὰ τοῦ δαιμονισμένου ὄντες, ἐκατάπεισαν αὐτὸν νὰ προσευχηθῇ δι' ἐκεῖνον. Ὅθεν παρακαλέσας ὁ ἅγιος τὸν Θεὸν, ἐποίησε τὸν δαιμονιζόμενον ὑγιῇ.

IV. — Ὑστερον, φεύγωντας τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, ὁ ὅσιος ἐπῆγε μακρὰν εἰς ἓνα τόπον ἀγνώριστον καὶ εὐρὼν ἓνα σπήλαιον εἰς μίαν πέτραν ὑψηλὴν, ἐκατοίκησεν ἐκεῖ. Οἱ δὲ δαίμονες πέρνοντες αὐτὸν, τὸν ἐκρήμιζον κάτω, ἀλλ' ὁ ἅγιος πάλιν ἀνέβαινεν εἰς αὐτό, ἕως οὗ οἱ δαίμονες Θεοῦ βοηθείᾳ ἔγιναν ἄφαντοι. Ὅθεν ἀπὸ τότε ἄγγελος Κυρίου ἔφερνεν εἰς τὸν ὅσιον τροφὴν καθ' ἡμέραν, καὶ ἐπληρώθη εἰς αὐτὸν τὸ γεγραμμένον· ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος (Ψαλ. ος', 27).

V. — Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐπῆγεν εἰς τὴν πόλιν Σοφίαν Πέτρος ὁ εὐσιβὴς βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων, καὶ ἀκούσας περὶ τοῦ ἁγίου, ἔστειλεν εἰς τὴν ἔρημον ἑννέα ἀνθρώπους κυνηγοὺς διὰ νὰ εὕρουν αὐτόν. Οἷτινες μετὰ πέντε ἡμέρας μόλις εὐρόντες τὸν ἅγιον, εὐλογήθησαν ἀπὸ αὐτόν, καὶ ἐδιηγήθησαν τὸν πόθον, ὅπου εἶχεν ὁ βασιλεὺς νὰ τὸν ἀπολαύσῃ. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνθρωποι ἦτον πεινασμένοι, ἐτραπέζωσεν ὁ ὅσιος εἰς αὐτοὺς τὸν ἓνα ἄρτον, ὅπου τοῦ ἔφερνεν ὁ ἄγγελος. Ἀπὸ τὸν ὅποιον ἔφαγον καὶ οἱ ἑννέα καὶ ἐχόρτασαν, καὶ πάλιν ἐπερίσευσεν ἡμισὺς ἄρτος. Ὅθεν ἐκπλαγέντες διὰ τὸ θαῦμα τοῦτο, ἐγύρισαν εἰς τὸν βασιλέα καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ τὸ γενόμενον.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα μαθὼν, ἐπῆγεν ὁ ἴδιος εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο ἡμοῦ μὲ τοὺς ἄρχοντάς του διὰ νὰ εἰδῇ τὸν ἅγιον. Ἐπειδὴ ὁμοῦ δὲν ἐδυνήθη νὰ προχωρήσῃ ἔμπροσθεν, διὰ τὸ τραχὺ καὶ κρημνώδες τοῦ τόπου, διὰ τοῦτο ἀπὸ μακρὰν εἶδε τὴν ὑψηλὴν πέτραν καὶ τὸ σπήλαιον, ὅπου ἐκατοίκει ὁ ὅσιος. Ὅθεν ἀπέστειλε δεῦτερον δῶα δούλους του, ἵνα προσκαλέσουν τὸν ἅγιον νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ εὐλογήσῃ τὸν βασιλέα, ἀλλ' ὁ ὅσιος δὲν ἔστερξε νὰ εὐγῇ ἀπὸ τὴν ἡσυχίαν του. Ἐπαίνεσε δὲ μόνον τὴν τοῦ βασιλέως εὐλάβειαν καὶ ὑπέσχετο, ὅτι ἔχουν νὰ ἰδοῦν ἕνας τὸν ἄλλον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ἐὰν κερποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας ποιήσωσιν. Ὅθεν ἐγύρισεν ὁ βασιλεὺς περίλυπος, διατὶ δὲν ἐπέτυχε τῆς αἰτήσεως. Ὑστερον δὲ ἔστειλε χρυσίον καὶ πωρικά διάφορα εἰς τὸν ὅσιον, γράψας καὶ τὴν κάτωθεν ἐπιστολὴν, περιέχουσαν ταῦτα·

Τῷ σεβασμίῳ μοι πατρὶ Ἰωάννῃ ἐρημοπολίτῃ τοῦ Ῥίλα, Πέτρος βασιλεὺς. Ἦκουσα τῆς ὑμετέρας ἀγιοσύνης τὸ φιλόθεον ἦθος καὶ τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν, ὅθεν ἐπεθύμησα νὰ ἰδῶ τὴν σὴν δσιότητα, ἐλπίζοντας νὰ ἀπολαύσω πολλὴν ὠφέλειαν ἐκ τῆς συνομιλίας σας. Ἐπειδὴ ἡ ματαία δόξα τοῦ κόσμου τούτου, καὶ [αἱ] ἡδοναὶ, καὶ ὁ πλοῦτος, αὐτὰ καταποντίζουσιν ἡμᾶς ὥσάν κύματα τῆς θαλάσσης. Ὅθεν σκοτιζόμενοι ἀπὸ τὰς ταραχὰς καὶ φροντίδας, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνανεύσωμεν εἰς τὸ φῶς τῆς καθαρᾶς μετανοίας. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπεθύμουν νὰ ἀπολαύσω κάποιον ὀλίγον φωτισμὸν ἀπὸ τὴν ἀγιοσύνην σου, δσιώτατε πάτερ, ἀλλ' ὅμως καὶ αὐτῆς τῆς χάριτος ὑστερήθην διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου, ὅθεν παρακαλῶ, κἂν νὰ μοι στείλετε κάποιαν παρηγορίαν καὶ παράκλησιν διὰ λόγου, ἵνα δροσίσω τὸν παύσωνα τῆς θλίψεώς μου. Γνωστὸν γὰρ εἶναι, τίμιε πάτερ, εἰς τὴν ἀγιοσύνην σου, πόσος χειμῶν πειρασμῶν καὶ πόσαι ταραχαὶ καταβυθίζουσι τὰς καρδίας τῶν βασιλέων!

Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν τοῦ βασιλέως ἐδέχθη ὁ δσιος, ὁμοῦ καὶ τὰς ἀσκητικὰς τροφάς, ἤγουν τὰ πωρικὰ, τὸ δὲ χρυσάφι δὲν ἐδέχθη. Ὅθεν ἀπεκρίθη οὕτως εἰς τὸν βασιλέα·

Τῷ εὐσεβεστάτῳ αὐτοκράτορι τοῦ Βουλγαρικοῦ σκήπτρου, βασιλεὺς Πέτρῳ, ὁ πτωχὸς Ἰωάννης. Ὅλα τὰ δῶρα τῆς [ὑμετέρας] βασιλείας δὲν εἶναι χρήσιμα εἰς ἡμᾶς. Ὅθεν τὰ μὲν πωρικὰ μόνον ἐδέχθη καὶ ἐπαινῶ τὴν ὑμῶν ἀγάπην, τὸ δὲ χρυσίον, ὃς ἔχῃ ἡ βασιλεία σου, διατὶ αὐτὸ πολλὰ βλάπτει τοὺς μοναχοὺς, μάλιστα δὲ [εἰς] τοὺς ἀναχωρητὰς εἶναι παντελῶς ἄχρηστον, εἰς τί γὰρ καὶ ἔχουν τοῦτο νὰ μετχειρισθοῦν; Ἐὰν οὖν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν θέλῃς κληρονομήσαι, ὦ βασιλεῦ, γενοῦ πρῶτος καὶ εὐκολοπλησιάστος εἰς τοὺς ὑπηκόους σου, ἔχων τὰς βασιλικὰς ταύτας ἀρετὰς, ἤγουν τὴν συμπάθειαν καὶ τὸ ἔλεος, διὰ μέσου γὰρ αὐτῶν ἔχει νὰ λάμπῃ περισσότερον ἢ πορφύρα καὶ τὸ διάδημα τῆς βασιλείας σου. Ἴνα χαροποιῇ ὅλους ἐκείνους, ὅπου ἐμβαίνουν καὶ εὐχαίνουσι ἀπὸ τὸ παλάτιον τῆς σῆς ἑγαληνότητος. Φεῦγε τὰς ἀδικίας καὶ ἀρπαγὰς. Ἐχε τὴν μὲν μνήμην τοῦ θανάτου, ὥσάν ἀχώριστον σύζυγον, τοὺς δὲ ἀναστεναγμοὺς καὶ τὰ δάκρυα, ὥσάν φίλτατα τέκνα σου. Γενοῦ εὐπειθὴς καὶ ὑπήκοος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, τὴν μητέρα σου, καὶ τίμα τοὺς ἐν αὐτῇ πρωτοθρόνους, ἧτοι τοὺς πατριάρχας, ἵνα καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, βλέπωντας τὴν ταπείνωσίν σου, χαρίσῃται σοι

τὰ ἀγαθὰ, ἃ ἡτοίμασε τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ὁσίου λαβὼν ὁ βασιλεὺς, καταφίλει. Καὶ συχνάκις τὴν ἀνεγίνωσκε, χαίρων εἰς αὐτὴν, ὥσάν εἰς κἀνένα θησαυρὸν, καὶ μεγάλως ἐξ αὐτῆς παρηγορούμενος.

V. — Ἐμείναι λοιπὸν ἐν τῷ τόπῳ ἐκεῖνῳ τοῦ Ῥίλα μέχρι τέλους ὁ ὁσιος. Ὅθεν πολλοὶ ἀδελφοὶ ἐλθόντες εἰς αὐτὸν, τὸν ἐπαρεκάλεσαν καὶ τοὺς ἐδέχθη διὰ νὰ μιμοῦνται τὴν ἔνθεον πολιτείαν του. Ἐπειδὴ δὲ ἐπλήθυναν οἱ μαθηταὶ τοῦ, διὰ τοῦτο ἔκτισεν ἐκκλησίαν καὶ μοναστήριον ἐκεῖ, καὶ πολλοὺς σεσωσμένους προσέφερεν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἀσθενεῖς διαφόρους, καὶ δαιμονισμένους πολλοὺς ἰάτρευσε. Προγνώσας δὲ ὁ ἀοίδιμος τὸν θάνατόν του, ἐκοινώνισεν τὰ θεῖα μυστήρια. Εἶτα εὐχηθεὶς τοὺς μαθητάς του, παρέδωκε τὴν ἁγίαν ψυχὴν του εἰς χεῖρας Θεοῦ, ζήσας χρόνους ἑβδομήκοντα. Ἐτάφη δὲ τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου παρὰ τῶν μαθητῶν του ἐκεῖ εἰς τὸ σπήλαιον.

Μετὰ δὲ τὸν ἐνταφιασμόν του, εὐχαινεῖν εὐωδία ἀπὸ τὸν τάφον του. Ὅθεν ἀνοίξαντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ του, εὗρον τὸ ἅγιον λείψανον σῶον, πλήρες εὐωδίας καὶ δεδοξασμένον μὲ τὴν θεῖαν χάριν. Ὑστερον ἐφάνη ὁ ὁσιος εἰς τοὺς μαθητάς του καὶ εἶπεν αὐτοῖς νὰ ὑπάγουν τὸ λείψανόν τοῦ εἰς τὴν πόλιν Σοφίαν. Ἐκεῖ λοιπὸν αὐτὸ εὐρισκόμενον, ἐτέλει πολλὰ θαυμάσια.

Ὅθεν ὁ κατσαρ, Χρέλιος ὀνόματι, εὐλαβεῖα φερόμενος πρὸς τὸν ἅγιον ἔκτισεν ἐκεῖ μοναστήριον μέγα εἰς ὄνομα τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου.

VI. — Ὅταν δὲ ὁ κράλης τῆς Οὐγγαρίας ἐσκλάβωσε τὴν ῥηθεῖσαν πόλιν Σοφίαν, τότε ἐπῆρε καὶ τὸ λείψανον τοῦ ὁσίου καὶ ἀπεθησαύρισεν αὐτὸ εἰς τὴν ἐδικήν του πόλιν, τὴν καλουμένην Ὀστρογόν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ταύτης ἐπίσκοπος ἐβλασφήμει κατὰ τοῦ ἁγίου, λέγων, ὅτι δὲν εὗρισκεν αὐτὸν γεγραμμένον μαζὶ μὲ τοὺς παλαιοὺς ἁγίους, διὰ τὴν βλασφημίαν του ταύτην ἐβούβανεν αὐτὸν ὁ ἅγιος. Μετανοήσας δὲ ὕστερον καὶ προσελθὼν μετὰ εὐλαβείας εἰς τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου, ἔλαβε τὴν λύσιν τῆς γλώσσης του. Τοῦτο τὸ θαῦμα βλέπων ὁ κράλης, ἐκόσμησε τὴν θήκην τοῦ λειψάνου μὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ ἔστειλεν αὐτὴν μὲ τιμὴν ὀπίσω εἰς τὴν Σοφίαν.

VII. — Μετὰ ταῦτα ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων Ἰωάννης ὁ Ἀσάνης, πέρνωντας τὴν πόλιν Σοφίαν· καὶ ἰδὼν καὶ ἀσπασάμενος τὸ λείψανον, ἔγραψε πρὸς τὸν Τορνόβου ἀρχιερέα, καὶ ἦλθε καὶ ἔπηρε τὸ ἅγιον λείψανον ὁμοῦ μὲ τὸν κληρὸν του, καὶ ἀπεθησαύρισεν αὐτὸ με τιμὴν εἰς τὴν βασιλικὴν καθέδραν, ἥτοι εἰς τὴν πόλιν Τορνόβου, ὅπου ἔκτισε καὶ ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου τούτου Ἰωάννου.

VIII. — Ἀφ' οὗ δὲ οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐπῆραν τὴν πόλιν τοῦ Τορνόβου, μετεκομίσθη τὸ λείψανον ἀπὸ τὸν Τόρνοβον εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ρίλας, ὅπου εὐρίσκεται ἕως τῆς σήμερον, εὐωδίαν ἀρρητον πνέον καὶ ἰάσεις παρέχων εἰς τοὺς μετὰ πίστεως τούτῳ προστρέχοντας. Ταῖς τῶν σῶν ἀγίων πρεσβείαις Χριστὲ ὁ Θεὸς ἐλέησον ἡμᾶς.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
Уводни бележки	3— 27
I. — Народно житие	28— 37
II. — Житие отъ Георгия Скилица	38— 51
III. — Първо проложно житие и негова добавка.	52— 57
IV. — Второ проложно житие	58
V. — Житие отъ патриархъ Евтимия	59— 73
VI. — Житие отъ Владислава Граматикъ	74— 85
VII. — Житие съ похвала отъ Димитрия Канта- кузинъ	86—102
VIII. — Гръцко житие	103—108
